

A Vach' Ab'ix Ix Stz'ib'ejcan SAN MATEO

San Mateo sb'i jun libro tic. B'ab'el libro d'a yol Nuevo Testamento, syalcoti to a Jesús “Rey toni”. A d'ay tz'ib'ab'ilcan vach' ab'ix yic Jesucristo ix stz'ib'ejcan viñaj apóstol Mateo. Ayocto ix aljican yab'ixal to a d'a Jesús, ata' ol yaq'uelt'och sti' Dios yac'naccan d'a eb' anima icha yaj stz'ib'chajcan d'a Antiguo Testamento. A jun vach' ab'ix tic, mañocñej eb' israel ay yico', aton eb' b'aj ulnaquec' Jesús chi', palta yic masanil anima d'a yolyib'añq'uinal tic. A jun vach' ab'ix tic tz'alani to añej Jesucristo syal yac'an scolnab'il masanil anima.

Syalcot jun libro tic to a Jesús Rey toni, Yajal yaji, yuj sch'oxanel yopisio yic syalanel slolonel Dios yed' juntzañ c'ayb'ub'al vach' yic Dios. Ay oye' macañ b'aj tz'ilchaj juntzañ c'ayb'ub'al chi': A d'a capítulo 5 masanto d'a 7, ata' tz'ilchaj juntzañ c'ayb'ub'al ix yal Jesús d'a sjolom lum vitz, syalcot yuj b'eyb'al yed' juntzañ tas ay yalan yic d'a eb' ayoch d'a yol sc'ab' Dios. Axo d'a capítulo 10, syal yuj tas ix aj sc'ayb'aj eb' schecab' Jesús yic syalanel vach' ab'ix chi' eb', tas tz'aj yoch eb' anima d'a yol sc'ab' Dios. Axo d'a capítulo 13, syalcot juntzañ ab'ix sch'oxanel tastac ay d'a yol sc'ab' Dios. Axo capítulo 18, syalcot tas snib'ej Dios d'a eb' tz'och tz'ac'an yed'oc. Axo d'a capítulo 24 yed' 25, syalcot yuj tastac ol ujoc d'a slajvub' tiempoal, yic ol checlajel yopisio Dios.

*A stzolal sb'i eb' smam yicham Jesucristo
(Lc 3.23-38)*

¹ A jun libro tic syalcot yab'ixal Jesucristo yiñtilal viñaj rey David, yiñtilal pax viñaj Abraham. Aton stzolal sb'i eb' smam yicham Jesucristo tic. ² A viñaj Abraham smam viñaj Isaac, a viñaj Isaac chi' smam viñaj Jacob, a viñaj Jacob chi' smam viñaj Judá yed' eb' yuc'tac. ³ A viñaj Judá chi' smam viñaj Fares yed' viñaj Zara. Tamar sb'i ix snun eb' viñ schavañil. A viñaj Fares chi' smam viñaj Esrom, a viñaj Esrom chi' smam viñaj Aram. ⁴ A viñaj Aram chi' smam viñaj Aminadab, a viñaj Aminadab chi' smam viñaj Naasón, a viñaj Naasón chi' smam viñaj Salmón. ⁵ A viñaj Salmón chi' smam viñaj Booz, a ix Rahab snun viñaj Booz chi'. A viñaj Booz chi' smam viñaj Obed, a ix snun viñ, Rut sb'i ix. A viñaj Obed chi' smam viñaj Isaí. ⁶ A viñaj Isaí chi' smam viñaj David, aton viñ rey. A viñaj David chi' smam viñaj Salomón. A ix snun viñaj Salomón chi' aton ix yetb'eyumcan viñaj Urías.

⁷ A viñaj Salomón chi' smam viñaj Roboam, a viñaj Roboam chi' smam viñaj Abías, a viñaj Abías chi' smam viñaj Asa. ⁸ A viñaj Asa chi' smam viñaj Josafat, a viñaj Josafat chi' smam viñaj Joram, a viñaj Joram chi' smam viñaj Uzías. ⁹ A viñaj Uzías chi' smam viñaj Jotam, a viñaj Jotam chi' smam viñaj Acaz, a viñaj Acaz chi' smam viñaj Ezequías. ¹⁰ A viñaj Ezequías chi' smam viñaj Manasés, a viñaj Manasés chi' smam viñaj Amón, a viñaj Amón chi' smam viñaj Josías. ¹¹ A viñaj Josías chi' smam viñaj Jeconías yed' eb' yuc'tac. D'a jun

tiempoal chi', ix ic'jib'at eb' israel d'a Babilonia.

¹² Ayic ayec' eb' d'a Babilonia chi', ix alji viñaj Salatiel yuninal viñaj Jeconías. A viñaj Salatiel chi' smam viñaj Zorobabel. ¹³ A viñaj Zorobabel chi' smam viñaj Abiud, a viñaj Abiud chi' smam viñaj Eliaquim, a viñaj Eliaquim chi' smam viñaj Azor. ¹⁴ A viñaj Azor chi' smam viñaj Sadoc, a viñaj Sadoc chi' smam viñaj Aquim, a viñaj Aquim chi' smam viñaj Eliud. ¹⁵ A viñaj Eliud chi' smam viñaj Eleazar, a viñaj Eleazar chi' smam viñaj Matán, a viñaj Matán chi' smam viñaj Jacob. ¹⁶ A viñaj Jacob chi' smam viñaj José, viñ yetb'eyum ix María, ix snun Jesús, aton Cristo.

¹⁷ Yuj chi' chequel yaji to ay 14 macañ smam yicham chi', scot d'a viñaj Abraham masanto d'a viñaj David. Tz'elxi yich d'a viñaj David chi', masanto ix ic'jib'at eb' israel d'a Babilonia, ay 14 macañ paxi. Axo yic ix ic'jib'at eb' d'a Babilonia chi' masanto ix alji Cristo, 14 macañ paxi.

*A yaljub'al Jesucristo
(Lc 2.1-7)*

¹⁸ Icha tic ix aj yalji Jesucristo. A viñaj José ayxo strato viñ yed' ix María. Palta toñejanto ay strato eb', manto yic'laj sb'a eb'. Palta axo ix María chi', ayxo unin yed'nac ix, yujto a Yespíritu Dios ix ac'an scuchoch jun unin chi' ix. ¹⁹ A viñaj José chi', te tojol spensar viñ, malaj sgana viñ scheclajelta ix d'a scal anima. Yuj chi' ix sna viñ yactejean ix d'a elc'altac, yic malaj mach tz'ojtacanel jun chi'. ²⁰ Axo yic vanto snaan jun chi' viñ, ay jun yángel Dios Cajal ix ch'ox sb'a d'a viñ d'a svayich. Ix yalan d'a viñ:

—Ach José, yiñtil viñaj David, mañ ach xiv ic'an ix María tic etb'eyumoc. Yujto a Yespíritu Dios ix ac'an pitzvoc jun unin chi' d'a ix. ²¹ A jun unin ol aljoc chi', vinac unin. JESÚS^{1.21} ol ac' sb'iej, yujto a' ol ex colancanelta a ex schoñab' ex tic d'a yalañ e mul, xchi d'a viñ.

²² Icha chi' ix aj yelc'och tas yalnaccan Dios Cajal, ayic ix lolon d'a sti' jun schecab' icha tic:

²³ Ay jun ix cob'es, manta vinac syic'a', palta ay jun unin ol pitzvoc d'a ix.

A jun unin ol aljoc chi', vinac unin.

Emanuel ol ac'joc sb'iej, xchi d'a Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcani. Emanuel, syalelc'ochi, ayec' Dios qued'oc.

²⁴ Axo ix el svayañ viñaj José chi', ix sc'anab'ajan viñ icha ix yutej yalan jun yángel Dios Cajal chi'. Ichato chi', ix schaan sc'ol viñ yic'an ix. ²⁵ Palta maj yil-laj sb'a viñ yed' ix, masanto ix alji jun unin chi'. Axo ix alji, JESÚS ix yac' eb' sb'iej.

2

A eb' viñ mago xid' ilan Jesús

¹ A d'a choñab' Belén, d'a yol yic Judea, ata' ix alji Jesús. A d'a jun tiempoal chi', a viñaj Herodes ayoch reyal d'a Judea. Ay juntzañ eb' viñ vinac scuchan mago schuman yed' q'uen c'anal. Ayic toxo ix alji Jesús, ix cot eb' viñ b'aj sja c'u. Ix ja eb' viñ d'a Jerusalén. ² Ix sc'anb'anec' eb' viñ:

—¿B'aj ay jun unin toto ix alji, jun ol och e reyaloc a ex israel ex tic? A b'aj sja c'u, ata' ix quil sq'ueul

1.21 **1:21** A Jesús, syalelc'ochi “A Dios Colvajum”.

jun q'uen c'anal. A q'uen sch'oxani to ix alji. Yuj chi' oñ coti, yic scaq'uem co b'a d'ay, xchi eb' viñ.

³ Axo ix yab'an specal jun chi' viñaj rey Herodes, ix te somchaj spensar viñ. Yed' jantac eb' ay d'a Jerusalén chi', ix te somchajq'ue eb' yed' viñ. ⁴ Ix yavtancot masanil eb' viñ sat sacerdote viñ yed' eb' viñ c'ayb'um d'a ley Moisés. Ix sc'anb'an viñ d'a eb' viñ:

—¿B'ajtil ol aljoc viñ Cristo? xchi viñ d'a eb' viñ.

⁵ Ix yalan eb' viñ:

—A d'a choñab' Belén, d'a yol yic Judá, ata' ol aljoc viñ. Yujto ay jun schecab' Dios tz'ib'annaccan icha tic:

⁶ A jun choñab' Belén, d'a yol yic Judea, yunerñej d'a yichañ juntzañxo choñab' ay d'a yol yic Judá chi'.

Palta ec'al yopisio d'a yichañ juntzañxo choñab' chi'.

Yujto ata' ol aljoc jun viñ yajal,

A ol ilan in choñab' Israel, xchi d'a Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcani, xchi eb' viñ.

⁷ Axo viñaj Herodes chi' ix checan avtajcot eb' viñ mago chi'. Elc'altac ix sc'anb'ej viñ yab' d'a eb' viñ, b'ac'ñitax ix sch'ox sb'a jun c'anal chi' d'a eb' viñ. ⁸ Ix lajvi yab'an viñ, ix checjib'at eb' viñ yuj viñ d'a choñab' Belén. Ayic manto b'at eb' viñ, ix stz'acan yal viñ icha tic:

—Ixiquec d'a Belén chi'. Cham val e c'anb'an eyab'i b'ajtil ayec' jun unin chi'. Slajvi schax chi' eyuuj, tzul eyalan d'ayin, yic ol in b'at vac'paxem in b'a d'ay, xchi viñ.

⁹ Ix lajvi yab'an juntzañ chi' eb' viñ, ix b'at eb' viñ. Axo jun c'anal syil eb' viñ b'aj sjavi c'u

chi', b'ab'el sb'at yuj eb' viñ, masanto ix c'och d'a stojolal yib'añ b'aj ay jun unin chi'. Ata' ix och vaan. ¹⁰ Axo ix yilanxi jun c'anal chi' eb' viñ, ix te tzalaj eb' viñ. ¹¹ Ix och eb' viñ d'a yol jun pat chi'. Ix yilan jun unin chi' eb' viñ yed' snun, aton ix María. Ix em cuman eb' viñ d'ay. Ix yac'anem sb'a eb' viñ d'ay. Ix lajvi chi', ix sjacan juntzañ scaxa eb' viñ b'aj ayem juntzañ silab'. Ix sian oro eb' viñ d'a jun unin chi'. Ix sian juntzañ te suc'uq'ui sjab' eb' viñ, sñusji yed' juntzañxo yal te suc'uq'ui sjab' scuchan mirra. ¹² Axo ix alji d'a eb' viñ d'a svayich, to maxtzac ec' eb' viñ yal d'a viñaj Herodes chi'. Yuj chi' ch'ocxo b'e b'aj ix pax eb' viñ d'a schoñab'.

Ix b'at viñaj José elelal d'a Egipto

¹³ Ix lajvi spax eb' viñ mago chi', ay jun yángel Dios Cajal ix ch'ox sb'a d'a viñaj José chi' d'a svayich, ix yalani:

—Q'ueañ vaan. Ic'b'at viñ unin tic ed'oc yed' snun. Elañec d'a elañchamel. Tzex b'at d'a Egipto. Tzex canñej ta', masanto ol valxi d'ayach, yujto a viñaj Herodes ol checan sayjoquec' jun unin tic, yujto sgana viñ ol yac' miljocchamoc, xchi jun ángel chi'.

¹⁴ Yuj chi', ix q'ue vaan viñaj José chi'. Ix yic'anb'at jun unin chi' viñ yed' ix María d'ac'valil. Ix b'at eb' d'a Egipto. ¹⁵ Ata' ix aj eb' masanto ix cham viñaj Herodes chi'. Icha chi' ix aj yelc'och tas yalnaccan Dios Cajal a ix lolon d'a sti' jun schecab'. Xchi icha tic: A d'a Egipto ix vavtej paxta Vuninal, xchi.

A viñaj Herodes checjinac miljoccham eb' unin

¹⁶ Axo ix yilan viñaj Herodes chi' to majxo ec' eb' viñ mago chi' yal d'a viñ, ix snaanel viñ to toñej ix ac'ji musansatil viñ yuj eb' viñ. Yuj chi', ix te cot yoval viñ. Ix schecan miljoccham jantacñej eb' vinac unin viñ ay d'a choñab' Belén yed' eb' ay d'a slac'anil jun choñab' chi'. Ix laj cham eb' schab'il ab'il yed' eb' manto tz'acvi chab' ab'il. Yujto icha chi' stiempoal ix sc'anb'ej viñ d'a eb' viñ mago chi'.

¹⁷ Icha chi' ix aj yelc'och tas tz'ib'ab'ilcan yuj jun viñ schecab' Dios scuchan Jeremías. Xchi icha tic:

¹⁸ Ix ab'chaj jun av d'a choñab' Ramá.

Ay jun nivan oq'uel yed' jun nivan cusc'olal.

A ix Raquel, ix oc' ix yuj eb' yune'.

Malaj sgana ix tz'ac'ji snivanil sc'ool, yujto mañxalaj eb' yune' ix, xchi.

¹⁹ Axo yic ix cham viñaj Herodes chi', ix sch'oxan sb'a jun yángel Dios Cajal d'a viñaj José chi' d'a svayich, ayic ayec' viñ d'a Egipto. Ix yalan d'a viñ:

²⁰ —Q'ueañ vaan. Ic'b'at viñ unin tic yed' snun. Paxañec d'a e choñab', yujto a eb' viñ sgana smilancham jun unin tic, chamnaxo eb' viñ, xchi jun ángel chi'.

²¹ Ix lajvi chi', ix q'ue vaan viñaj José chi'. Ix yic'ancot jun unin chi' viñ yed' ix snun d'a yol yic Israel chi'. ²² Palta ix yab'an viñaj José chi' to a jun viñ yuninal viñaj Herodes scuchan Arquelao aycanoch sq'uexuloc viñ smam chi' yac'an mandar d'a Judea chi'. Yuj chi', ix xiv viñ sc'och cajan ta'. Ix yalan Dios d'a viñ d'a svayich tas sc'ulej. Yuj chi' ix b'atcan eb' d'a yol yic Galilea. ²³ Ayic ix c'och eb' ta', ix cajnaj eb' d'a choñab' Nazaret. Icha chi' ix aj yelc'och tas yalnaccan eb' schecab' Dios d'a peca'.

Tz'ib'ab'ilcan yuj eb', chajtil to ol yal eb' anima to aj Nazaret Jesús.

3

A viñaj Juan ix ac'an bautizar, ix alanel slolonel Dios

(Mr 1.1-8; Lc 3.1-9,15-17; Jn 1.19-28)

¹ A d'a jun tiempoal chi', ay jun viñ scuchan Juan ix ac'an bautizar d'a tz'inan luum d'a yol yic Judea. Ata' ix yalel slolonel Dios viñ d'a eb' anima ix laj c'och d'ay. ² Ix yalan viñ icha tic d'a eb':

—Naec e b'a yuj e chucal, yujto toxo ol vach' och Dios aj satchaañ Yajalil, xchi viñ.

³ Ay jun viñ schecab' Dios scuchan Isaías, ay octo ix stz'ib'ancan yab'ixal viñaj Juan chi' viñ d'a Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcani, xchi icha tic:

Ay jun d'a tz'inan luum, chañ ol yal icha tic: Icha tz'aj sb'o b'e yic sjavi junoc yajal, icha chi' tzeyutej e b'oan e b'eyb'al, yujto ol javoc Dios Cajal, xchama, xchi d'a Slolonel Dios chi'.

⁴ A viñaj Juan chi', a xil noc' camello ayoch spichuloc viñ, axo stzec'ul viñ, a noc' tz'uum. A juntzañ noc' icha noc' yol sojoy schi viñ, axo noc' caltacte'al yal chab' syuq'uej viñ. ⁵ A eb' aj Jerusalén smasanil, sc'och eb' smaclej yab' d'a viñ. Ay pax eb' d'a junjun choñab' d'a yol yic Judea yed' eb' ay d'a slac'anil a' nivan Jordán sc'ochi, ⁶ ix laj yalanq'ueta smul eb'. Ix lajvi chi', ix yac'an ac'joc bautizar sb'a eb' yuj viñ d'a a' Jordán chi'.

⁷ Tzijtum eb' fariseo yed' eb' saduceo ix laj c'och b'aj van yac'an bautizar viñ chi'. Ix yalan viñ d'a eb':

—A ex tic, te jelan ex d'a chucal icha noc' chan. ¿Mach ix alan d'ayex to syal e colanel e b'a d'a jun nivan yaelal ol javoc? ⁸ Tato tze na e b'a yuj e mul, yovalil vach' tzeyutej e b'a yic scheclajeli to ix e na e b'a. ⁹ Mañ eyal icha tic: Malaj pena, yiñtil oñ can viñaj Abraham. Yuj chi' malaj tas ol javoc d'a quib'añ, mañ xe chioc. Yujto a in sval d'ayex, tato sgana Dios, syal yoch juntzañ q'uen q'ueen tic yiñtilaloc viñaj Abraham chi' e q'uexuloc. ¹⁰ A jun yaelal ol javoc chi', lajan icha junoc viñ vinac lista yaj yed' sch'acab' d'a yich juntzañ te' avb'en te'. Jantacñej te' chuclaj sat syac'a', ol laj ch'acjoquel te'. Ol syumancanb'at te' viñ d'a yol c'ac'. ¹¹ A in tic, d'a val yel tzex vac' bautizar d'a a a', yic chequel to ix e na e b'a. Palta ay val junxo tzac'an sjavi vuuj. A ol ac'an Yespíritu Dios d'ayex, mato a c'ac' ol yac' d'ayex. Icha to ol ex ac'joc bautizar yuuj. A jun ol javoc chi', yelxo val nivan yelc'och d'a vichañ. Mañ in mojoc vac'an servil, vach'chom toñej sviq'uel xañab'. ¹² A jun chi', lajan icha junoc viñ sluchanq'ue vaan strigo yed' sluchlab', yic tz'el smatz'il ixim. Smesanxiq'ue vaan d'a stec'lab'. Sic'anxib'at ixim trigo chi' d'a yed'tal. Axo yoc ixim chi', sñustz'a d'a yol jun c'ac' malaj b'aq'uiñ stupi, xchi viñaj Juan chi' d'a eb'.

Ix ac'ji bautizar Jesús yuj viñaj Juan

(Mr 1.9-11; Lc 3.21-22)

¹³ A d'a jun tiempoal chi', spetoj Jesús d'a yol yic Galilea. Ix c'och d'a a' nivan Jordán, b'aj ayec' viñaj Juan, yic syac'an ac'joc bautizar sb'a. ¹⁴ A d'a sb'ab'elal max yal-laj sc'ool viñaj Juan chi' syac' bautizar Jesús. Yuj chi' ix yal viñ d'a Jesús chi':

—Smoj a in tzin ac' bautizar, yuj chi' mañ smojoc a in tzach vac' bautizar, xchi viñ.

¹⁵ Palta ix yalan Jesús chi' d'a viñ:

—Yovalil ol a c'ulej jun tic yujto smoj sco c'anab'ajej jantacñej tas syal Dios, xchi d'a viñ.

Ichato chi', ix chaan sc'ol viñaj Juan chi'. ¹⁶ Axo yic ix lajvi yac'ji bautizar Jesús, ix q'uexta d'a yol a'. Axo d'a jun rato chi', ix jacvi satchaari. Ix yilan yemul Yespíritu Dios d'a yib'ari, icha junoc noc' paramuch. ¹⁷ Axo ix yab'an eb', ay jun ix lolonemta d'a satchaari. Ix yalan icha tic:

—Aton jun tic, Vuninal. Te xajanab'il vuuj. Tzin tzalaj val yed'oc, xchi.

4

Ix ac'ji proval Jesús yuj viñ diablo (Mr 1.12-13; Lc 4.1-13)

¹ Axo Jesús ix ic'jib'at yuj Yespíritu Dios d'a taquiri luum. Ix c'och ta' yic tz'ac'ji proval yuj viñ diablo.

² 40 c'ual majxo valaj Jesús chi', ichato chi' ix och svejel. ³ Axo viñ diablo ix c'och yac'lan smontanb'at d'a chucal, ix yalan viñ:

—Ina Yuninal ach Dios, al d'a juntzari q'ueen tic yic tz'och q'uen panil, xchi viñ d'ay.

⁴ Palta ix yalan Jesús:

—A d'a Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcani, a tz'alan icha tic: Mañ yujocñej tas svaji ay co q'uinal. Palta yuj jantacñej tas syal Dios ay co q'uinal, xchicani, xchi Jesús.

⁵ Ix lajvi chi', ix ic'jib'at yuj viñ diablo chi' d'a jun choñab' yicñej Dios yaji, aton Jerusalén. Ix

yic'anq'ue Jesús chi' viñ d'a schon stemplo Dios.

⁶ Ix yalan viñ d'ay icha tic:

—Ina Yuninal ach Dios, emañ chennaj d'a sat luum chi', yujto syalcan d'a Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcani:

Ol yal Dios d'a eb' yángel, yic tzach stañvej eb'.

Ol ach quetzchajq'ue yuj eb', yic vach' mañ ol a tenoch oc d'a q'uen q'ueen, xchicani, xchi viñ diablo chi'.

⁷ Ix tac'vi pax Jesús chi':

—Palta syalpax icha tic d'a Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcani: Mañ in eyac' proval, yujto e Yajal in, e Diosal in, xchicani, xchi d'a viñ.

⁸ Ix yic'anxib'at Jesús chi' viñ diablo, ix c'och eb' d'a jun nivan tzalan. Ix sch'oxan masanil nación viñ d'a yolyib'añq'uinal tic d'ay. Ix sch'oxan viñ to te nivan yelc'och svach'il. ⁹ Ix lajvi chi', ix yalan viñ:

—Masanil juntzañ tic, ol vac'iquej, tato tzach em cuman d'ayin, tzalan a b'a d'ayin, xchi viñ.

¹⁰ Palta ix yalan Jesús d'a viñ:

—Ach Satanás, elañ d'a in tz'ey. Yujto icha tic syal d'a Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcani: A d'ayin tzeyal e b'a, yujto e Yajal in, e Diosal in. A inñej tzin eyac' servil, xchi Dios, xchi Jesús chi'.

¹¹ Yuj chi', ix actajcan Jesús chi' yuj viñ. Axo eb' ángel ix ul ac'an servil.

Ix schael yich yopisio Jesús d'a Galilea

(Mr 1.14-15; Lc 4.14-15)

¹² Axo yic ix yab'an Jesús to preso yaj viñaj Juan, ix b'atxi d'a yol yic Galilea. ¹³ Mañoc d'a Nazaret ix c'ochi, palta a d'a Capernaum, ata' ix c'och cajan. A jun choñab' chi', a d'a sti' a' ñajab'

ay. A d'a yol smach'en eb' yiñtilal viñaj Zabulón yed' viñaj Neftalí, ata' ay. ¹⁴ Icha chi' ix aj yelc'och tas tz'ib'ab'ilcan yuj viñaj Isaías schecab' Dios d'a peca', xchi icha tic:

¹⁵ A d'a yol yic Zabulón yed' d'a yol yic Neftalí, a d'a sti' a' ñajab' ata' ay, d'a sc'axepalec' a' nivan Jordán.

Ata' ay jun choñab' Galilea sb'i, aton b'aj cajan eb' mañ israeloc.

¹⁶ A eb' anima chi', ayto ec' eb' d'a q'uic'alq'uinal,^{4.15-16} palta ol yil jun saquilq'uinal eb' te nivan yelc'ochi.

A eb' ayec' ta', ichato chamnac eb', palta ol c'och saquilq'uinal d'a eb', xchi d'a Slolonel Dios chí'.

¹⁷ Axo yic ix c'och Jesús chi' ta', ix och ijan yalanel slolonel Dios d'a eb' anima chi', ix yalan icha tic:

—Naec e b'a, yujto toxo ol vach' och Dios aj satchaañ Yajalil, xchi d'a eb'.

*Ix avtaj chañvañ eb' yamum chay yuj Jesús
(Mr 1.16-20; Lc 5.1-11)*

¹⁸ Ayic van sb'eyec' Jesús d'a sti' a' ñajab' yic Galilea, ix yilani ayec' viñaj Simón scuch pax Pedro yed' jun viñ yuc'tac viñ scuchan Andrés. Van yac'anem jun schimpa eb' viñ yic yamlab' chay d'a yol a', yujto yamum chay eb' viñ.

¹⁹ Axo Jesús ix alan d'a eb' viñ:

4.15-16 **4:16** A viñaj Zabulón yed' viñaj Neftalí, aton chab' irñtilal eb' israel cajan d'a sti' a' mar yic Galilea. Aton eb' ix ixtaji ayic ix javi juntzañ choñab' ay d'a norte yuj yac'an oval yed' eb'. Yuj chí' syala' to “ichato chamnac el eb”.

—Ochañec in c'ayb'umoc. Ol vac'och eyopisio. Icha tzeyutej eyaman noc' chay tic, icha chi' ol eyutoc eyic'ancot eb' anima d'ayin, xchi d'a eb' viñ.

²⁰ D'a jun rato chi' ix yactejean ch'añ schimpa eb' viñ. Ix och eb' viñ sc'ayb'umoc Jesús chi'.

²¹ Janic'anto sb'at eb', ix ilchaj chavañxo eb' viñ yuc'tac sb'a yuuj, aton viñaj Jacobo yed' viñaj Juan. A viñaj Zebedeo ay yic eb' viñ. Ayoch eb' viñ d'a yol jun barco yed' smam chi', van snipan schimpa eb' viñ yic yamlab' chay. Axo Jesús ix avtancot eb' viñ. ²² D'a jun rato chi' ix yactancan smam eb' viñ chi' yed' jun barco chi', ix och eb' viñ sc'ayb'umoc Jesús.

*Yalnac vach' ab'ix Jesús d'a eb' anima
(Lc 6.17-19)*

²³ Ix ec' Jesús d'a yol yic Galilea chi' yed' eb' sc'ayb'um. Ix laj ec' sc'ayb'ej eb' anima d'a yoltac spatil sculto. Ix ec' yalanel jun vach' ab'ix, chajtil tz'aj yoch eb' d'a yol sc'ab' Dios aj satchaañ. Jantacñej juntzañ yab'il tz'ic'an eb' anima chi', ix laj b'oxican eb' yuuj. ²⁴ Ix laj pucaxel yab'ixal Jesús d'a scal masanil yol yic Siria. Yuj chi' ix ic'jib'at eb' penaay smasanil d'ay, jantacñej juntzañ yab'il yed' juntzañ ilya tz'ic'an eb'. Añejtona', ay pax eb' tz'ixtaj yuj eb' enemigo, eb' scot d'a sjolom yed' eb' sich'inaqueli. Ix laj ic'jib'at eb' d'ay. Yuj chi' ix b'oxican eb' smasanil yuuj. ²⁵ Jantac eb' aj Galilea chi', ix laj och tzac'an eb' yuuj. Añejtona', ay eb' d'a juntzañ choñab' d'a yol yic Decápolis, d'a Jerusalén, d'a Judea yed' pax d'a sc'axepalec' a' nivan Jordán, ix laj och pax tzac'an eb' yuuj.

5

Yalnac el slolonel Dios Jesús d'a jun tzalan

¹ A ix yilan eb' anima Jesús, ix q'ue d'a jun tzalan. Ix em c'ojan ta', axo eb' sc'ayb'um ix c'och eb' d'ay.

² Ix sc'ayb'an eb', ix yalan icha tic:

*Eb' te vach'yico'**(Lc 6.20-23)*

³ –A eb' snachajel yuuj to mañ vach'oc eb' d'a yichañ Dios, te vach' yic eb', yujto ayxo och eb' d'a yol sc'ab' Dios aj satchaañ.

⁴ A eb' scus yuj smul, te vach' yic eb', yujto a Dios ol ac'an snivanil sc'ool eb'.

⁵ A eb' emnaquil syutej sb'a, te vach' yic eb', yujto ol yiquej jun lugar eb' yalnaccan Dios.

⁶ A eb' te ay sgana stojolb'itan spensar, te vach' yic eb', yujto ol och Dios yed' eb', yic vach' icha chi' ol aj stojolb'i eb'.

⁷ A eb' tz'oc' sc'ool d'a eb' yetanimail, te vach' yic eb', yujto tz'oc' pax sc'ool Dios d'a eb'.

⁸ A eb' malaj chucal d'a spensar, te vach' yic eb', yujto ol yil Dios eb'.

⁹ A eb' ac'um lajvoc oval, te vach' yic eb', yujto a Dios ol alan eb' yuninaloc.

¹⁰ A eb' tz'ab'an syail yujto vach' syutej sb'a eb', te vach' yic eb', yujto ayoch eb' d'a yol sc'ab' Dios aj satchaañ.

¹¹ A exxo tic, tato vuuj tzex b'ajji, tato ay tas tz'ac'jioch d'a eyib'añ, te vach' eyico'. Añejtona' tato vuuj tz'ac'jicot juntzañ es d'a eyib'añ, te vach' eyico'. ¹² Tzex tzalaj val sic'lab'il, yujto te nivan spac ol e cha d'a satchaañ. Icha tz'aj yac'jioch d'a

eyib'añ ticnaic, icha chi' ajnac och d'a yib'añ eb' schecab' Dios d'a peca'.

Icha atz'am atz'am, icha saquilq'uinal, icha chi' caji

(Mr 9.50; Lc 14.34-35)

¹³ Icha atz'am atz'am, icha chi' eyaj d'a yolyib'añq'uinal tic. Q'uinaloc a atz'am atz'am satel sc'achial, ¿tas to ol aj sc'achib'ixi? Mañxalaj tz'och atz'am. Toñej syumjiel atz'am, slaj stec'nub'an eb' anima.

¹⁴ Icha saquilq'uinal, icha chi' eyaj d'a yolyib'añq'uinal tic. Q'uinaloc ay junoc choñab' d'a junoc tzalan, max yal-laj co c'ub'aneli. ¹⁵ Ayic scac'anoch sc'ac'al co candil, ¿tom a d'a yalañ junoc cajón scac'can ochi? Maay, palta chañ scutejq'uei, yic vach' syil eb' tz'och d'a yol pat chi'. ¹⁶ Icha yaj jun candil chi', icha chi' eyaji. Ch'oxequel saquilq'uinal d'a eb' anima, syalelc'ochi, aton e vach' b'eyb'al tze ch'ox yil eb', yuj chi' ol yal vach' lolonel eb' d'a co Mam Dios ayec' d'a satchaañ.

Yalnac Jesús tas yopisio ley Moisés

¹⁷ Mañ e na'a to in ja vac' lajvoc ley Moisés yed' juntzañ sc'ayb'ub'al eb' schecab' Dios d'a peca'. Mañ yujoc jun chi' in javi, palta in javi yic vach' ol elc'och tas syal jun ley chi'. ¹⁸ Val yel sval d'ayex, yovalil ol elc'och masanil tas tz'ib'ab'ilcan d'a jun ley chi'. Yacb'an ayto ec' jun yolyib'añq'uinal tic yed' satchaañ, malaj val jab'oc Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcan chi' ol sateloc. Vach'chom a junoc letra, ma junoc punto, malaj val junoc tas ol sate-loc, masanto ol elc'och masanil tas tz'ib'yajcan

d'ay. ¹⁹ Ay juntzañ checnab'il d'a jun ley chi', ichato malaj val yelc'ochi, palta yalñej mach max c'anab'ajan smasanil, syalanpax d'a eb' anima to max sc'anab'ajej pax eb', tato ol c'och eb' d'a yol sc'ab' Dios d'a satchaari, val yel malaj val ol aj yelc'och eb' d'a scal eb' ayec' ta'. Palta a eb' sc'anab'ajan tas syal jun ley chi', syalanpax d'a eb' anima to sc'anab'ajej eb', ayic ol c'och eb' d'a yol sc'ab' Dios chi', yel ton val te nivan ol aj yelc'och eb' d'a scal eb' ayec' ta'. ²⁰ A eb' c'ayb'um d'a ley Moisés yed' eb' fariseo, ichato te tojol sb'eyb'al eb' d'a yichañ eb' anima, palta sval d'ayex, tato mañ ec'octo svach'il e b'eyb'al chi' d'a eb', toton mañ ton ol ex c'ochlaj d'a yol sc'ab' Dios.

Yalnac Jesús yuj chichonc'olal
(Lc 12.57-59)

²¹ Cab'nac tas alb'ilcan d'a eb' co mam quicham d'a peca'. Xchi icha tic: Mañ e mac'cham eb' eyetanimail. Yalñej mach smac'ancham junocxo anima, yovalil ol c'och d'a yichañ ley, axo ta' ol ch'olb'itaj tas yaji, xchi. ²² Palta a in sval d'ayex, yalñej mach junoc schichonoch sc'ool d'a junoc yetanimail, ol ch'olb'itaj tas yaji. Yalñej mach sb'uchvaj d'a junoc yetanimail, ol ch'olb'itaj yuj eb' sat yajal. Añejtona' yalñej mach junoc sb'ajan junoc yetanimail, ay smay sb'atcan d'a infierno d'a scal c'ac'.

²³ Yuj chi', ayic tzex c'och yed' eyofrenda b'aj tzeyac' d'a Dios, tato tze nacoti to ay b'aj ix och e mul d'a junocxo anima, ²⁴ canocab' jun eyofrenda chi' b'ela. B'at e b'ocan yaj yed'oc. Slajvi chi', tzex jaxi, tzeyac'an eyofrenda chi'.

²⁵ Q'uinaloc ay eb' tz'ac'anoch d'a eyib'añ, tzex yic'anb'at eb' d'a viñ yajal, ayic van to e b'at d'a yol b'e, tze b'oancan yaj yed' eb', yic vach' maxtzac b'at ex yac'och eb' d'a yol sc'ab' viñ yajal chi'. Yujto a viñ yajal chi' tzex ac'anoch d'a yol sc'ab' eb' viñ polencía. Axo eb' viñ tzex ac'anb'at preso. ²⁶ Val yel sval d'ayex, maxtzac ex actajeli masanto tze tup e multa smasanil.

Yalnac Jesús yuj ajmulal

²⁷ Cab'nac pax tas alb'ilcan d'a sley Dios, ayic yalannaccani: Mañ ex em ajmulal, xchi. ²⁸ Palta a in tic sval d'ayex, yalñej mach syiloch sc'ool d'a junoc ix ix, a jun chi' toxo ix em ajmulal yed' ix d'a spensar.

²⁹ Q'uinaloc ayex, yuj yol e sat ay d'a e vach', tz'ixtaxel e pensar. Tato icha chi', vach' ama tzeyiq'uelta jun yol e sat chi', tzeyumaneli. Yujto vach' tato jab'ñej e nivanil satcaneli, d'a yichañ tzex b'atcan d'a infierno yed' e nivanil chi' smasanil. ³⁰ Q'uinaloc ayex yuj e c'ab' ay d'a e vach' tz'ixtaxel e pensar. Tato icha chi', te vach' tato tze tzepel jun e c'ab' chi', tzeyumancaneli. Yujto vach' tato jab'ñej e nivanil satcaneli, d'a yichañ tzex b'atcan d'a infierno yed' e nivanil chi' smasanil.

*Ix yalcan Jesús yuj eb' spuc sb'a yed' yetb'eyum
(Mt 19.9; Mr 10.11-12; Lc 16.18)*

³¹ Atax d'a peca' alb'ilcan jun tic: A viñ spuc sb'a yed' ix yetb'eyum, yovalil sb'ocan junoc yumal ayic spucan sb'a eb' chi', syac'ancan viñ d'a ix, xchi. ³² Palta a in tic, sval d'ayex, tato ay mach spuc sb'a yed' ix yetb'eyum, tato mañ yujoc ajmulal,

tato icha chi', a viñ tz'ac'anoch ix d'a ajmulal. Añejtona', yalñej mach junoc viñ tz'ic'an jun ix spucnac sb'a yed' viñ yetb'eyum, tz'ochpax viñ ajmulal.

Max yal co locan sb'i junoc tasi

³³ Cab'nac tas alb'ilcan d'a eb' co mam quicham d'a peca', xchi icha tic: Tato tze loc sb'i Dios Cajal, tzeyac'an e ti', yovalil tze c'anab'ajej juntzañ tas tzeyalcan chi', xchi. ³⁴ Palta a in tic sval d'ayex, mocab'a junoc tas tze loc sb'i. Max yal e locan sb'i satchaañ, yujto a jun chi', aton sdespacho Dios. ³⁵ Yed' pax sat luum tic, max yal e locan sb'i, yujto icha stec'nub' Dios yaji. Yed' pax Jerusalén, max yal e locan sb'i, yujto a jun chi', aton schoñab' jun co Rey al te nivan yelc'ochi. ³⁶ Añejtona' e jolom, max yal e locan pax sb'i, yujto mañ eyicoc e ch'ocoj, yujto max yal eyac'an sach'oc junoc pitañ xil e jolom ma eyac'anxi q'uic'b'oc. ³⁷ Ayic tzex loloni, Yel toni, xe chiñej, Maay, xe chi. Max yal e locan sb'i junoc tasi, yujto a jun locoj b'i chi' d'a viñ diablo scoti.

Max yal co pacan co b'a

(Lc 6.29-30)

³⁸ Cab'nac tas alb'ilcan d'a peca'. Xchi icha tic: Tato ay junoc mach smac'an poj yol sat junocxo, mac'jocab' pax poj yico'. Añejtona' tato ay mach smac'anel ye junoc, mac'jocab' pax el yico', xchi. ³⁹ Palta a in tic, sval d'ayex, mañ eyac' oval yed' eb' chuc syutej sb'a d'ayex. Tato ay junoc mach sd'ob'anb'at e ti' d'a e vach', tze meltzitejb'at junxo pac'añ d'ay. ⁴⁰ Tato ay mach sgana stoc'anec' e camix d'a yichañ ley, tzeyac'paxb'at e chumpa

d'ay. ⁴¹ Añejtona', tato ay junoc mach tzex ac'an pural e cuchanb'at nañaloc legua yicatz, tato icha chi', jun legua tze cuchb'at d'ay.^{5.41} ⁴² Yalñej mach junoc sc'an an smajnej junoc tas d'ayex, mañ ex b'at micnaj d'ay.

*Sco xajanej eb' schichonoch sc'ool d'ayonñ
(Lc 6.27-28,32-36)*

⁴³ Cab'nac tas alb'ilcan d'a peca'. Xchi icha tic: Tze xajanej eb' vach' eyac'an yed'oc. Axo eb' eyajc'ool, schichonoch e c'ool d'a eb', xchi.

⁴⁴ Palta a in tic sval d'ayex: Yovalil tze xajanej eb' ajc'ol yajoch d'ayex. Tzex lesalvipax yuj eb' tz'ac'anoch junoc chucal d'a eyib'añ. ⁴⁵ Icha chi' tzeyutej e ch'oxanel e b'a to yel yuninal ex co Mam ay d'a satchaari, yujto a tz'ac'anemta yoc c'u d'a yib'añ eb' chuc yed' d'a yib'añ eb' vach'. Añejtona', syac'anpax emta ñab' d'a yib'añ eb' mañ tojoloc spensar yed' d'a yib'añ eb' tojol spensar. ⁴⁶ Tato añej eb' tzex xajanan tze xajanej, ¿tom ol e cha spac jun chi' tze na'a? Ina eb' viñ tecumel tumin, añeja' icha pax chi' syutej sb'a eb' viñ. ⁴⁷ Añejtona', tato añej eb' e vach' c'ool tze c'umej, ¿tom ay yelc'och jun chi' e naani? Ina eb' mañ ojtannacoc Dios, añeja' icha pax chi' syutej sb'a eb'. ⁴⁸ Yovalil tz'acan ex d'a masanil tas vach', icha co Mam ayec' d'a satchaari, tz'acan d'a masanil tas vach'.

6

A tas scutej co colvaj d'a eb' meb'a'

5.41 **5:41** A eb' israel ayoch eb' d'a yalañ smandar eb' yajal soldado. Yuj chi' a eb' yajal d'a Roma syal yac'an pural eb' yac'an scuch icatz eb'.

¹ Tzeyil val e b'a, mañtoc añej d'a yichañ eb' anima vach' tzeyutej e b'a. Tato ichañej chi' tzeyutej e b'a, malaj spac ol e cha d'a co Mam ayec' d'a satchañ. ² Yuj chi', ayic tzex colvaj d'a eb' meb'a', malajocab' b'aj tzeyala', yujto a eb' chab' sat syac' eb' yojtaquejel masanil anima, icha chi' sc'ulej eb' d'a yoltac spatil sculto eb' yed' d'a yol calle yic slaj yal eb' anima to vach' eb'. Val yel sval d'ayex, toxo ix scha spac jun svach'il eb' chi'. Toxon malaj jab'oc spac ol scha eb' d'a Dios. ³ A exxo pax tic, a tzex colvaj d'a eb' meb'a', mocab' eyal d'a junocxo mach, vach'chom eyamigo val, mañ eyal yab'i. ⁴ C'ub'eltacñej tzex colvaj d'a eb' meb'a' chi'. Vach'chom c'ub'eltac tzex colvaj d'a eb', a co Mam Dios tz'ilani. Yuj chi', a' ol ac'an spac d'ayex.

*Yalnaccan Jesús, chajtil scutej co b'a co lesalvi
(Lc 11.2-4)*

⁵ Ayic tzex lesalvi, mocab' ex lesalvoc ichoc eb' chab'sat. Yujto a eb' chi', sgana eb' toñej sq'ue liñan slesalvi d'a yoltac spatil culto yed' b'aj scha sb'a calle d'a esquina, yic slaj yal eb' anima to vach' eb'. Val yel sval d'ayex, toxo ix scha spac svach'il eb' chi'. Toxon malaj jab'oc spac ol scha eb' d'a Dios. ⁶ A exxo tic, ayic tzex lesalvi, tze macchejoch e b'a d'a yol e pat. Slajvi chi', d'a c'ub'eltac tzeyac' e lesal d'a co Mam Dios. Vach'chom d'a c'ub'eltac tzeyac' e lesal d'ay, a' ol ab'anoc, ol yac'an spac d'ayex.

⁷ Ayic tzex lesalvi, mantoc toñej tzex comon loloni, icha syutej sb'a eb' mañ ojtannacoc Dios. A eb' chi', yujñej to najat syutej yoc slesal eb', syab'an Dios snaan eb'. ⁸ Yuj chi', mañ lajanoc

tzeyutej e lesalvi yed' eb', yujto yojtacxo co Mam Dios tas tz'och eyuuj ayic mantzac e c'an d'ay. ⁹ Yuj chi' icha tic tzeyutej e lesalvi:

Ach co Mam, ay ach ec' d'a satchaari. Nivanocab' yelc'och a b'i.

¹⁰ Ach ochocab' yajalil d'a tic. C'anab'ajaxocab' tas tza nib'ej d'a sat luum tic, icha tzach c'anab'ajax d'a satchaari.

¹¹ Ac' tas sco va d'a c'u tic.

¹² Ac' lajvoc co mul yujto a ori tic scac' nivanc'olal eb' tz'och smul d'ayori.

¹³ Mañ ori a cha montajb'at d'a chucal.

Tzori a colanel d'a yol sc'ab' viñ chuc. Yujto masanil tiempo Yajal achriej. Te nivan a poder. Te nivan elc'ochi. Amen.

¹⁴ A ex tic, tato tzeyac' nivanc'olal eb' tz'och smul d'ayex, axo co Mam ayec' d'a satchaari ol ac'an lajvoc e mul. ¹⁵ Palta tato max eyac' nivanc'olal eb' tz'och smul d'ayex, axo co Mam Dios max ac'an pax lajvoc e mul.

A tas tz'aj coch d'a tze'ojc'olal

¹⁶ Ayic tzex och d'a tze'ojc'olal, mañ lajanoc tzeyutej e b'a yed' eb' chab' sat. Yujto a eb' chi', ejmeltac syutej sat eb', yic syil eb' anima to ayoch eb' d'a tze'ojc'olal. Val yel sval d'ayex, toxo ix scha spac jun stze'ojc'olal eb' chi'. Toxon malaj spac ol scha eb' d'a Dios. ¹⁷ A exxo pax tic, ayic tzex och tze'ojc'olal, tze b'iquel e sat, tze jixb'an e jolom, ¹⁸ yic vach' malaj mach snaani tato ayex och d'a tze'ojc'olal. Tato icha chi', ariej d'a yichari co Mam Dios ayex och d'a tze'ojc'olal. Vach'chom

c'ub'eltac tzex ochi, ol yila', a' ol ac'anxi spac d'ayex.

A co b'eyumal d'a satchaari

(Lc 12.33-34)

¹⁹ Mañ e mol e b'eyumal d'a yolyib'añq'uinal tic. A juntzañ chi', tz'och ijaxoc, sc'ab'ati, tz'och eb' elc'um d'ay. ²⁰ Más vach' d'a satchaari tze mol e b'eyumal. Yujto a jun e b'eyumal d'a satchaari chi', max ochlaj ijaxoc, max c'alaj. Max ochpaxlaj eb' elc'um d'ay. ²¹ Yujto a b'aj sco molb'ej co b'eyumal chi', ata' scac'b'at co pensar.

A scandilal co nivanil

(Lc 11.34-36)

²² A yol co sat, icha junoc candil, icha chi' yaj d'a co nivanil tic. Yuj chi' tato junñej b'aj ayoch co sat, saquilq'uinal caji, vach' scutej co b'a yed' co nivanil. ²³ Palta tato ayex ch'occh'oc b'aj tzeyac'och e sat, tzex can d'a q'uic'alq'uinal yuu. A jun saquilq'uinal ayoch d'ayex, tato smeltzajoch q'uic'alq'uinalil d'ayex, ol ex can d'a q'uic'alq'uinal sic'lab'il.

A Dios yed' q'uen tumin

(Lc 16.13)

²⁴ Malaj junoc oñ syal cac'an servil chavañoc patrón, yujto ay junoc ol co patiquejeli, axo junocxo, ol co xajanej. Ay jun b'aj ol cac'och co pensar, axo junocxo malaj jab'oc yelc'och d'a co sat. Yuj chi' max yal-laj cac'an servil Dios, scac'anpax och co pensar d'a q'uen tumin.

A Dios tz'ilan eb'yuninal

(Lc 12.22-31)

²⁵ Sval d'ayex, mañ ex och ilc'olal yuj tas ol ic'an yec' tiempo eyuuj, yuj tas tze va'a yed' pax tas tz'aj e pichchaji. A Dios tz'ac'an co q'uinal, ocxom tas sco va'a, ¿tom mañ ol yac'a'? A ix ac'an co nivanil, ¿tom mañ ol yac' pax co pichul? ²⁶ Tzeyilnab' noc' much tz'ec' jeñeñoc d'a satchaañ. Malaj tas syavej noc'. Max jach'vilaj noc'. Malaj pax tas smol noc'. Palta a co Mam Dios ay d'a satchaañ tz'ac'an svael noc'. Inatax tz'ac'ji svael noc', oc exxom a ex tic, más nivan eyelc'och d'a yichañ noc'. ²⁷ ¿Tom ay junoc ex syal eyac'anoch nañalocxo vara e teel vach'chom tzex och ilc'olal?

²⁸ Añejtona', ¿tas yuj tze naub'tañej yuj e pichul? Tzeyilnab' sq'uib' juntzañ añ xumac. A juntzañ chi' max munlajaj. Max ch'alvilaj. ²⁹ Palta sval d'ayex, a yec'nac viñaj rey Salomón, vach'chom mañ jantacoc svach'il yilji viñ yed' spichul, palta maj tzac'vanlaj svach'il yilji viñ icha juntzañ añ xumac chi'. ³⁰ A juntzañ añ chi', toñej ayec' añ ticnaic, axo q'uic'an tz'och añ sc'ac'aloc horno. Vach'chom icha chi' añ, palta a Dios tz'ac'an svach'il yilji añ. Yuj chi', ol yac'pax e pichul. Palta inai, tevelñej tzeyac'och Dios d'a e c'ool. ³¹ Yuj chi' mañ ex och ilc'olal. Mañ eyala': ¿Tas ol co va'a? ¿B'aj ol cot co pichul? mañ xe chioc. ³² Yujto a eb' mañ ojtannacoc Dios, syac'och spensar eb' sayanec' juntzañ chi'. Palta a co Mam ayec' d'a satchaañ, a ojtannac to ay tz'och juntzañ chi' cuuj. ³³ Yuj chi', tzeyac' eyip eyac'anoch e b'a d'a yol sc'ab' Dios. Tojolñej tzeyutej e b'eyb'al, icha sgana. Tato icha chi', ol yac' juntzañ chi' d'ayex smasanil. ³⁴ Yuj chi', mañ ex och ilc'olal yuj tas eyaj q'uic'an. Yujto mañ eyojtacoc tas tzex ic'an q'uic'an chi',

mocab' e naub'tañej yuuj. C'ocb'ilñiejocab' sco na tas tzoñ aj d'a junjun c'u.

7

Max yal co ch'olb'itan tas yaj junocxo anima (Lc 6.37-38,41-42)

¹ Mañ e ch'olb'itej tas yaj junoc anima yic mañ ol ex ch'olb'itaj pax yuj co Mam Dios. ² Yujto icha tz'aj e ch'olb'itan tas yaj eb' eyetanimail chi', icha chi' ol ex yutoc Dios ex sch'olb'itani. A eyechlab' tzeyac'lab'ej, a ol ac'lab'aj pax d'ayex. ³ Q'uinaloc ay junoc eyetanimail sb'at jab'oc c'alem d'a yol sat, a exxo tic ay junoc patzab' ayoch d'a yol e sat, tato max e na to ayoch jun patzab' chi' d'a yol e sat, ¿tom ol yal eyilan jab' c'alem ayb'at d'a yol sat junxo chi'?^{7.3} ⁴ Tato ayoch jun patzab' chi' d'a yol e sat, ¿tom ol yal eyalan d'a jun chi': Ayb'at jun c'alem d'a yol a sat, in gana svic'q'ueta d'ayach, tom xe chi d'ay? ⁵ Tato icha chi' tzeyutej eyalani, chab' sat ex. Yovalil tze b'ab'laj iq'uejcanel jun patzab' chi' d'a yol e sat. Icha chi' b'ian, ol yal eyilani, axo eyic'anelta jun c'alem chi' d'a yol sat jun eyetanimail chi'.

⁶ A slolonel Dios yicñej yaji, lajan icha juntzañ toñ perla^{7.6} sb'i, te caro stojol. Yuj chi', max yal cac'an d'a eb' malaj yelc'och Dios d'a sat. Yujto a eb' chi', lajan yaj eb' icha juntzañ noc' tz'i' scot

^{7.3} **7:3** A jun tz'alji c'ajil c'alemal chi', aton junoc chucal quenñej yaji. Axo tas tz'alji patzab'il chi', aton junoc chucal te nivan yaji.

^{7.6} **7:6** Perla, a jun q'uen q'ueen saccac, sveei paxi. Te caro stojol. Añej eb' b'eyum sc'anani.

d'ayoñ, tzoñ schi'an noc'. Ay pax eb' icha juntzañ noc' chitam, toñej slaj steq'uem tas scac' d'ay.

*C'anec, sayec, avajañecoch d'a sti' puerta
(Lc 11.9-13; 6.31)*

⁷ C'anec, ol ac'joc d'ayex. Sayec, ol ilchaj eyuuj. Avajañecoch d'a sti' puerta, ol jacchaj te' d'ayex. ⁸ Yujto a eb' sc'anani, ol scha eb'. Axo eb' sayani, ol ilchaj yuj eb'. Añejtona' eb' tz'avajoch d'a sti' puerta, ol jacjoc te' d'a eb'.

⁹ Q'uinaloc ayex, a eb' eyuninal sc'an an yooch d'ayex, ¿tom a junoc q'ueen ol eyac' d'a eb'? ¹⁰ Tato a junoc chay sc'an eb' d'ayex, ¿tom a junoc noc' chan tzeyac' d'a eb'? ¹¹ A ex tic, vach'chom malaj e vach'il, palta eyojtac tas tzeyutej eyac'an juntzañ tas vach' d'a eb' eyuninal. Ocxom co Mam Dios ayec' d'a satchaañ, ¿tom mañ ol yac' junoc vach'il d'a eb' sc'an an d'ay?

¹² E gana te vach' syutej sb'a eb' eyetanimail d'ayex. Ichaocab' pax ta' tzeyutej e b'a d'a eb'. Yujto icha chi' syal juntzañ ley Moisés aycani yed' juntzañ ch'añ uum tz'ib'ab'ilcan yuj eb' schecab' Dios d'a peca'.

*A jun icha puerta yunernej sat
(Lc 13.24)*

¹³ Ay jun icha puerta yunernej sat, ata' slaj ex ochi. Ay pax junxo icha puerta te levan yed' jun icha nivan b'e te levan, palta yic syaelal. Yuj chi' mañ jantacoc eb' anima sb'atcan ta'. ¹⁴ Palta axo jun icha puerta yic q'uinal, yunernej yed' jun b'e sc'och ta' icha utzin b'e. Yuj chi', malaj val eb' anima sb'at ta'.

A co b'eyb'al lajan icha sat te te'
(Lc 6.43-44)

¹⁵ Ay eb' nivanoc syaloch sb'a schecab'oc Dios. Tzeyil val e b'a d'a eb', yujto a ol c'och eb' d'ayex, nivanoc nanam ol yutoc sb'a eb', icha junoc noc' calnel. Palta axo spensar eb', te chuc, icha noc' oques te ov. ¹⁶ Yujñej sb'eyb'al eb', ol eyojtaquejel eb', icha cojtacanel juntzañ te te' yuj sat. ¿Tom syal quic'anelta sat te' uva d'a te' q'uiix? ¿tom higo sat te' syac'a'? ¹⁷ Yujto a juntzañ snunal te te' vach', vach' sat syac'a'. Yed' pax juntzañ snunal te te' chuc, chucñej sat syac'a'. ¹⁸ A junoc snunal te te' vach' max yac' junoc sat te' chuc. Yed' pax juntzañ snunal te te' chuc, max yal yac'an junoc sat vach'. ¹⁹ Icha juntzañ te' chuc sat syac'a', sch'acjieli, syumjib'at d'a yol c'ac', icha chi' ol aj eb' malaj svach'il sb'eyb'al. ²⁰ Yuj chi', a eb' nivanoc syac'och sb'a schecab'oc Dios, yujñej sb'eyb'al eb' chi' ol eyojtacanel eb'.

²¹ Ay eb' ol alan d'ayin: Ach Mamin Vajal, xcham eb', palta mañ masaniloc eb' ol och d'a yol sc'ab' Dios aj satchaañ. Palta añej val eb' sc'anab'ajan tas sgana in Mam ayec' d'a satchaañ chi', añej val eb' ol c'ochoc. ²² Ato yic ol ja jun c'ual chi', tzijtum eb' ol alan d'ayin: Mamin, Mamin calnac val el a lolonel. Yuj a poder quic'naquel juntzañ enemigo d'a eb' anima. Añejtona' yuj a poder, tzijtum milagro co ch'oxnac, xcham eb' d'ayin. ²³ Palta ol valan d'a eb': Toxon mañ ex vojtaoc. Elañec d'a in tz'ey, yujto añej chucal ix laj e c'ulej, xin cham d'a eb'.

*Yovalil sco c'anab'ajej icha syal Jesús
(Lc 6.47; Mr 1.22)*

²⁴ A eb' tz'ab'an in lolonel, tato sc'anab'ajej eb' tas svala', lajan eb' icha junoc viñ jelan ix b'oan spat d'a yib'añ q'ueen. ²⁵ Axo ix yac'an jun yax ñab', ix ja a' eluma', ix ochpax chulan jun ic' te ov d'a jun pat chi'. Palta maj telvoclaj, yujto a d'a yib'añ q'ueen b'ob'ilq'uei. ²⁶ Palta ay juntzañxo eb' tz'ab'an in lolonel, max sc'anab'ajej eb' tas svala'. Lajan eb' icha junoc viñ malaj spensar, ix sb'oq'ue spat d'a yib'añ q'uen arena. ²⁷ Axo ix yac'an jun yax ñab'. Ix ja a' eluma', ix och pax chulan ic' te ov d'a spat viñ chi', yuj chi' ix c'añ val stelvi, xchi Jesús d'a eb'.

²⁸ Axo yic ix lajvi yalan Jesús d'a eb' anima chi', ix sat sc'ool eb' yuj juntzañ sc'ayb'ub'al chi'. ²⁹ Yujto ix c'ayb'aj eb' yuuj, ix checlajeli to ay yopisio yuj Dios. Mañ lajanocclaj sc'ayb'an eb' icha sc'ayb'aj eb' yuj eb' c'ayb'um d'a ley Moisés.

8

*B'oxinac sc'ool jun viñ penaay yuj jun yab'il
scuchan lepra
(Mr 1.40-45; Lc 5.12-16)*

¹ Axo yic ix emixta Jesús d'a jun tzalan chi', tzijtum anima ix och tzac'an yuuj. ² Ay jun viñ penaay yuj jun yab'il scuch lepra, ix c'och d'a Jesús. Ix em cuman viñ d'a yichañ. Ix yalan viñ d'ay:

—Mamin, tato syal a c'ool, syal ac'an b'oxoc in c'ool, xchi viñ d'ay.

³ Yuj chi', ix maslaj viñ yuj Jesús.

—In gana tzach in b'oxicani, xchi d'a viñ. D'a val jun rato chi' ix b'oxican viñ yuj jun yab'il chi'.

⁴ Ix lajvi chi', ix yalan d'a viñ:

—Ab'i, ay ta b'aj tzal jun tic. Palta ixic, ch'ox a b'a d'a viñ sacerdote. Ac' jun silab' ix yalcan Moisés yic tz'ilji to ach b'oxi, xchi Jesús d'a viñ.

*Ix b'oxi sc'ool jun schecab' viñ yajal soldado
(Lc 7.1-10)*

⁵ Axo yic ix c'och Jesús d'a choñab' Capernaum, ix c'och jun viñ yajal soldado d'ay. Ix tevi viñ d'ay,
⁶ ix yalan viñ:

—Mamin, ay jun viñ in checab' manb'ilel vuuj aycan d'a in pat, jichanec' viñ d'a sat sch'at. Te sich'inaquel viñ, te ya yaj viñ, xchi viñ d'ay.

⁷ Yuj chi', ix yalan Jesús d'a viñ:

—Tato icha chi', ol in b'at vac' b'oxoc viñ, xchi d'a viñ.

⁸ Ix yalanxi viñ d'ay:

—Palta Mamin, mañ smojoc a c'och d'a in pat. Toñejocab' tzala', sb'oxican jun viñ in checab' chi'.

⁹ Yujto a in tic, ay in och d'a vopisio, ay junxo tzin ac'an mandar. Añejtona' ay eb' soldado svac' mandar. Tato ay eb' b'aj svala' to sb'at eb', sb'atñej eb'. Tato ay pax eb' b'aj svala' to scot eb', scotñej eb'. Añejtona', tato ay junoc tas tzin chec sb'o junoc in checab', sb'oñej. Yuj chi', vojtaç, icha svutej vac'an mandar eb' chi', icha chi' tzutej ac'an mandar masanil tas a ach tic, xchi viñ.

¹⁰ Axo ix yab'an juntzañ chi' Jesús, ix sat sc'ool yab'ani. Yuj chi' ix yalan d'a eb' ajun yed'oc:

—Val yel sval d'ayex, manta junoc eb' quetisraelal svil yac'anoç sc'ool d'a Dios icha jun viñ tic. ¹¹ Svalanpax d'ayex, tzijtum eb' ol cot b'aj sja

c'u yed' b'aj tz'em c'u. Ol em c'ojob' eb' sva yed' viñaj Abraham,^{8.11} viñaj Isaac yed' viñaj Jacob d'a mexa b'aj ayoch Dios aj satchaah Yajalil. ¹² Axo eb' quetisraelal, smoj ton val sc'och eb' ta', palta ay eb' ol yumjocanb'at d'a q'uic'alq'uinal.^{8.12} Ata' ol oc' eb'. Ol laj siq'uic'oc eb' yoq'ui yuj yab'an syail, xchi d'a eb'.

¹³ Ix lajvi chi', ix yalanxi d'a viñ yajal soldado chi':

—Paxaah d'a a pat. Icha val tzutej ac'anoch Dios d'a a c'ool, icha pax chi' ol aj sb'o d'ayach, xchi d'a viñ.

Axo jun viñ schecab' viñ chi', a val d'a jun rato chi' ix b'oxican viñ.

*Tzijtum eb' anima ix b'oxi sc'ool yuj Jesús
(Mr 1.29-34; Lc 4.38-41)*

¹⁴ Ix lajvi chi', ix b'at Jesús d'a spat viñaj Pedro. Axo ix c'ochi, ix yilani, jichanec' ix sñi' viñaj Pedro chi' yuj jun c'ac'al yab'il. ¹⁵ Yuj chi' ix yamji sc'ab' ix yuj Jesús. D'a jun rato chi', ix sich'i jun c'ac'al yab'il chi' d'a ix. Yuj chi' ix q'ue vaan ix. Ix och ijan ix sc'atc'ancot eb'.

¹⁶ Axo d'a yic numumixo sq'uic'b'i, tzijtum eb' ayoch enemigo d'ay ix ic'jib'at d'a Jesús. Junñej b'elañ lolonel ix yala', ix el eb' enemigo chi'. Añejtona' ix yac'can b'oxoc masanil eb' penaay.

¹⁷ Icha chi' ix aj yelc'och tas yalnaccan viñaj Isaías schecab' Dios d'a peca', xchi icha tic:

8.11 8:11 Ol em c'ojob' eb' vael yed' viñaj Abraham, syalelc'ochi to ol och eb' d'a yol sc'ab' Dios. **8.12 8:12** D'a cal q'uic'alq'uinal syalelc'ochi yaalal yed' cusc'olal.

A ix ic'anel juntzañ co yaelal. Van yab'an syail co q'uexuloc, xchican Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcani.

*A eb' sgana yoch tzac'an yuj Jesús
(Lc 9.57-62)*

¹⁸ Axo d'a junel, ix yilan Jesús, tzijtum anima ix smolb'ejc'och sb'a d'ay. Yuj chi', ix yalan d'a eb' sc'ayb'um:

—Coyec d'a sc'axepal jun a' nivan ñajab' tic, xchi d'a eb'.

¹⁹ Palta ayic manto b'at eb', ay jun viñ c'ayb'um d'a ley Moisés ix c'och d'ay. Ix yalan viñ d'ay:

—Ach in C'ayb'umal, yalñej b'aj ol ach b'atoc, ol in och tzac'an uuj, xchi viñ d'ay.

²⁰ Axo ix yalan Jesús d'a viñ:

—A noc' vaax, ay sñaq'ueen noc'. A noc' much, ay pax so' noc' b'aj svayi. A inxo Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail, malaj in pat b'aj tzin vayi, xchi d'a viñ.

²¹ Ay junxo viñ sc'ayb'um ix alani:

—Mamin, ol in b'at ed'oc, palta in gana tzac' in permiso. Ato ol cham viñ in mam ol in b'at ed'oc, xchi viñ d'ay.

²² Palta ix yalanpax d'a viñ:

—Coñ ved'oc. A eb' chamnacto el d'a yichañ Dios, a eb' chi' syal smucan eb' yetchamnaquil chi', xchi Jesús d'a viñ.

*Numc'ajnac ic'yed' a' ñajab' yuj Jesús
(Mr 4.35-41; Lc 8.22-25)*

²³ Ix lajvi chi', ix och Jesús d'a yol barco. Ix och pax eb' sc'ayb'um yed'oc. Ix b'at eb'. ²⁴ Palta ayic van sb'ey eb', ix ja jun ic' te ov. Ix och chulnaj a' d'a

yol te' barco chi'. Axo Jesús vaynacb'at d'a yol te'.
²⁵ Yuj chi' ix pitzjiel svayañ yuj eb'.

—Mamin, col oñ. Van co b'at d'a yich a', xchi eb' d'ay.

²⁶ —¿Tas yuj tzex te xivi? Te tevelñej tzeyac'och Dios d'a e c'ool, xchi d'a eb'.

Ix lajvi chi', ix q'ue vaan. Ix scachanoch vaan jun ic' chi' yed' a' ñajab' chi'. Yuj chi' ix numc'aj smasanil. ²⁷ Ix te sat sc'ool eb' sic'lab'il. Ix laj yalan eb' junjun:

—¿Tas val yaj jun viñ tic? Inai ix c'anab'ajax viñ yuj ic' yed' a' ñajab' tic, xchi eb'.

A chavañ eb' tz'ixtax yuj eb' enemigo d'a lugar Gadara

(Mr 5.1-20; Lc 8.26-39)

²⁸ Ix lajvi chi', ix c'och eb' d'a junxo sc'axepal b'at a', d'a choñab' Gadara. Ata' ix cot chavañ eb' viñ b'aj smucji eb' chamnac. Ix c'och eb' viñ d'a Jesús. A chavañ eb' viñ chi', ayoch eb' enemigo d'a eb' viñ. Yelxo te ov eb' viñ. Yuj chi', malaj junoc mach sb'eyec' d'a jun b'e tz'ec' b'aj ayec' eb' viñ chi'. ²⁹ Ix q'ue yav eb' viñ d'a Jesús:

—Ach Yuninal Dios, ¿tas och d'ayoñ? ¿Tom tzach ja ac'och yaelal d'a quib'añ yacb'an manto c'och stiempoal? xchi eb' d'ay.

³⁰ Axo d'a slac'anil jun lugar chi', tzijtum juntzañ noc' chitam van sva'i. ³¹ Yuj chi' ix tevi eb' enemigo chi' d'a Jesús, ix yalan eb':

—Tato tzoñ a pecheli, a d'a juntzañ noc' chitam chi' tzoñ ac'b'ati, xchi eb' d'ay:

³² —Ixiquec, xchi Jesús chi' d'a eb'.

Yuj chi', ix el eb' enemigo chi' d'a eb' viñ chavañ chi'. Axo d'a noc' chitam chi' ix ochxican eb'. Axo d'a jun rato chi', ix b'at ñilnaj noc' elelal. Ix b'at noc' d'a sattac vitz, masanto ix c'och noc' d'a yol a' nivan ñajab'. Ata' ix sjic' a' noc', ix cham noc' smasanil.

³³ Axo eb' stañvumal noc', ix xivb'at eb', ix b'at eb' elelal. Elañchamel ix c'och eb' d'a yol choñab'. Ata' ix yalel eb' smasanil. Ix yalanpax eb' tas ix utaj eb' ayoch enemigo chi' d'ay. ³⁴ Yuj chi' ix b'at eb' ay d'a choñab' chi' smasanil yil Jesús. Axo yic ix yilan eb', ix laj tevi eb' d'ay, yic elañchamel tz'elxi d'a yol slugar eb' chi'.

9

B'oxinac sc'ool viñ sich'inaquel yuj Jesús (Mr 2.1-12; Lc 5.17-26)

¹ Axo Jesús ix ochxi d'a yol te' barco. Ix b'atxi d'a junxo sc'axepal a'. Ix c'ochxi d'a schoñab'. ² Ata' ay jun viñ sich'inac eli, ix ic'jib'at viñ d'a sat svaynub' yuj juntzañ eb' viñ vinac d'a Jesús. Axo ix yilan Jesús to ix yac'och eb' d'a sc'ool. Yuj chi' ix yalan d'a viñ sich'inac el chi':

—Ach vetanimail, tec'tec' tzutej a b'a. Ix ac'jican lajvoc a mul, xchi d'a viñ.

³ Ata' ayec' jayvañ eb' viñ c'ayb'um d'a ley Moisés, ix snaan eb' viñ: A jun viñ tic, toñej sb'uchvaj viñ d'a Dios, xchi eb' viñ. ⁴ Axo Jesús yojtaco tas sna eb' viñ, yuj chi' ix yal d'a eb' viñ:

—¿Tas yuj tze na juntzañ malaj svach'il tic?

⁵ ¿B'aja junoc secojtac calan tze na'a? ¿A a mul toxo ix ac'ji lajvoc, xco chama, ma: Q'ueañ vaan, b'eyañ, mato xco chi? ⁶ A ticnaic jun, ol in ch'ox

d'ayex to a in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic, ay vopisio vac'an lajvoc smul eb' ay d'a yolyib'añq'uinal tic, xchi d'a eb' viñ.

Ix lajvi chi', ix yalan d'a viñ sich'inaquel chi':

—Q'ueañ vaan. Ic'chaañ a vaynub'. Paxañ d'a a pat, xchi d'a viñ.

⁷ D'a jun rato chi', ix q'ue vaan viñ, ix pax viñ d'a spat. ⁸ Ayic ix yilan jun chi' eb' anima, ix te sat sc'ool eb'. Ix laj yalan vach' lolonel eb' d'a Dios yujto te nivan spoder Jesús ix sch'ox d'a eb' anima.

Ix avtaj viñaj Mateo yuj Jesús

(Mr 2.13-17; Lc 5.27-32)

⁹ Ix b'atxi Jesús. Ayic van sb'eyi, ix yilani ayec' jun viñ scuch Mateo, c'ojanem viñ b'aj stequel alcabar.

—Ochañ in c'ayb'umoc, xchi Jesús d'a viñ.

D'a jun rato chi' ix q'ue vaan viñ, ix och tzac'an viñ yuj Jesús. ¹⁰ Ix lajvi chi', ix ic'jib'at Jesús yuj viñ vael d'a spat. Axo yic van sva yed' eb' sc'ayb'um, añejtona' tzijtum eb' tecumel alcabar yed' juntzañxo eb' te chuc sb'eyb'al ix va yed' eb'.

¹¹ Axo ix yilan jun chi' eb' viñ fariseo. Ix yalan eb' viñ d'a eb' sc'ayb'um Jesús:

—A jun e C'ayb'umal tic, ¿tas yuj junñej sva yed' eb' tecumel alcabar yed' juntzañxo eb' malaj svach'il sb'eyb'al tic? xchi eb' viñ.

¹² Ayic ix yab'an jun chi' Jesús, ix yalan d'a eb' viñ:

—A eb' vach' sc'ool, malaj tz'och viñ añtum yuj eb'. Añej eb' penaay, ay tz'och viñ yuuj. ¹³ Ixiquec an, ojtaquejequel tas syalelc'och jun yalnaccan Dios d'a Slolonel Tz'ib'ab'ilcani, a ix yalan icha tic: In gana tz'oc' e c'ool d'a eb' eyetanimail. Mañocñej

juntzañ silab' sñusji chi' in gana, xchi. Mañ yujoc vavtan eb' toxon vach' sb'eyb'al snaani, in javi. Palta in javi vavtejcot eb' toxonton ojtannac to malaj svach'il sb'eyb'al, xchi Jesús d'a eb' viñ.

*A sb'eyb'al eb' fariseo yed' sc'ayb'ub'al Jesús
(Mr 2.18-22; Lc 5.33-39)*

¹⁴ A junel ix c'och eb' sc'ayb'um viñaj Juan, aton viñ tz'ac'an bautizar b'aj ayec' Jesús. Ix sc'anb'an eb' d'ay:

—¿Tas yuj max och eb' a c'ayb'um tic d'a tze'ojc'olal? A oñ tic, scac' val och co b'a d'a tze'ojc'olal. Icha pax chi' syutej sb'a eb' fariseo, xchi eb' d'ay.

¹⁵ Yuj chi' ix yalan Jesús d'a eb':

—Q'uinaloc ay junoc q'uiñ nupnajel. A eb' avtab'il sb'at ta', ¿tom syal yoch eb' d'a tze'ojc'olal ayic ayto ec' viñ van yoch yetb'eyum chi' yed' eb'? Palta ato ol ja stiempoal mañxo ayoquec' viñ yed' eb', ato ta' ol och eb' d'a tze'ojc'olal.

¹⁶ Malaj mach tz'ac'anoch junoc ac' c'apac manto juc'ji juneloc snipuloc junoc c'a pichul. Yujto a jun ac' c'apac chi', tz'utz'i, svach' toc'ji ñic'chaj jun c'a pichul chi' yuuj. ¹⁷ Ol val junxo ch'oxnab'il: Max yal-laj yac'chajem vino manto sipji d'a yol junoc c'a tz'um yed'tal^{9.17} vino. Tato icha chi', sñic'chaj jun tz'uum chi' yuj jun vino chi', tz'ixtax schab'il macañ. Yuj chi', a d'a yol junoc ac' tz'uum tze'yaqu'em vino manto sipji, yic vach' ol aj schab'il.

9.17 **9:17** Stz'isnac stz'umal noc' noc' eb' anima d'a peca' yed'taloc svino. Ayic spajb'i vino chi', sipjiq'uei, sñic'chaj yed'tal c'axo chi' yuuj.

*A ix yisil viñaj Jairo yed' jun ix ix penaay
(Mr 5.21-43; Lc 8.40-56)*

¹⁸ Ayic van yalan juntzarñ chi' Jesús, ix c'och jun viñ sat yaj d'a spatil sculto eb', ix em cuman viñ d'a yichañ Jesús, ix yalan viñ:

—A jun ix visil, toxomlaj ix cham ix naic. Palta coñ ved'oc. In gana b'at aq'uec' a c'ab' d'a yib'añ ix, yic ol pitzvocxi ix, xchi viñ.

¹⁹ Yuj chi' ix q'ue vaan Jesús. Ix b'at yed' viñ. Ix b'at pax eb' sc'ayb'um yed'oc. ²⁰ Axo d'a scal eb' anima van sb'at yed'oc, ay jun ix ix penaay. Sla-jchavilxo ab'il penaay ix yuj yel jun a' d'a snivanil ix. Yuj chi' ix c'och ix d'a spatic Jesús. Ix yamji sti' spichul yuj ix. ²¹ Yujto ix sna ix: Toñejocab' tzin yamlej sti' spichul, sb'oxican in c'ool, xchi ix. ²² Yuj chi' ix meltzajb'at q'uelan Jesús d'a ix, ix yalan d'a ix:

—Ach ix, tec'tec' tzutej a b'a. Tzach b'oxican vuuj, yujto in ac'och d'a a c'ool, xchi d'a ix.

D'a jun rato chi' ix b'oxican ix.

²³ Axo yic ix c'och Jesús d'a spat viñ yajal chi', ix yilani van spu'an sflauta eb' ay syamc'ab' yic b'it. Axo masanil eb' anima, toxoñej vejanchañ eb' oq'uel. ²⁴ Yuj chi' ix yalan Jesús d'a eb':

—Elañec d'a tic. A ix tic, mañ chamnacoclaj ix. Toñej svay ix, xchi d'a eb'.

Palta toñej ix tzetzaj Jesús chi' yuj eb'. ²⁵ Axo yic ix lajvi yelta eb' anima chi', ix ochc'och b'aj ay ix cob'es chi'. Ix yamji sc'ab' ix yuuj, ix q'ue vaan ix b'ian. ²⁶ A d'a smasanil jun lugar chi', masanil eb' anima ix ab'an tas ix uji chi'.

Ix jacvi sat chavañ eb' viñ max uji yilani

²⁷ Ayic van sb'atxi Jesús d'a yol b'e, ix och tzac'an chavañ eb' viñ max uji yilan yuuj, ix syamanoch eb' viñ yalan icha tic:

—Ach yiñtilal viñaj David, ¿tom max oc' a c'ool d'ayoñ? xchi eb' viñ d'ay.

²⁸ Axo yic ix och d'a yol pat, ix c'och eb' viñ d'ay. Yuj chi' ix yalan d'a eb' viñ:

—¿Tzam eyac'och d'a e c'ool to syal in b'oan tas e gana? xchi d'a eb' viñ.

—I', scac'och Mamin, xchi eb' viñ d'ay.

²⁹ Yuj chi' ix maslaj sat eb' viñ yuuj. Ix yalan d'a eb' viñ:

—Icha tzeyutej eyac'anoch d'a e c'ool tic, icha chi' ol aj e b'oxi, xchi d'a eb' viñ.

³⁰ Icha chi' ix aj sjacvi sat eb' viñ chi'. Tzaxo uji yilan eb' viñ. Yuj chi', ix cham val yalan Jesús chi' d'a eb' viñ:

—Ayta b'aj tzeyal jun tic, xchi d'a eb' viñ.

³¹ Palta axo yic ix b'at eb' viñ, ix yalan eb' viñ d'a masanil lugar.

Ix lolonxi jun viñ max ujitaxon sloloni

³² Vanto spax eb' viñ chi', ix quetzjicot junxo viñ d'a Jesús. A jun viñ chi' max ujilaj slolon viñ, yujto ayoch jun enemigo d'a viñ. ³³ Axo yic ix el jun enemigo chi' d'a viñ yuj Jesús, ix och ijan viñ sloloni. Yuj chi' ix te sat sc'ool eb' anima ayec' ta', ix yalan eb':

—A d'a co cal a oñ aj Israel oñ tic, manta b'aj squil junoc icha jun tic, xchi eb'.

³⁴ Palta axo eb' viñ fariseo ix alani:

—A jun viñ tic, syal ton yic'anel eb' enemigo chi' viñ, yujto a jun yajal yaj d'a eb' enemigo chi', a ayoch yed' viñ, xchi eb' viñ.

Ix oc' sc'ool Jesús d'a eb' anima

³⁵ Axo Jesús ix laj ec' d'a juntzañ choñab' yed' d'a juntzañ aldea. Ix ec' sc'ayb'ej eb' anima d'a yoltac spatil culto. Ix yalanel vach' ab'ix, chajtil tz'aj yoch eb' d'a yol sc'ab' Dios. Yalñej tas juntzañ yaelal tz'ic'an eb' yed' tas ilyail, ix laj b'oxi sc'ool eb'. ³⁶ Ayic ix och q'uelan d'a eb' anima chi', ix oc' sc'ool d'a eb', yujto ix yila' to lajan eb' icha juntzañ noc' calnel malaj stañvumal, te ayoch eb' d'a syaelal, te cusnac eb'. ³⁷ Yuj chi' ix yalan d'a eb' sc'ayb'um:

—A eb' anima tic, lajan eb' icha ixim trigo stiem-poalxo sjochchaji. Val yel, c'ojan ayto eb', palta jayvaññej mach smunlaj d'a scal eb'. ³⁸ Yuj chi' lesalvañec d'a jun aj munlajel chi', yic ol schech'at eb' smunlajvum d'a scal eb', xchi Jesús.

10

*A Jesús ix checanb'at eb' sc'ayb'um yalel yab'ixal
(Mr 3.13-19; 6.7-13; Lc 6.12-19; 9.1-6)*

¹ Axo Jesús ix avtancot eb' sc'ayb'um slajchavañil. Ix ac'ji yopisio eb' yic'anel eb' enemigo. Ix yac'anpax yopisio eb' yac'an b'oxoc sc'ool eb' yalxoñej tas ilyail tz'ic'ani ma yaelal.

² A eb' lajchavañi schecab' tic: Aton viñaj Simón, scuchan Pedro yed' jun viñ yuc'tac viñ scuchan Andrés, viñaj Jacobo yed' pax jun viñ yuc'tac viñ scuchan Juan. A eb' viñ chavañi tic, yuninal eb' viñ viñaj Zebedeo. ³ Yed' pax viñaj Felipe, viñaj Bartolomé, viñaj Tomás, viñaj Mateo, viñ tecumel alcabar d'a yalañtaxo, viñaj Jacobo yuninal viñaj Alfeo yed' viñaj Tadeo. ⁴ Ay pax junxo viñ scuch

Simón, yetb'eyumejnac eb' Zelote yed' viñaj Judas aj Queriot, aton viñ ix ac'anoch Jesús d'a yol sc'ab' chamel d'a slajvub'alxo.

⁵ Aton eb' lajchavañ tic ix checjib'at yuj Jesús. Ayic manto b'at eb', ix yalan juntzañ checnab'il tic d'a eb':

—Ayic tzex b'ati, mañ ex ec' d'a juntzañ schoñab' eb' mañ israeloc. Mañ ex ec' pax d'a juntzañ choñab' d'a yol yic Samaria. ⁶ Añej d'a eb' satnacto d'a scal eb' quetisraelal, añej ta' tzex eq'ui. Yujto icha juntzañ noc' calnel satnaqueq'ui, icha chi' yaj eb'. ⁷ B'at eyaleli to toxo ol vach' och Dios aj satchaañ Yajalil. ⁸ A eb' penaay yuj lepra, b'at eyac' b'oxoc eb'. Yed' juntzañxo eb' penaay, tzeyac' pax b'oxoc sc'ool eb'. Tzeyac'anpax pitzvoc eb' chamnac. Añejtona', slaj eyiq'uel eb' enemigo ayoch d'a eb' anima. Nab'añej ix e cha jun opisio tic, yuj chi' nab'añej tzex colvaj pax d'a eb'.

⁹ Ayic tzex b'ati, mañ eyic'b'at e tumin. Malaj junoc centavo tzeyic'b'ati. ¹⁰ Mañ eyic'b'at e pa. Junñej e camix tzeyac'ochi, tzex b'ati. Mañ eyic'b'at jun mojocxo e xañab'. Mañ eyic' e c'ococh. Sval juntzañ tic d'ayex, yujto a eb' smunlaji, smoj ton schaan eb' tas syab'lej.

¹¹ Ayic tzex c'och d'a junjun choñab', d'a junjun aldea, tze say junoc mach vach' sb'eyb'al b'aj smoj e cani, masanto tzex b'atxi d'a junocxo lugar.

¹² Ayic tzex c'och d'a jun pat chi', tzeyal d'a eb' aj pat chi': Ayocab' sjunc'olal Dios eyed'oc, xe chi' d'a eb'. ¹³ Tato smoj eb' icha chi', elocab'c'och icha tzeyal chi' d'a eb'. Palta tato mañ smojoc eb' icha chi' jun, mocab' elc'och icha tzeyal chi' d'a eb'. ¹⁴ Tato max ex scha eb', tato malaj sgana eb'

d'a tas tzeyal chi', tzex elixta d'a yol spat eb' yed' d'a yol schoñab' eb' chi'. Tze tzicancanel spococal eyoc,^{10.14} yic tze ch'oxancaneli to mañxalaj eyalan eyic d'a eb'. ¹⁵ Val yel sval d'ayex, ayic ol ja jun c'ual sch'olb'itaj tas yaj eb' anima, yelxo val nivan syaelal eb' ol ac'joc d'a yichañ eb' aj Sodoma yed' eb' aj Gomorra.

A tastac ol ac'jococh d'a yib'añ eb' yic Cristo

¹⁶ Ab'ec, tzex in checb'ati. Icha juntzañ noc' calnel sb'at d'a scal noc' oques, icha chi' ol ex ajoc. Yuj chi', lista tzeyutej e b'a icha junoc noc' chan te jelan. Palta te nanam tzeyutej e b'a ichoc noc' paramuch. ¹⁷ Tzeyil val e b'a, yujto ay eb' ol ex ic'anb'at d'a eb' viñ yajal. Ol ex smac' eb' d'a yoltac spatil sculto. ¹⁸ Ol ex yic'b'at eb' d'a yichañ eb' viñ nivac yajal yed' d'a yichañ eb' viñ rey vuuj. Yuj chi' ol yal eyalanel vab'ixal d'a eb' viñ chi' yed' d'a eb' mañ israeloc. ¹⁹ Palta ayic ol ex ac'jococh d'a yol sc'ab' eb' viñ yajal chi', mañ e na yuj tas ol eyala'. Mañ ex och ilc'olal yuj tas ol eyutoc eyalan d'a eb' viñ, yujto a d'a jun rato chi', a Dios ol ac'an nachajel eyuuj tas ol eyala'. ²⁰ Mañoc ex ol ex lolonoc, yujto a Yespíritu Dios, aton co Mam ol ex majnanoc, ol eyalani.

²¹ A d'a jun tiempoal chi', ay eb' uc'tacab'il ol ac'anoch yuc'tac d'a yol sc'ab' chamel. Ay pax eb' mamab'il icha chi' ol yutoc sb'a d'a eb' yuninal. Añejtona', ay pax eb' uninab'il ol yac' oval yed' smam chi', ol yac'anoch smam eb' d'a yol sc'ab'

10.14 **10:14** Stziccanel spococal yoc eb' c'ayb'um ayic max schaanlaj yab' eb' anima yab'ixal colnab'il, yuj sch'oxanel eb' to mañ schoñab'oc Dios eb' anima chi'.

chamel. ²² Masanil eb' anima ol chichonoch sc'ool d'ayex vuuj. Palta a mach ol ac'an techaj smasanil juntzañ chi', a eb' chi' ol colchajoc. ²³ Ayic syac'an chucal eb' d'ayex d'a junoc choñab' b'aj ayex eq'ui, elañec d'a eb', tzex b'at d'a junocxo choñab'. Val yel sval d'ayex, ayic manto ex ec'chaj d'a masanil juntzañ schoñab' eb' quetisraelal, ol in jax a in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic.

²⁴ Malaj junoc eb' c'ayb'um ec'to yelc'och d'a yichañ sc'ayb'umal. Añejtona', malaj junoc tz'ac'an servil ec'to yelc'och d'a jun tz'ac'an mandar. ²⁵ Tato lajan tz'aj junoc c'ayb'um yed' sc'ayb'umal, smoj ton icha chi' tz'aji. Icha pax chi' junoc checab' yed' spatrón. A in tic, ichato aj pat in. A exxo tic, icha uninab'il ex. Ay eb' tz'alani to Beelzebú in, to yajal eb' enemigo vaji. Ocxom val d'ayex a ex tic.

*Añej d'a Dios syal tzoñ xivi
(Lc 12.2-7)*

²⁶ Yuj chi', mañ ex xiv d'a eb' anima. Jantacñej tas c'ub'eltac yaj ticnaic, ol laj checlajelta. Yed' jantacñej tas c'ub'eltac yaji, ol laj ac'joc ojtacajeloc. ²⁷ A juntzañ tas sval d'ayex d'a c'ub'eltaquil, tzeyalel d'a eb' anima. Yed' juntzañxo tas c'ub'eltac tzin sajoch d'a e chiquin, tzeyalel d'a voltac calle. ²⁸ Mañ ex xiv d'a eb' syal smilan e nivanil tic, yujto a e pixan max yal smilan eb'. Palta a d'a Dios b'aj tzex xivi, yujto a syal satanel e pixan yed' e nivanil, syac'ancanb'at d'a infierno.

²⁹ Tzeyilnab' juntzañ noc' cotac much. Ayic schoñchaj noc', chavañ noc' d'a jun yune' tumin, palta malaj junoc noc' scomon chami, tato mañ

ichoc ta' sgana co Mam Dios. ³⁰⁻³¹ Palta a exxo tic, yelxo val nivan eyelc'och d'a yichañ masanil noc' cotac much chi'. Ina masanil xil e jolom b'isb'il yuuj. Yuj chi', mañ ex xivoc.

A eb' max q'uixvi yalani, to yic Cristo eb'
(Lc 12.8-9)

³² Yalñej mach eb' max q'uixvi yalan d'a yichañ eb' anima to vico', a inxo tic, ol val eb' vicoc d'a co Mam Dios ayec' d'a satchaañ. ³³ Palta axo eb' tz'alan d'a yichañ eb' anima to mañ vicoc eb', añejtona' in, ol valpax d'a co Mam Dios ayec' d'a satchaañ to mañ vicoc eb'.

Yuj Jesús, ay eb' syac' oval
(Lc 12.51-53; 14.24-27)

³⁴ Mañ e na' to in ja vac' junc'olal d'a scal eb' anima d'a yolyib'añq'uinal tic. Mañ yujoc yoch junc'olal d'a scal eb' in javi. Palta yuj yoch oval d'a scal eb'. ³⁵ In javi, yic vach' ay eb' viñ vinac ol yac' oval yed' smam. Ay eb' ix ix ol yac' oval yed' snun. Ay eb' ix alib'al ol yac' oval yed' ix yalib'. ³⁶ Yuj chi', a eb' jun yaj yed' junoc mach d'a yol spat, aton eb' ol laj meltzajoch ajc'olal d'ay junjun.

³⁷ A mach másxo val xajanej smam snun d'a vichañ, mañ smojoc yoch vicoc. Añejtona', a mach másxo val xajanej yuninal d'a vichañ, mañ smojoc yoch vicoc. ³⁸ A mach mañ b'ecanoc sc'ool yab'an syail vuuj, mañ b'ecanoc sc'ool yoch chamel d'a yib'añ, tz'och d'a spenec te' culus, mañ smojoc yoch tzac'an vuuj. ³⁹ A eb' sgana scol sb'a d'a yolyib'añq'uinal tic, ol satel sq'uinal eb' d'a junelñej. Palta axo eb' sb'ec sb'a scham vuuj, aton eb' ol scha sq'uinal d'a junelñej.

A eb' ol chaan spac d'a Dios

(Mr 9.41)

⁴⁰ A eb' tzex chaani, a in tzin scha eb'. Axo eb' tzin chaan chi', van schaan pax jun checjinac in cot eb'. ⁴¹ A eb' schaan junoc schecab' Dios, yujñej to schecab' Dios yaji, ol scha spac eb' icha yic eb' schecab' Dios chi'. A eb' schaan junoc mach tojol sb'eyb'al, yujñej to tojol sb'eyb'al, ol scha spac eb' icha yic eb' tojol sb'eyb'al chi'. ⁴² Yalñej junoc mach eb' sian junoc vaso siquila'^{10.42} d'a junoc eb' in c'ayb'um, yujñej to in c'ayb'um, vach'chom junoc malaj val yelc'ochi, val yel ol scha spac eb'.

11

Ix schecb'at chavañ sc'ayb'um viñaj Juan d'a Jesús

(Lc 7.18-35)

¹ Ayic ix lajvi yalan juntzañ checnab'il chi' Jesús d'a eb' sc'ayb'um slajchavañil, ix b'ati. Ix ec' yalel slolonel Dios yab' eb' anima d'a juntzañ choñab' d'a jun lugar chi', ix sc'ayb'anpax eb' anima chi'.

² A d'a jun tiempoal chi', ayoch viñaj Juan d'a preso, viñ tz'ac'an bautizar. Ix yab'an viñ tastac van sc'ulan Cristo, yuj chi' ix schecb'at chavañ eb' viñ sc'ayb'um viñ d'a Jesús chi'. ³ Ix b'at sc'anb'an eb' viñ d'ay icha tic:

—¿Tom a ach tic tañvab'il a ja cuuj, mato ch'oc junocxo sco tañvej sjavi? xchi eb' viñ d'ay.

⁴ Yuj chi' ix yalan d'a eb' viñ:

10.42 **10:42** A slugar eb' israel, te q'uixin luum, taquiñal luum paxi, yuj chi' a sijaj junoc vaso siquila' te nivan colval d'a eb' b'eyum anima syab'i.

—Paxañec d'a viñaj Juan chi', tzeyalan d'a viñ tastac van eyab'ani, eyilan d'a tic. ⁵ Tzeyal d'a viñ to a eb' max ujilaj yilani, tzaxo yal yilan eb'. A eb' max uji sb'eyi, tzaxo yal sb'ey eb'. A eb' slaj c'a yuj lepra, slaj b'oxican sc'ool eb'. A eb' max uji yab'ani, tzaxo yab' eb', yed' eb' chamnac, ay eb' van spitzvixi. Axo eb' meb'a', van yalji vach' ab'ix yic colnab'il d'a eb'. ⁶ Yuj chi' a eb' tzin ac'anoch yipoc sc'ool, te vach' yic eb'. Icha chi' tzeyutej eyalan d'a viñaj Juan chi' a tzex c'ochxi, xchi Jesús chi' d'a eb' viñ.

⁷ Ayic toxo ix b'at eb' viñ schecab' viñaj Juan chi', ix och ijan Jesús yalan d'a eb' anima yuj viñaj Juan chi':

—¿Tas xid' eyilnac d'a tz'inan luum? ¿Tom a junoc te' aj tz'ib'xi yuj ic' xid' eyilnac? ⁸ Tato maay jun, ¿tas xid' eyilnac? ¿Mato a jun anima te vach' spichul xid' eyilnac? Cojtac to a eb' vach' spichul chi' ayec' eb' d'a spat eb' viñ rey. ⁹ Palta jun, ¿tas xid' eyilnac? ¿Tom xid' eyilnac jun viñ tz'alanel slolonel Dios? Yel, yalumel slolonel Dios yaj viñaj Juan chi', palta mañocñej jun chi' yopisio viñ. ¹⁰ Aton yab'ixal viñaj Juan chi' yalnaccan Dios d'a Slolonel Tz'ib'ab'ilcani. Ayic ayocto yalannaccan yuj viñ icha tic:

Ol in checb'at jun in checab', ol b'ab'laj b'at uuj.

Icha tz'aj sb'o b'e, icha chi' ol yutoc sb'oan sb'eyb'al eb' anima, ayic manto ach c'ochi, xchican d'a Slolonel Dios chi'.

¹¹ Sval d'ayex to a d'a scal eb' anima, malaj junoc mach ec'to yelc'och d'a viñaj Juan chi'. Palta d'a scal eb' ayoch d'a yol sc'ab' Dios, vach'chom eb'

malaj val yelc'ochi, másxo ec'to svach'il yic eb' d'a yichañ yic viñaj Juan chi'.

¹² Atax ix och ijan viñaj Juan chi' yac'an bautizar, masanto ticnaic, tzijtum eb' anima yelc'olal tz'och d'a yol sc'ab' Dios. Ay eb' tec'tec' syutej sb'a, syac' val pural sb'a eb' yac'anoch sb'a d'a yol sc'ab'.

¹³ Ayic manto alji viñaj Juan chi', yalnaccan eb' schecab' Dios smasanil to ol vach' och Dios Yajalil. Añejtona', icha pax chi' yalan ley Moisés. ¹⁴ Tato e gana tzeyac'och d'a e c'ool, a viñaj Juan chi' aton viñaj Elías, viñ tañvab'il sjavi eyuuj. ¹⁵ A juntzañ tzeyab' tic, naec val sic'lab'il.

¹⁶ —¿Mach yed'oc ol in lajb'ej eb' anima d'a jun tiempoal tic? ¿Chajtil yaj spensar eb' tze na'a? Lajan eb' icha eb' unin stajni d'a mercado. Ay eb' tz'alan d'a eb' yetuninal: ¹⁷ Ayic ix co pu'an co flauta eyuuj, maj ex chañalvoclej. Ayic ix oñ b'itan d'a cuseltaquil, maj ex oc'laj qued'oc, xchi eb'. Icha eb' unin malaj sgana d'a junoc tas chi', icha chi' eyaj a ex tic. ¹⁸ Yujto a sb'eyb'al viñaj Juan chi', malaj juntzañ tas vach' sva'a syuq'uej viñ, yuj chi' tzeyalani to enemigo ayoch d'a viñ. ¹⁹ Axo ticnaic in japax a in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic, tzin va'i, svuc'an a' d'a scal eb' anima. Tzeyalanpaxi to b'uc'tzin in, uc'um in añ, svamigoan pax eb' viñ tecumel alcabar yed' juntzañxo eb' chuc sb'eyb'al. Palta a eb' ay sjelanil Dios d'ay, scheclajelta sjelanil eb' chi' d'a tastac sc'ulej, xchi Jesús d'a eb'.

*A juntzañ choñab' b'aj max sna sb'a eb' anima
(Lc 10.13-15)*

²⁰ Ix lajvi chi', ix och ijan Jesús yalani tas smul eb' anima d'a juntzañ choñab' b'aj ix sb'o juntzañ milagro, yujto vach'chom te ay milagro ix sb'o ta', palta max sna jab'oc sb'a eb'. Ix yalani:

²¹ —A ex val tic ex aj Corazín, te chuc eyico'. Yed' ex aj Betsaida, te chuc pax eyico'. Octom d'a Tiro yed' d'a Sidón ix b'oji juntzañ milagro icha ix b'oji d'a e cal tic. Tato icha chi', pecataxom snanac sb'a eb'. Toxom ix yac'och juntzañ pichul eb' ya sva'i. Toxom ix yac'q'ue q'uen tic'aq'uil taañ eb' d'a sjolom, yic scheclajeli to ste cus eb' yuj smul. ²² Yuj chi' sval d'ayex, ato ol ja jun c'ual yic ol ch'olb'itaj yaj eb' anima, yelxo val nivan e yaelal ol ac'joc d'a yichañ eb' aj Tiro yed' eb' aj Sidón chi'. ²³ Añejtona', icha ex chi' ex aj Capernaum. Nivanoc tze na' to smoj ol ex q'uec'och d'a satchaañ. Palta toñej ol ex emcan d'a scal eb' chamnac. Octom a d'a Sodoma b'ob'il juntzañ milagro icha ix b'oji d'a e cal. Tato icha chi', snanac am sb'a eb', axo schoñab' eb' chi', ay am ec' ticnaic. ²⁴ Yuj chi' sval d'ayex, ato ol ja jun c'ual yic ol ch'olb'itaj yaj eb' anima, yelxo val nivan e yaelal ol ac'joc d'a yichañ eb' aj Sodoma chi', xchi Jesús.

*A Jesucristo tz'ac'an quic' quip
(Lc 10.21-22)*

²⁵ A d'a jun tiempoal chi', ix lesalvi Jesús, ix yalan icha tic:

—Mamin, Yajal ach d'a satchaañ yed' d'a yolyib'añq'uinal tic. Yuj val dios d'ayach Mamin, yujto ix a c'ub'ejel juntzañ tic d'a eb' jelan, d'a eb' te ay spensar d'a yichañ eb' yetanimail, axo d'a eb'

icha unin, ata' ix a ch'oxo'. ²⁶ Icha chi' ix aj Mamin, yujto icha chi' a gana, xchi d'a Dios.

²⁷ Ix lajvi chi', ix yalanxi:

—A in Mam ix ac'anoch masanil tas d'a yol in c'ab'. A in Yuninal in tic, malaj junoc mach ojtannac in sic'lab'il, ařej in Mam ojtannac in. Ařejtona', malaj junoc mach ojtannac in Mam chi'. A inřej Yuninal in, vojtaç, ojtacab'il pax yuj eb' in gana svac' yojtaquejeli. ²⁸ Cotañec d'ayin masanil ex tz'el eyip e munlaji yed' ex te al eyaj yuj eyicatz, ol vac' eyic' eyip. ²⁹ Ol vac' junoc icatz e cuch ved'oc. C'ayb'ejec d'ayin, yujto a in tic nanam in, emnaquil in. Tato icha chi', ol eyic' eyip. ³⁰ Yujto a jun icatz svac' e cuch tic, mañ aloc, mañ ajaltacoc in eyac'an servil, xchi Jesús d'a eb'.

12

Telajb'ail yuj sc'ual ic'oj ip
(Mr 2.23–3.6; Lc 6.1-11)

¹ A d'a jun sc'ual ic'oj ip, ix ec' Jesús d'a jun b'e d'a scal ixim trigo yed' eb' sc'ayb'um. Axo eb' sc'ayb'um chi', ix te och svejel eb'. Yuj chi', ix sc'utzelta ixim jolom trigo chi' eb',^{12.1-2} ix svuchanel ixim eb' sc'uxu'. ² Palta ix yilan juntzañ eb' viñ fariseo tas ix sc'ulej eb', yuj chi' ix yalan eb' d'a Jesús:

—Ina eb' a c'ayb'um tic. Van smunlaj eb' d'a sc'ual ic'oj ip, palta mañ sleyaloc sco c'ulej icha chi', xchi eb' viñ.

12.1-2 **12:1** A ic'ojel jayeoc jolom trigo yed' vuchojel trigo chi', lajan icha jochoj trigo d'a yol sat eb' fariseo. A jun chi' ay yovalil sc'ulan eb' d'a sc'ual ic'oj ip, icha chi' yalan d'a Éxodo 20.8-11.

³ Palta ix yalan d'a eb' viñ:

—¿Tom manta b'aj tzeyil d'a Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcani, tas sc'ulejnac viñaj David d'a junel, ayic ste ochnac svejel viñ yed' eb' ajun yed'oc? ⁴Xid'naquec' viñ d'a scajnuv' Dios. Svanac juntzañ ixim pan viñ yicñej Dios yaji yed' eb' ajun yed'oc chi'.^{12.4} A juntzañ ixim pan chi', añej eb' sacerdote ay yalan yic svaan ixim. Mañ sleyaloc scomon vaan ixim viñ yed' eb' ajun yed'oc. Palta mañ muloc jun sc'ulejnac viñ chi' yed' eb' d'a yichañ Dios. ⁵¿Tom malaj b'aj ix eyil d'a ley Moisés to a eb' sacerdote, eb' ay d'a yol stemplo Dios, mañ sc'anab'ajejnacoc sc'ual ic'oj ip eb'? Palta mañ ochnacoclay smuloc eb'. ⁶Palta a in tic sval d'ayex, ay jun d'a e cal tic ec'to yelc'och d'a yichañ stemplo Dios, a in ton tic. ⁷Octom val snachajel eyuuj tas yalnaccan Dios d'a Slolonel Tz'ib'ab'ilcani, ayic yalannaccan icha tic: In gana tz'oc' e c'ool d'a eb' eyetanimail. Mañocñej juntzañ silab' sñusji chi' in gana, xchi. Octom snachajel jun tic eyuuj, max am eyala' to tz'och smul eb' malaj smul. ⁸A in tic Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail, yuj chi' syal valani tas sco c'ulej d'a sc'ual ic'oj ip, xchi Jesús d'a eb' viñ fariseo chi'.

⁹Ix lajvi chi', ix b'at Jesús, ix c'och d'a yol spatil sculto eb' viñ. ¹⁰Ata' ay jun viñ sich'inaquel sc'ab', junelñej taquiñ roquinac. Axo eb' viñ chi', sgana eb' viñ ay junoc smul Jesús tz'ilchaji, yic syac'och eb' viñ d'a yib'añ. Yuj chi', ix stz'acan sc'anb'ej eb' viñ d'ay:

12.4 **12:4** A jun ab'ix tic, tz'ilchaj d'a 1 Samuel 21.1-6.

—¿Ay am sleyal scac' b'oxoc junoc penaay d'a sc'ual ic'oj ip, mato maay? xchi eb' viñ.

¹¹ Yuj chi' ix yalan d'a eb' viñ:

—Q'uinaloc ay junoc noc' e calnel sb'at d'a yol junoc xab' d'a sc'ual ic'oj ip, ¿tom max ex b'at eyic'q'ueta noc'? ¹² Ocxom junoc anima, yelxo val nivan yelc'och d'a yichañ junoc noc' calnel chi'. Yuj chi', sleyal ton sco c'ulej juntzañ tas vach' d'a sc'ual ic'oj ip, xchi d'a eb' viñ.

¹³ Ix lajviñej chi', ix yalan d'a viñ:

—Aq'uel lian a c'ab' chi', xchi d'a viñ.

Ix slianel sc'ab' viñ chi', ix b'oxican b'ian. Lajan ix aj yed' jun toxonton vach' chi'. ¹⁴ Axo ix elta eb' viñ fariseo chi', ix slajtian sb'a eb' viñ tas ol yutoc eb' viñ smilan Jesús.

Ayocto yalannaccan Dios yuj Jesucristo

¹⁵ Ayic ix snaanel Jesús tas sgana eb' syutej, ix sb'esanel sb'a ta'. Tzijtum anima ix b'at yed'oc. Masanil eb' penaay, ix laj b'oxican sc'ool eb' yuuj.

¹⁶ Ix yalan d'a eb':

—Ayta b'aj tzeyaleli mach in, xchi.

¹⁷ Icha chi' ix aj yelc'och tas tz'ib'ab'ilcan yuj viñaj Isaías, viñ schecab' Dios d'a peca'. Xchican icha tic:

¹⁸ A jun tic, in checab' yaji, sic'b'il yajcanel vuuj.

Te xajan vuuj. Tzin q'ue val chañ yed'oc. Ol vac' Vespíritu d'ay.

Ol yalanel d'a scal eb' mañ israeloc to ol ch'olb'itaj tas yaj eb' d'a stojolal.

¹⁹ Malaj b'aj ol yac' oval. Malaj b'aj ol el yav. Malaj mach ol ab'an sjaj d'a yol calle.

- 20 Ay eb' ob'iltac, icha junoc te' aj spacchaji, ma icha junoc candil van stupi, icha chi' yaj eb', palta a' ol colvaj yed' eb', mañ ol ixtaj eb' yuuj. Icha chi' ol yutoc sb'a, masanto ol vach' och yajalil, axo yac'an yajalil chi' d'a stojolal.
- 21 Axo eb' anima d'a junjun choñab', ol yac'och eb' yipoc sc'ool, xchi Dios d'a Slolonel Tz'ib'ab'ilcani.

*Ay eb' aljinac to a viñ diablo ayoch yed' Jesús
(Mr 3.19-30; Lc 11.14-23; 12.10)*

22 Ay jun viñ ix ic'jib'at d'a Jesús. Max ujilaj yilan viñ, max yalpaxlaj slolon viñ, yujto ixtab'il viñ yuj jun enemigo. Axo Jesús ix ac'an b'oxoc sc'ool viñ. Yuj chi' ix yilxi viñ, ix lolonxi viñ. 23 Axo eb' anima smasanil ix te sat sc'ool eb' yilani. Ix laj yalan eb':
—A jun viñ tic, ¿tecan a jun yirñtilal viñaj David viñ tañvab'il sja cuuj? xchi eb'.

24 Palta ayic ix yab'an juntzañ chi' eb' viñ fariseo, ix yalan eb' viñ:
—A jun viñ tic, syalton yic'anel eb' enemigo viñ, yujto a viñ Beelzebú, yajal eb' enemigo, a ayoch yed' viñ, xchi eb' viñ.

25 Axo Jesús, yojtacxo tas van snaan eb' viñ chi', yuj chi' ix yalan d'a eb' viñ:

—A junoc nación spoj sb'a d'a yol yico', sjuvieli. Añejtona' junoc choñab', ma junoc pat spoj sb'a d'a yol yico', sjuvipaxeli. 26 Añejtona', icha pax chi' viñ Satanás, tato spechel eb' yetenemigoal viñ, spojnacxom sb'a eb', ¿tom ol najtilax yopisio viñ?
27 A ex tic tzeyala', yujto ayoch viñ Beelzebú ved'oc yuj chi' tzin pechel eb' enemigo chi'. Tato yel

tzeyala', ¿mach ayoch yed' eb' e c'ayb'um chi' ayic spechanel eb' enemigo chi' eb'? Añejtona' eb' e c'ayb'um chi' sch'oxanel e paltail. ²⁸ Palta yujñej Yespíritu Dios tzin pechel eb' enemigo chi'. Yuj chi', scheclajeli to toxo ix och Dios yac' yajalil d'a e cal.

²⁹ Q'uinaloc ay junoc viñ te ay yip. Malaj junoc mach syal scomon och d'a yol spat viñ, syic'anb'at tastac ay d'a viñ. Añej tato tz'ac'ji ganar stzec'chajcan viñ aj pat chi', añej icha chi', syal yic'jib'at tastac ay d'a yol spat viñ chi'.

³⁰ A eb' mañ ayococh ved'oc, ajc'ool eb' d'ayin. A eb' max molb'ancot eb' anima d'ayin, a eb' spechan saclem eb' anima chi'.

³¹ Yuj chi', sval d'ayex, yalxoñej tas smul eb' anima, yalxoñej tas malaj svach'il syal eb', ol yal yac'ji lajvoc yuj Dios. Palta a eb' sb'uchvaj d'a Yespíritu Dios, mañxo ol ac'joclay nivanc'olal eb'.

³² A eb' tz'alan junoc chucal d'a in patic a in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic, syal yac'ji lajvoc smul eb'. Palta axo eb' sb'uchvaj d'a spatíc Yespíritu Dios, a smul eb' chi', mañxo ol ec'b'atlaj, vach'chom ticnaic, vach'chom d'a junxo tiempoal toto ol javoc.

³³ Naec sic'lab'il, tato ay junoc te te' vach', vach' sat te' syac'a'. Tato ay junoc te te' chuc, chuc sat te' syac'a'. Yuj sat te' chi', scojtaquejel tas te'al te'. ³⁴ A ex tic, lajan ex icha juntzañ noc' chan. Malaj e vach'il. Yuj chi', ¿tom ay jab'oc tas vach' syal eyalani? Yujto añej tas ay d'a e pensar, añej chi' tzeyala'. ³⁵ Tato vach' co pensar, vach' scutej co b'a, yujto añej tas vach' chi' ay d'a co pensar. Axo ta chuc co pensar, chuc scutej co b'a,

yujto añej chucal sco na'a. ³⁶ Yuj chi', sval d'ayex, ato yic ol ja jun c'ual yic ol ch'olb'itaj tas eyaji, jantacñej juntzañ lolonel malaj yopisio tzeyala', ol ch'olb'itaj tas eyaj yuuj. ³⁷ Yujto a Dios ol ex ch'olb'itan yuj tas tzeyala'. Ol yala', tato malaj e mul yuj tas slaj eyal chi', mato ay, xchi Jesús.

*A eb' c'anjinac yil junoc milagro
(Mr 8.12; Lc 11.29-32)*

³⁸ Ay juntzañ eb' viñ c'ayb'um d'a ley Moisés yed' juntzañ eb' viñ fariseo ix alan d'a Jesús:

—Ach co c'ayb'umal, co gana tza ch'ox junoc milagro quila', xchi eb' viñ d'ay.

³⁹ Yuj chi' ix yalan d'a eb' viñ:

—A ex d'a jun tiempoal tic, malaj e vach'il, mañoc d'a Dios tzeyac'och e pensar. Torñej tze c'an eyil junoc milagro, junoc sch'oxan spoder Dios. Palta a junoc milagro ol ch'oxjoc eyila', aton jun icha sch'oxnac Dios yed' jun viñ schecab' scuchan Jonás. ⁴⁰ A viñaj Jonás chi', oxe' c'ual, oxe' ac'val ec'nac viñ d'a yol sc'ool jun noc' nivan chay. Icha ajnac viñaj Jonás chi', icha chi' ol in aj pax a in tic, a in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic. Oxe' c'ual, oxe' ac'val ol in ec' d'a yol luum. ⁴¹ Ayic ec' yalannaccanel yab'ixal Dios viñaj Jonás d'a eb' aj Nínive, snanac val sb'a eb'. Axo ticnaic, ayinec' eyed'oc, ec'to velc'och d'a yichañ viñaj Jonás chi', palta max e nalaj e b'a. Yuj chi', ato ol javoc jun c'ual yic ol ch'olb'itaj tas eyaji, a eb' aj Nínive chi', ol q'ue vaan eb', ol yalan e mul eb'. ⁴² Icha pax chi' jun ix yajal d'a Sur d'a peca', te najat cotnac ix, ul yab'annac sjelanil viñaj Salomón ix. Axo ticnaic, ay in ec' d'a tic, ec'to velc'och d'a yichañ viñ, palta

max ul e c'anb'ej eyab' d'ayin. Yuj chi', ato ol javoc jun c'ual ayic ol ch'olb'itaj tas eyaji, ol q'ue vaan ix, ol yalan e mul ix.

A yab'ixal jun enemigo sc'ochxi d'a yed'tal
(Lc 11.24-26)

⁴³ Q'uinaloc ay jun enemigo tz'el d'a junoc anima ticnaic. Tz'ec' d'a tz'inan luum, sayan b'aj syic' yip. Palta max ilchaj yuuj. ⁴⁴ Yuj chi' snaani: Ol in pax d'a in pat b'aj cotnac in, xchi. Axo yic sc'ochxi, syilan jun anima chi', icha junoc pat mesesi yool, malaj yajal, vach' yilji. ⁴⁵ Yuj chi' smeltzajxib'at d'a spatic, sb'at yic'ancot ucvañocxo eb' enemigo ec'to schucal d'a yichañ. Svach' och cajan eb' smasanil d'a jun anima chi'. Yuj chi', ste juviel jun anima chi' icha d'a sb'ab'elal. Icha jun anima chi', icha chi' ol aj svach' juviel e pensar a ex tic, xchi Jesús d'a eb'.

A ix snun Jesús yed' eb' yuc'tac
(Mr 3.31-35; Lc 8.19-21)

⁴⁶ Vanto yalan Jesús d'a eb' anima chi', ix c'och ix snun yed' eb' yuc'tac. A d'a ti' pat ix c'och eb'. Sgana eb' sc'umej Jesús chi'. ⁴⁷ Yuj chi' ay jun viñ ix alan d'a Jesús:

—Ix ja ix a nun yed' eb' uc'tac d'a ti' pat. Sgana eb' slolon ed'oc, xchi viñ d'ay.

⁴⁸ Palta ix yalan Jesús d'a viñ:

—¿Mach ix in nun, mach eb' vuc'tac chi' tza na'a? xchi.

⁴⁹ Ix lajvi chi', ix sch'oxan eb' sc'ayb'um d'a viñ.

—Aton eb' tic, icha in nun, icha vuc'tac yaj eb'.

⁵⁰ Yujto a mach sc'ulan tas sgana in Mam d'a

satchaari, aton eb' chi' icha vuc'tac, icha vanab',
 icha in nun yaji, xchi Jesús.

13

A yab'ixal viñ tzicumb'at iñat trigo

(Mr 4.1-9; Lc 8.4-8)

¹ D'a jun c'ual chi', ix elta Jesús d'a yol pat. Ix b'at em c'ojan d'a sti' a' ñajab'. ² Tzigtum anima ix c'och b'aj ayec' chi'. Yuj chi', ix och d'a yol jun barco. Ata' ix em c'ojan. Axo eb' anima chi' ix can eb' d'a sti' a'. ³ Tzigtum juntzañ ab'ix ix yal d'a eb'. Ix yalan icha tic:

—Ay jun viñ ix b'at tzicojcanb'at iñat trigo. ⁴ Ayic van stzicanb'at ixim viñ, ay ixim ix emcan d'a yol b'e. Axo noc' much ix lojanq'ue ixim. ⁵ Ay juntzañixo ixim ix emcan d'a yib'añtac q'uen sam q'ueen, b'aj jab'ñej slumal. Elañchamel ix ja ixim, yujto quenñej slumal. ⁶ Palta axo yic ix el yoc c'u, elañchamel ix tacjiel ixim, yujto malaj val sch'añal yib' ixim. ⁷ Ay juntzañixo ixim ix emcan d'a scaltac añ añc'ultac. Axo ix te q'uib' juntzañ añ añc'ultac chi', ix satel ixim iñat chi' d'a scal añ. ⁸ Ay pax juntzañixo ixim ix emcan b'aj yax sat luum. A juntzañ ixim chi', ix satan ixim. Ay ixim ix yac' sat d'a cien. Ay ixim ix yac' sat d'a 60. Ay ixim ix yac' sat d'a 30. ⁹ A juntzañ tzeyab' tic, naec val sic'lab'il, xchi Jesús chi' d'a eb'.

Max nachajel slolonel Dios yuj eb' anima

(Mr 4.10-12; Lc 8.9-10)

¹⁰ Axo eb' sc'ayb'um Jesús ix c'och d'a stz'ey. Ix sc'anb'an eb' d'ay:

—¿Tas yuj ańej juntzań ab'ix sch'oxanel c'ayb'ub'al tzal d'a eb'? xchi eb' d'ay.

¹¹ Yuj chi' ix yalan d'a eb':

—Ańej d'ayex sch'ox co Mam Dios juntzań tas mantalaj mach ojtannac, yic snachajel eyuuj tas tz'aj eyoch d'a yol sc'ab'. Palta axo d'a juntzańxo eb' quetanimail, max sch'oxlaj. ¹² Yujto a mach snib'ej snachajel yuuj, ayto tas ol vach' nachajel yuuj. Axo eb' malaj sgana snachajel juntzań tic yuuj, ol ic'joc ec' d'a eb'. ¹³ Yuj chi', ańej juntzań ab'ix sch'oxanel c'ayb'ub'al sval d'a eb'.

Yujto vach'chom syil junoc tas eb', scanxi eb' d'a ichńej ta'. Ichato malaj tas syil eb'. Ańejtona', vach'chom syab' eb', palta max nachajel-laj yuj eb'.

¹⁴ Yuj eb' anima chi', icha tic ix aj yelc'och tas yalnaccan vińaj Isaías ayic yalannaccan viń icha tic:

Val yel ol yab' eb', palta mań ol nachajel-laj yuj eb'.
Val yel ol yil eb', palta mań ol nachaj paxel-laj yuj eb'.

¹⁵ Yujto a eb' anima tic, toxo ix pitb'iel eb'.

Ichato macan schiquin eb', ichato smutz' sat eb', yic vach' max uji yilan eb', max yab' pax eb' yed' schiquin. Yuj chi' max nachajel-laj yuj eb'. Max sq'uex jab'oc spensar eb', max colchaj eb' vuuj, xchi Dios d'a Slolonel Tz'ib'ab'ilcani.

¹⁶ Palta a ex tic, vach' eyico', jacan e sat eyilani, jacan pax e chiquin eyab'ani. ¹⁷ Val yel sval d'ayex, tzijtum eb' schecab' Dios d'a peca' yed' juntzańxo eb' te tojol sb'eyb'al, sgana eb' yilnac juntzań tzeyil

tic, palta maj yil-laj eb'. Sgana eb' yab'nac juntzañ tzeyab' tic, palta maj yab'laj eb'.

*A tas syalelc'och yab'ixal viñ tzicumb'at trigo
(Mr 4.13-20; Lc 8.11-15)*

¹⁸ Aq'uec och e chiquin d'ayin. Ol val d'ayex tas syalelc'och yab'ixal viñ tzicumb'at iñat trigo. ¹⁹ A juntzañ iñat ix emcan d'a yol b'e, syalelc'ochi, ay eb' anima tz'ab'an slolonel Dios, chajtil tz'aj yoch eb' d'a yol sc'ab', palta max nachajel-laj yuj eb'. Axo viñ diablo sc'och d'a eb', syic'anel slolonel Dios chi' viñ d'a spensar eb'. ²⁰ Axo juntzañxo iñat ix emcan d'a yib'añ q'uen q'ueen, syalelc'ochi, ay juntzañxo anima tz'ab'an slolonel Dios. Nivanoc sq'uechañ eb' schaani. ²¹ Palta malaj stec'anil eb'. Axo yic sja junoc yaelal, mato tz'ac'jioch d'a yib'añ eb' yuj slolonel Dios, elañchamel sjuvixiel spensar eb'. ²² Axo juntzañxo iñat ix emcan d'a caltac añc'ultac, syalelc'ochi, ay juntzañxo eb' tz'ab'an slolonel Dios, palta te ilc'olalñej yaj eb' yuj juntzañ yic yolyib'añq'uinal tic. Syac'an musansatil sb'a eb' yuj sb'eyumal. Yuj juntzañ chi', sjuviel eb' d'a slolonel Dios. Lajan tz'aj eb' icha ixim trigo malaj sat syac'a'. ²³ Palta axo juntzañ iñat ix emcan b'aj ay syaxil sat luum, syalelc'ochi, ay juntzañxo eb' tz'ab'an slolonel Dios, snachajel yuj eb'. A eb' chi', lajan eb' icha juntzañ iñat nivan sat syac'a'. Ay eb' lajan icha juntzañ iñat syac' sat d'a cien. Aypax eb' icha juntzañ syac' sat d'a 60 yed' d'a 30, xchi Jesús.

A yab'ixal añ avalañ ay d'a scal ixim trigo

²⁴ Ix yalan junxo ab'ix tic Jesús d'a eb' sc'ayb'um:
—Ol val d'ayex chajtil tz'aj yoch eb' anima d'a yol sc'ab' Dios aj satchaañ. Lajan icha junoc viñ ix

tzicanem yíñat trigo te vach' d'a sat sluum. ²⁵ Axo d'ac'valil, vaynac viñ, ix c'och jun viñ ajc'ool d'a sluum viñ chi'. Ix stzicanem juntzañ iñat avalañ d'a scal strigo viñ chi'. ²⁶ Axo yic vanxo spoj ixim trigo chi', ix checlaji to ay añ avalañ d'a scal ixim. ²⁷ Yuj chi', axo eb' schecab' viñ aj luum chi' xid' alan d'ay: Mamin, a juntzañ iñat a tzicnaquem d'a jun a luum chi', te vach', palta ¿b'aj am ix cot juntzañ añ avalañ ix pac' d'a scal? xchi eb' d'a viñ. ²⁸ Tecan a junoc vajc'ool xid' tzicanem juntzañ chi' d'a scal ixim, xchi viñ d'a eb'. ¿Ay am a gana b'at co toq'uel juntzañ añ avalañ chi'? xchi eb' d'a viñ. ²⁹ Maay, yujto ayic ol e toc'anel juntzañ añ avalañ chi', ol el pax ixim trigo chi' yed'oc. ³⁰ Canocab'ñej icha chi' masanto ol jochchaj ixim trigo chi'. Ato ta' ol val d'a eb' in majan, ol stoc'anel juntzañ añ avalañ chi' eb'. Ol stzec'an eb' manojail, ol sñusantz'a eb'. Ol lajvoc chi', ol sjochanel ixim trigo chi' eb' b'ian, ol smolb'ancan ixim eb' d'a yol spatil, xchi viñ d'a eb' schecab' chi', xchi Jesús.

*A yab'ixal sat añ mostaza
(Mr 4.30-32; Lc 13.18-19)*

³¹ Ix lajvi chi', ix yalanpax junxo ab'ix tic Jesús:

—Ol val d'ayex chajtil tz'aj sq'uib' sb'isul eb' an-ima yoch d'a yol sc'ab' Dios aj satchaañ. A sb'isul eb' chi', lajan icha junoc iñat mostaza syavej junoc viñ d'a sat sluum. ³² A juntzañ iñat chi', yelxo te cotac d'a yichañ masanil juntzañxo iñat. Palta axo sq'uib'i, más nivac tz'aj d'a yichañ juntzañxo añ scavej d'a junjun ab'il. Lajan tz'aj icha juntzañ te te'. Axo noc' much, sc'och noc' d'a sc'ab', sb'oan so' noc' ta', xchi Jesús.

*A yab'ixalyich pan
(Lc 13.20-21)*

³³ Ix yalanpax junxo ab'ix tic Jesús d'a eb':

—Ol valxi d'ayex chajtil tz'aj sq'uib' sb'isul eb' anima yoch d'a yol sc'ab' Dios aj satchaañ. Lajan icha jab' yich pan syac'och junoc ix ix d'a scal oxec echlab' harina. Masanil ixim harina chi sipji yuuj, xchi Jesús.

*Ab'ixñej juntzañ yalnac Jesús d'a eb' anima
(Mr 4.33-34)*

³⁴ Ayic ix yalanel Jesús d'a scal eb' anima chi', añej juntzañ ab'ix ajaltac snachajeli, a ix yal d'a eb'. Añej juntzañ ab'ix chi' ix yac'lab'ej ayic ix yalanel d'a eb'. ³⁵ Icha chi' ix aj yelc'och tas tz'ib'ab'ilcan d'a peca' yuj jun schecab' Dios ayic ix yalani:

A juntzañ ab'ix ajaltac snachajeli, a ol val d'a eb' anima.

Ol val juntzañ tas malaj mach ojtannac yictax ix b'ojican yolyib'añq'uinal tic yuj Dios, xchi d'a Slolonel Tz'ib'ab'ilcani.

A tas syalelc'och yab'ixal añ avalañ

³⁶ Axo Jesús, ix tac'lanca sb'a yed' eb' anima chi', ix ochxi d'a yol pat. Ix och pax eb' sc'ayb'um yed'oc. Ix yalan eb' d'ay:

—A yab'ixal añ avalañ ix al chi', al d'ayoñ tas val syalelc'ochi, xchi eb' d'ay.

³⁷ Yuj chi' ix yalan d'a eb':

—A jun tzicumb'at iñat trigo te vach', syalelc'ochi, a in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic. ³⁸ Axo jun luum chi', syalelc'ochi, aton yolyib'añq'uinal tic. A juntzañ iñat vach'

chi', aton eb' ayoch d'a yol sc'ab' Dios. Axo juntzañ añ avalañ chi', aton eb' yic viñ diablo. ³⁹ A jun yajc'ool viñ aj luum chi', aton viñ diablo chi'. A jun tiempoal ol jochchajel ixim trigo chi', syalelc'ochi, aton yic ol lajvoquec' yolyib'añq'uinal tic. Axo eb' jochum trigo chi', aton eb' ángel. ⁴⁰ Icha stoc'jiel juntzañ añ avalañ chi' sñusjitz'aoc, icha chi' ol aj eb' anima ayic ol lajvoquec' yolyib'añq'uinal tic. ⁴¹ A in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic, ol in checcot eb' vángel. Ol laj smolb'an juntzañ eb' tz'ac'an juvoquel spensar eb' yetanimail yed' juntzañxo eb' chuc sc'ulej. Ol laj ic'joc el eb' b'aj ol in och Yajalil. ⁴² Axo syumchajcanb'at eb' d'a yol jun icha horno b'aj ayoch c'ac'. Ol laj oc' eb' ta'. Ol siq'uic'oc eb' yoq'ui. ⁴³ Axo eb' tojol sb'eyb'al, icha val yilji c'u, icha chi' ol aj yilji eb' d'a yol sc'ab' co Mam Dios. A val juntzañ tzeyab' tic, naec val sic'lab'il.

A yab'ixal jun tas c'ub'ab'il d'a yol luum

⁴⁴ A b'aj tz'och eb' anima d'a yol sc'ab' Dios aj satchaañ, lajan icha junoc tas te vach', te caro stojol, c'ub'anel d'a yol luum. Ayic tz'ilchaj yuj junoc viñ vinac, d'a jun rato chi' svach' mucancan viñ junelxo. Ste tzalaj viñ yuuj. Yuj chi' schoñel viñ masanil tas ay d'ay, yic smanan jun luum chi' viñ yicoc.

A yab'ixal jun q'uen toñ perla sb'i

⁴⁵ A b'aj tz'och eb' anima d'a yol sc'ab' Dios aj satchaañ, lajan icha junoc manvajum tzec' sayan juntzañ q'uen toñ te caro stojol, perla sb'i. ⁴⁶ Tato ay junoc te vach' tz'ilchaj yuuj, te caro stojol,

schoñel masanil tas ay d'ay, smanan jun perla chi yicoc.

A yab'ixal jun chimpa yamlab' chay

⁴⁷ Ol val junxo ab'ix tic d'ayex chajtil tz'aj yoch eb' anima d'a yol sc'ab' Dios aj satchaañ. Lajan icha junoc chimpa yamlab' chay tz'ac'jiem yol a', tzijtum macañil noc' chay tz'ochcan d'a yol ch'añ.

⁴⁸ Axo yic sb'ud'ji ch'añ, syic'anq'ueta ch'añ eb' yamum chay chi', syic'anel eb' d'a sti' a'. Ata' tz'em c'ojan eb', sic'anel noc' vach' eb', smolb'an noc' eb' d'a yol junoc xuuc. Axo noc' schucal, syumcanel noc' eb'. ⁴⁹ Icha chi' ol aj eb' anima, ayic ol lajvoquec' yolyib'añq'uinal tic, ol cot eb' ángel ul yiq'uel eb' chuc d'a scal eb' vach'. ⁵⁰ Axo syumjicanb'at eb' chi' d'a yol jun icha horno b'aj ayoch c'ac'. Ol te oc' eb' ta'. Ol siq'uic'oc eb' yoq'ui, xchi Jesús.

A yopisio eb' sc'ayb'um Jesús

⁵¹ Ix lajvi chi' ix sc'anb'an Jesús d'a eb' sc'ayb'um:
—¿Tzam nachajel juntzañ tic smasanil eyuuj?
xchi d'a eb'.

—Snachajel cuuj Mamin, xchi eb' d'ay.

⁵² —A ex tic, c'ayb'ab'il exxo, chajtil tz'aj yoch eb' anima d'a yol sc'ab' Dios aj satchaañ. Yuj chi', syal eyac'an c'ayb'aj juntzañ ac' c'ayb'ub'al yed' juntzañ ojtacab'ilxo, xchi d'a eb'.

*Ayec' Jesús d'a Nazaret
(Mr 6.1-6; Lc 4.16-30)*

⁵³ A ix lajvi yalan juntzañ ab'ix chi' Jesús, ix elxi d'a jun lugar chi'. ⁵⁴ Ix c'ochxi d'a schoñab'. Ix och d'a yol spatil culto. Ata' ix sc'ayb'ej eb' anima. A eb'

anima chi' toñej ix sat sc'ool eb' yuuj. Ix laj yalan eb':

—¿B'aj am ix sc'ayb'ej sjelanil jun viñ tic? ¿Tas syutej viñ sb'oan juntzañ milagro tic? ⁵⁵ A jun viñ tic, yuninal viñ viñ ñicum te'. Axo ix snun viñ, aton ix María. Cojtac pax eb' yuc'tac viñ, aton viñaj Jacobo, viñaj José, viñaj Simón yed' viñaj Judas. ⁵⁶ Añejtona' pax eb' ix yanab' viñ, ayec' eb' ix d'a co cal. Yuj chi', ¿b'aj am ix yic' jun sjelanil viñ tic? xchi eb'.

⁵⁷ Yuj chi', toñej ix somchajel spensar eb' yuuj. Palta ix yalan Jesús chi' d'a eb':

—A eb' schecab' Dios, ay yelc'och eb' d'a yichañ eb' anima smasanil. Palta axo d'a yichañ eb' yetchoñab' eb' yed' d'a yichañ eb' jun yaj yed' eb' d'a yol spat, malaj yelc'och eb', xchi Jesús.

⁵⁸ Jayañej milagro ix sb'o d'a jun lugar chi', yujto max yac'ochlaj eb' d'a sc'ool.

14

A schamel viñaj Juan, viñ tz'ac'an bautizar (Mr 6.14-29; Lc 9.7-9)

¹ A d'a jun tiempoal chi', ix yab'an specal Jesús viñaj Herodes, aton viñ yajal d'a yol yic Galilea.

² Yuj chi' ix yalan viñ d'a eb' tz'ac'an servil:

—A jun viñ chi', aton viñaj Juan, viñ ac'jinac bautizar, ix pitzvixi viñ d'a scal eb' chamnac. Yuj chi' ay yopisio viñ sb'oan juntzañ milagro chi', xchi viñ.

³⁻⁴ Icha chi' ix yutej viñ yalani, yujto a viñ miljinaccham viñaj Juan chi'. Icha tic yuuj chamnac viñaj Juan chi': Ay jun viñ yuc'tac viñaj Herodes chi' scuchan Felipe. Herodías sb'i ix yetb'eyum

viñaj Felipe chi'. A viñaj Herodes chi' ix montanel ix yetb'eyum viñaj Felipe chi'. Yuj chi' a viñaj Juan chi' ix b'at alan d'a viñaj Herodes chi' icha tic:

—Mañ smojoc tzic' jun ix tic, xchi viñ.

Axo ix Herodías chi' ix ac'an sc'ool viñaj Herodes chi'. Yuj chi' ix checji yamjoc viñaj Juan chi', ix och viñ d'a preso, ix och q'uen cadena d'a viñ. ⁵ Sgana viñ smilancham viñaj Juan chi', palta xiv viñ d'a eb' anima, yujto ix nachajel yuj eb' anima chi' smasanil to a Dios ay schecab' viñaj Juan chi'. ⁶ Axo yic ix och sq'uiñal yab'ilal viñaj Herodes chi', ix yavtancot juntzañ eb' nivac vinac viñ. Axo ix yune' ix Herodías chi', ix c'och ix d'a yichañ eb', ix chañalvi ix. Te vach' schañalvi ix ix yil viñaj Herodes chi'. ⁷ Yuj chi' ix yac' sti' viñ d'a ix, ix slocan sb'i Dios viñ:

—Yalñej tas junoc ol a c'an d'ayin, ol vac' d'ayach, xchi viñ d'a ix.

⁸ Axo ix snun ix, ix ac'an sc'uloc, yuj chi' ix yal ix d'a viñaj Herodes chi':

—Ac' sjolom viñaj Juan, viñ tz'ac'an bautizar d'ayin d'a yol junoc pultu, xchi ix. ⁹ Axo ix yab'an jun chi' viñ rey chi', ix te cus chañ viñ. Palta toxo ix sloc sb'i Dios viñ, ix yab'anpax eb' viñ ayec' yed' viñ. Yuj chi' ix yalan viñ to tz'ac'ji d'a ix. ¹⁰ Ix yac'an órden viñ to sb'at tzepjiel sjolom viñaj Juan chi' d'a preso. ¹¹ Slajvi chi', tz'ic'chajcot d'a yol junoc pultu. Icha chi' ix yutej eb'. Ix ac'ji sjolom viñaj Juan chi' d'a ix. Axo ix ix ac'an d'a ix snun chi'.

¹² Axo eb' sc'ayb'um viñaj Juan chi', ix c'och eb'. Ix yic'anb'at snivanil viñ eb', ix b'at smucanem eb'.

Ix lajvi chi', ix b'at yalan eb' d'a Jesús tas ix aj viñaj Juan chi' schami.

Oye' mil vinac ix yac' va Jesús
(Mr 6.30-44; Lc 9.10-17; Jn 6.1-14)

¹³ A ix yab'an jun chi' Jesús, ix och d'a yol jun te' barco yed' eb' sc'ayb'um. Sch'ocoxorñej eb' ix b'at d'a jun lugar b'aj malaj anima. Palta ix yab'an eb' anima to sb'at eb'. Yuj chi' ix laj elta eb' d'a junjun choñab'. Ix laj b'at eb' d'a yoc yic sc'och eb' b'aj sc'och Jesús chi'. ¹⁴ Axo ix elta d'a yol te' barco chi', ix yilani, mañ jantacoc eb' anima ayxo ec' ta'. Yuj chi' ix oc' sc'ool d'a eb'. Ix yac'an b'oxoc sc'ool juntzañ eb' penaay ix ic'jib'at d'ay. ¹⁵ Axo d'a yemc'ualil, ix c'och eb' sc'ayb'um d'a stz'ey. Ix yalan eb':

—Ina vanxo yem c'u, palta d'a jun lugar tic malaj anima. Yuj chi', tecan vach' tza chec pax eb' anima tic d'a juntzañ aldea d'a slac'anil tic, yic vach' ol sman va sb'a eb' ta', xchi eb' d'ay.

¹⁶ —Mañ yovaliloc b'at sman va sb'a eb'. Aq'uec va eb' a ex tic, xchi Jesús d'a eb' sc'ayb'um chi'.

¹⁷ —Palta oye'ñej ixim pan qued'nac yed' cha pitañ noc' chay, xchi eb' d'ay.

¹⁸ —Iq'ueccot d'ayin, xchi Jesús d'a eb'.

¹⁹ Ix lajvi chi', ix yalan d'a eb' anima to tz'em c'ojan eb' d'a jun ac'lic b'aj ayec' chi'. Ix yic'ancharañ o lecharañ pan chi' yed' cha pitañ noc' chay chi'. Ix q'ue q'uelan d'a satcharañ, ix yac'an yuj diosal yuuj. Ix xepanb'at ixim pan chi'. Ix lajvi chi', ix yac'anb'at d'a eb' sc'ayb'um chi'. Axo eb' ix pucanb'at d'a scal eb' anima chi'. ²⁰ Ix va eb' smasanil, ix b'ud'ji eb'. Ayic ix lajvi sva eb' chi',

ix smolanq'ue vaan lajchavexo xuuc ixim ix yac' sobre eb' sc'ayb'um chi'. ²¹ Oye' mil eb' viñ vinac ix va'i. Axo eb' ix ix yed' eb' unin ix va'i, maj b'isjocla j eb'.

B'eynac Jesús d'a sat a' ñajab'

(Mr 6.45-52; Jn 6.16-21)

²² Ix lajvi chi', ix yalan Jesús d'a eb' sc'ayb'um to tz'ochxi eb' d'a yol te' barco chi', yic sb'ab'laj c'axpajcanec' eb' d'a a a' chi'. Axo Jesús ixto caní, ix yalan quilcob'a d'a eb' anima chi'. ²³ Ix lajvi stac'lan sb'a yed' eb', ix b'at d'a jun tzalan, yic slesalvi ta'. Axo yic ix q'uic'b'i, ayec' ta' sch'ocoj. ²⁴ Axo eb' sc'ayb'um, van snañalb'i yec'c'och eb' d'a snañal a'. Palta plural sb'ey te' barco chi' yuj a', yujto ov sja ic' d'a yichañ eb'. ²⁵ Axo yic ayto sach'i, ix c'och Jesús d'a stz'ey eb'. Van sb'eyb'at d'a sat a'. ²⁶ Ayic ix yilan eb' sc'ayb'um chi' sb'ey d'a sat a', ix te xiv eb' yuuj. Ix el yav eb' yuj xivelal. Ix laj yalan eb':

—Tecan to lab' jun squil tic, xchi eb'.

²⁷ Palta ix yal Jesús d'a eb':

—Tec'an tzeyutej e b'a. A in. Mañ ex xivoc, xchi d'a eb'.

²⁸ Axo ix yalan viñaj Pedro d'ay:

—Mamin, tato yel a ach, avtej in b'at ed' ta', yic ol in b'eyb'at d'a sat a' yic tzin c'och d'ayach, xchi viñ d'ay.

²⁹ —Cotañ, xchi d'a viñ.

Yuj chi' ix elta viñ d'a yol te' barco chi'. Ix b'eyb'at viñ d'a sat a' yic sc'och viñ d'a Jesús chi'.

³⁰ Axo ix yab'an viñ, te ov ic', ix xivq'ue viñ. Yuj chi' ijan ix b'at viñ d'a yich a', ix el yav viñ.

—Mamin, colin, xchi viñ.

³¹ Yed'riej chi', ix b'at yamji sc'ab' viñ yuj Jesús, ix yalan d'a viñ:

—A ach tic, te jab'riej tzin ac'och d'a a c'ool. ¿Tas yuj tzac' chab'c'olal? xchi d'a viñ.

³² Axo yic ix och eb' d'a yol te' barco chi', ix och vaan jun ic' chi'. ³³ Axo eb' ayec' d'a yol te', ix em cuman eb' d'a yichañ Jesús. Ix yalan eb':

—Val yel a ach tic, Yuninal ach Dios, xchi eb' d'ay.

*B'oxinac sc'ool eb' penaay d'a Genesaret
(Mr 6.53-56)*

³⁴ Ix c'axpajec' eb' d'a a' chi'. Ix c'och eb' d'a Genesaret. ³⁵ Axo ix yilan eb' anima to a Jesús, ix laj yalanel eb' d'a juntzañ lugar chi'. Yuj chi' ix ic'jib'at masanil eb' penaay d'ay. ³⁶ Ix sc'anan eb' syam jab'oc sti' spichul. A eb' ix yamani, ix b'oxican sc'ool eb' yuuj.

15

*A juntzañ tas tz'ac'an juvoquel co pensar
(Mr 7.1-23)*

¹ Ay juntzañ eb' viñ fariseo yed' eb' viñ c'ayb'um d'a ley Moisés, ix cot eb' viñ d'a Jerusalén. Ix smolb'an sb'a eb' viñ b'aj ayec' Jesús. Ix sc'anb'an eb' viñ d'ay:

² —¿Tas yuj max sc'anab'ajej sb'eyb'al eb' co mam quicham eb' a c'ayb'um? ¿Tas yuj max sb'iquel sc'ab' eb' ayic sva eb' icha sley eb' co mam quicham chi'? xchi eb' viñ d'ay.

³ Yuj chi' ix yalan Jesús d'a eb' viñ:

—A exxo tic, ¿tas yuj max e c'anab'ajej juntzañ schecnab'il Dios? Añej juntzañ sley eb' co mam quicham tze c'anab'ajej. ⁴ Yalnaccan Dios icha

tic: Ayocab' yelc'och e mam e nun d'a e sat. A mach sb'ajan smam snun, smiljichamoc, xchi Dios. ⁵ Palta a exxo tic, tzeyala' to mañ yovaliloc scolvaj junoc mach d'a smam snun. Tato ay junoc tz'alan d'a smam snun: Max yal in colvaj d'ayex, yujto masanil tas ay d'ayin, a Dios ay yico', tato xchi, te vach' tzeyab'i. ⁶ A exxo tic tzeyala', tato ay mach tz'alan icha chi', mañxo yovaliloc scolvaj d'a smam snun. Icha chi' tzeyutej eyixtanel schecnab'il Dios, yujto aņej juntzañ sley eb' co mam quicham chi' tze c'anab'ajej. ⁷ Chab' sat ex. Yel ton val tas yalnaccan viñaj Isaías eyuuj icha tic:

⁸ A eb' anima tic, aņej yed' sti' eb' syal vach' lolonel d'ayin. Palta axo spensar eb', najat yajcaneli.

⁹ Nivanoc tzul yaq'uem sb'a eb' d'ayin. Aņej juntzañ schecnab'il anima syac' eb' c'ayb'ajoc, xchi Dios d'a Slolonel Tz'ib'ab'ilcani, xchi Jesús chi' d'a eb' viñ.

¹⁰ Ix lajvi chi', ix yavtancot eb' anima. Ix yalan d'a eb':

—Ab'ec. Nachajocab' eyuuj tas svala': ¹¹ A juntzañ tas scac'och d'a co ti', max oñ juviel-laj yuuj d'a yichañ Dios. Palta a juntzañ tas tz'elta d'a co ti', a tzoñ juanel d'a yichañ, xchi d'a eb'.

¹² Yuj chi', ix c'och eb' sc'ayb'um d'a stz'ey. Ix yalan eb':

—¿Ojtac ama to ix te cot yoval eb' viñ fariseo chi' yuj jun ix al chi'? xchi eb' d'ay.

¹³ Ix yalanpax d'a eb':

—Jantacņej juntzañ te te' mañ avab'iloc yuj co Mam Dios ayec' d'a satchaañ, ol toc'jocq'ueta te' yed' sch'añal yib'. Yuj chi', icha junoc te te'

stoc'jiq'ueta yed' sch'añal yib' chi', icha chi' ol aj eb'. ¹⁴ Yuj chi', yilxo eb'. Lajan eb' icha junoc mach max uji yilani, nivanoc squetzb'at junocxo mach max uji pax yilani. Q'uinaloc ay junoc mach max uji yilani, squetzanb'at junocxo mach max uji yilan chi' yed'oc, syetb'atej sb'a eb' d'a junoc vitz schavañil, xchi Jesús.

¹⁵ Axo ix yalan viñaj Pedro d'a Jesús:

—Al d'ayoñ tas syalelc'och jun ab'ix ix al d'a eb' fariseo chi', xchi viñ d'ay.

¹⁶ Yuj chi' ix yalan Jesús:

—¿Tom max nachajpaxel jun chi' eyuuj? ¹⁷ ¿Tom mañ eyojtacoc? A tas scac'och d'a co ti', a d'a yol co c'ool tz'emc'ochi, axo d'a junxo rato, tz'elxicani.

¹⁸ Palta a juntzañ tas tz'elta d'a co ti', a d'a co pensar spitzvicoti. Aton juntzañ chi' tzoñ juanel d'a yichañ Dios. ¹⁹ Yujto a d'a spensar eb' anima spitzvi chuc pensaril, miloj anima, ajmulal, elc'al, testigoal d'a es yed' b'uchumtaquil. ²⁰ Aton juntzañ chi' tz'ic'an sjuviel eb' anima d'a yichañ Dios. Palta vach'chom max co b'iquel co c'ab' tzoñ va'i, max oñ juviel-laj d'a yichañ Dios, xchi Jesús.

A jun ix ix mañ israeloc yac'nacoch Jesús d'a sc'ool

(Mr 7.24-30)

²¹ Ix lajvi chi', ix b'atxi Jesús. Ix c'och d'a yol yic Tiro yed' d'a Sidón. ²² Ata' ay jun ix mañ israeloc, aj Canaán ix. Ix c'och ix d'a Jesús. Ix avaj chañ ix d'ay:

—Mamin, yirñtil ach viñaj David, oc'oc val a c'ool d'ayin. Ay jun ix vune' ayoch jun enemigo d'ay. Syab' val syail ix yuuj, xchi ix d'ay.

²³ Palta max tac'vilaj d'a ix. Axo ix c'och eb' sc'ayb'um d'a stz'ey, ix yalan eb' d'ay:

—Octom tza chec meltzaj jun ix tic, yujto mañ jantacoc yavaj ix d'a co patic, xchi eb' d'ay.

²⁴ Ix lajvi chi', ix tac'vi Jesús:

—Añej d'a eb' quetisraelal checb'il in cot yuj Dios. Yujto icha yaj juntzañ noc' calnel sateq'ui, icha chi' yaj eb', xchi.

²⁵ Palta ix ec'b'at ix d'a yichañ eb'. Ix em cuman ix d'a yichañ Jesús. Ix yalan ix d'ay:

—Mamin, colvajañ d'ayin, xchi ix d'ay.

²⁶ —Palta mañ vach'oc tato stoc'jiec' yooch eb' uninab'il, tz'ac'jib'at d'a noc' yunetac tz'i',^{15.26} xchi Jesús d'a ix.

²⁷ Palta ix tac'vi ix d'ay:

—Yel ton Mamin, palta a noc' yunetac tz'i' chi' sic'anq'ue sc'ajil yooch eb' uninab'il d'a yalañ smexa viñ aj pat, xchi ix d'ay.

²⁸ Yuj chi' ix yalanxi d'a ix:

—A ach tic, svila' tzac' val och Dios d'a a c'ool. Yuj chi', b'oocab' icha tas tza nib'ej chi', xchi d'a ix.

A d'a jun rato chi', ix b'oxican sc'ool ix yune' ix chi'.

Tzijtum eb' b'oxinac sc'ool yuj Jesús

²⁹ Ix lajvi chi', ix b'atxi Jesús. Ix b'eyb'at d'a sti' a' ñajab' yic Galilea. Ix c'och d'a jun tzalan. Ix em c'ojan ta'. ³⁰ Mañ jantacoc eb' anima ix c'och b'aj ayec' chi'. Ix ic'jicot juntzañ eb' max yal sb'eyi, eb' max uji yilani, eb' max yal sloloni yed' eb'

15.26 **15:26** A mach b'aj ix sb'ab'laj sch'oxej sb'a Jesús, aton d'a eb' israel, schoñab' Dios, palta a ix Sirofenisa mañ israeloc ix, yuj chi' syal Jesús yuj eb' uninab'il yed' noc' yunetac tz'i'.

malaj sc'ab'. Tzijtumto juntzañixo eb' penaay ix ic'jicot d'ay. Ix ic'jicot eb' d'a yichañ Jesús. Axo ix ac'an b'oxoc sc'ool eb'. ³¹ A eb' max yal sloloni, ix lolonq'ue eb', a eb' malaj sc'ab', ix b'oxi eb'. A eb' max yal sb'eyi, ix b'eyxi eb'. Añeja' eb' max uji yilani, ix yilxi eb'. Ayic ix yilan juntzañ chi' eb' anima, ix te sat sc'ool eb'. Ix yalan vach' lolonel eb' d'a Dios.

Ix ac'ji va chañe' mil eb' vinac

(Mr 8.1-10)

³² Ix yavtancot eb' sc'ayb'um Jesús, ix yalan d'a eb':

—Tz'oc' in c'ool yuj juntzañ anima tic, yujto chab'jitax jacan eb' d'ayin. A ticnaic mañxa tas sva eb'. Max yal in c'ool tzin chec pax eb' d'a spat, tato max va eb' sb'ati. Ay smay tz'el yip eb' d'a yol b'e, xchi d'a eb'.

³³ —Palta tzijtum eb'. ¿Tas ol cutoc cac'an va eb' d'a jun tz'inan luum tic? xchi eb' sc'ayb'um chi'.

³⁴ —¿Jaye' ixim pan eyed'nac? xchi d'a eb'.

—Uqueñej ixim yed' jay c'otañ noc' chay, xchi eb' d'ay.

³⁵ Ix lajvi chi', ix yalan d'a eb' anima chi' to tz'em c'ojjab' eb' d'a sat luum. ³⁶ Ix yic'ancharañ ixim pan chi' yuquil yed' jay c'otañ noc' chay chi'. Ix yac'an yuj diosal d'a Dios yuuj. Ix xepanb'at ixim pan chi' yed' noc' chay chi'. Ix yac'an d'a eb' sc'ayb'um. Axo eb' ix pucanb'at d'a eb' anima chi'. ³⁷ Ix va eb' smasanil, ix b'ud'ji eb'. A ix lajvi sva eb', uqueto xuuc ixim ix yac' sobre ix smolq'ue eb' sc'ayb'um chi'. ³⁸ Chañe' mil eb' viñ vinac ix va'i. Axo eb' ix ix yed' eb' unin, maj b'isjoclay eb'. ³⁹ Ix lajvi chi', ix

yalan quilcob'a Jesús d'a eb' anima chi'. Ix ochxi d'a yol te' barco. Ix b'at d'a yol yic Magadán.

16

*A eb' c'anjinac yil junoc milagro d'a Jesús
(Mr 8.11-13; Lc 12.54-56)*

¹ Ay juntzañ eb' fariseo yed' eb' saduceo ix c'och d'a Jesús, yujto sgana eb' yac'an proval. Yuj chi' ix sc'an yil junoc milagro eb' scot d'a satchaañ.

² Palta ix yalan Jesús d'a eb':

—A ex tic, ay b'aj tzeyal icha tic d'a yemc'ualil: A q'uic'an maxtzac yac'laj ñab', yujto van stz'a asun, xe chi. ³ Ay b'aj tzeyal pax d'a q'uiñib'alil: A ticnaic musan, te q'uic' asun, ol yac' ñab', xe chi. Jelan eyilan juntzañ asun, tzeyalani tato ol yac' ñab', mato maay. Ay juntzañxo yechel sch'oxan tas yaj jun tiempoal tic, palta ina max nachajel juntzañ chi' eyuuj. Yuj chi', chab' sat ex. ⁴ A ex tic, te chuc ex, mañoclaj d'a Dios tzeyac'och e pensar. Yuj chi' toñej tze c'an eyil junoc milagro scot d'a Dios. Palta añej jun milagro ol ac'joc eyila', aton jun icha sch'oxnac Dios yed' viñaj Jonás, xchi d'a eb'.

Ix lajvi chi', ix el d'a stz'ey eb', ix b'ati.

*A juntzañ c'ayb'ub'al syal eb' fariseo
(Mr 8.14-21)*

⁵ Ix b'at Jesús yed' eb' sc'ayb'um d'a junxo sc'axepal a' ñajab'. Axo eb' sc'ayb'um chi', maj snalaj eb' yic'b'at ixim pan yic sva'a. ⁶ Ix yalan Jesús d'a eb':

—Ab'ec tas sval tic. Tzeyil val e b'a yuj yich span eb' fariseo yed' yuj yich span eb' saduceo, xchi d'a eb'.

⁷ Yuj chi' ix yalub'tañ eb' yuj juntzañ ix yal chi'.

—Syal icha chi', yujto maj quic'cotlaj ixim co pan, xchi eb'.

⁸ Axo Jesús yojtacxo tas van yalan eb'. Yuj chi' ix yalanpax d'a eb':

—¿Tas yuj tzeyala' to malaj ixim e pan? Tevelñej tzeyac'och Dios d'a e c'ool. ⁹ ¿Tom añeja' max nachajel eyuuj? ¿Tom max e nacoti ayic vac'annac oye' pan d'a oye' mil vinac, jayeto xuuc yac'nac sobre e molnacxiq'uei? ¹⁰ Yed' vac'annac pax uque' pan d'a chañe' mil vinac, ¿tom max e nacoti jayeto xuuc yac'nac sobre e molnacxiq'uei? ¹¹ Ayic ix valan d'ayex yuj yich span eb' fariseo yed' yich span eb' saduceo, ¿tas yuj max nachajel eyuuj tas syalelc'ochi? A e naani to a ixim pan svala', xchi d'a eb'.

¹² Ayic ix yalan juntzañ chi' Jesús, ichato chi' ix nachajel yuj eb' to mañoc yich pan b'aj syil sb'a eb', palta aton d'a juntzañ c'ayb'ub'al syal eb' fariseo yed' eb' saduceo.

*Yalnac viñaj Pedro to a Jesús, aton Cristo
(Mr 8.27-30; Lc 9.18-21)*

¹³ Ayic ix c'och Jesús yed' eb' sc'ayb'um d'a yol yic Cesarea yic Filipino, ix sc'anb'an d'a eb':

—A in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic, ¿mach in am yalan eb' anima tzeyab'i? xchi d'a eb'.

¹⁴ —Ay eb' tz'alani, tob' a ach tic Juan ach, viñ ix ac'an bautizar. Ay pax eb' tz'alani tob' Elías ach. Ay pax eb' tz'alani, tob' Jeremías ach, mato junocxo schecab' Dios ec'nac d'a peca', xchi eb' d'ay.

¹⁵ —Xal ex tic, ¿mach in e naani? xchi d'a eb'.

¹⁶ Axo viñaj Pedro ix tac'vi d'ay, ix yalan viñ icha tic:

—A achton tic, Cristo ach, Yuninal ach Dios pitzan, xchi viñ d'ay.

¹⁷ Yuj chi' ix yalanxi Jesús d'a viñ:

—Simón, yuninal ach viñaj Jonás, te vach' ico', yujto a jun ix al tic, mañoclañ junoc anima ix ac'an nachajel uuj, palta aton in Mam ayec' d'a satchaañ, a ix ac'an nachajel uuj. ¹⁸ A in sval d'ayach, a ach ton Pedro ach. (Pedro syalelc'ochi, q'ueen.) A d'a yib'añ jun tenam chi' ol in b'o viglesia. A viglesia chi', mañ ol ac'joc ganar eb' yuj spoder chamel. ¹⁹ A d'ayach ol vac' sllaveal yic tz'och eb' anima d'a yol sc'ab' Dios aj satchaañ. A tas ol ala' to ay yovalil d'a yolyib'añq'uinal tic, ay pax yovalil d'a satchaañ. Añejtona' a tas ol ala' to malaj yovalil d'a yolyib'añq'uinal tic, malaj pax yovalil d'a satchaañ, xchi Jesús d'a viñ.

²⁰ Ix lajvi chi', ix yalan d'a eb' sc'ayb'um chi':

—Ayta b'aj tzeyala' to a in tic Cristo in, xchi d'a eb'.

*Ayocto yalancan Jesús yuj schamel
(Mr 8.31–9.1; Lc 9.22-27)*

²¹ A d'a jun tiempoal chi', ix och ijan Jesús yalan d'a eb' sc'ayb'um tas ol ja d'a yib'añ. Ix yalani:

—Yovalil ol in b'at d'a Jerusalén. Ata' ol ac'jococh d'a vib'añ yuj eb' ichamtac vinac ay yopisio, eb' sat sacerdote yed' eb' c'ayb'um d'a ley Moisés. Ol in smilcham eb', palta axo d'a schab'jial, ol in pitzvocxi, xchi d'a eb'.

²² Palta axo viñaj Pedro ix ic'anelta Jesús chi' sch'ocoj, yic syac'lan viñ scachani.

—Mamin, mañ ichocta' sgana Dios. A juntzañ ix al chi', mañ ol jalaj d'a ib'añ, xchi viñ d'ay.

²³ Palta ix och val q'uelan Jesús d'a viñ, ix yalani:

—Elañ d'a in stz'ey ach Satanás, yujto a gana tzac' somchajel in pensar. Mañoclaj juntzañ tas yic Dios b'aj tzac'och a pensar. Añej juntzañ yic anima tza na'a, xchi d'a viñ.

²⁴ Ix lajvi chi', ix yalanpax d'a eb' sc'ayb'um:

—Tato ay mach sgana tz'och in c'ayb'umoc, yovalil mañxo yicoc sb'a sch'ocoj. Sb'ecocab' sb'a yab'an syail vuuj, taxoñej scham d'a te' culus. Tato icha chi', ochocab' tzac'an vuuj. ²⁵ Yujto a eb' sgana scol sb'a d'a yolyib'añq'uinal tic, ol satel sq'uinal eb' d'a junelñej. Axo eb' sb'ec sb'a scham vuuj, aton eb' chi' ol scha sq'uinal d'a junelñej. ²⁶ Q'uinaloc tato squiquej masanil tas ay d'a yolyib'añq'uinal tic, palta tato tzoñ satcanel d'a junelñej, ¿tas co ganar? ¿Tasto val ol cac' stojoloc yic tzoñ colchajeli? ²⁷ Yujto a in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic, a yed' spoder in Mam ol in ja yed' eb' vángel. Axo vac'an spac chi' d'a junjun anima, icha tastac ix sc'ulej eb'. ²⁸ Val yel sval d'ayex, ay juntzañ ex ayex ec' d'a tic, manto ex chamlaj, olto eyil in javi, ol in och Yajalil, xchi d'a eb' sc'ayb'um chi'.

17

Q'uexmajnac yilji Jesús
(Mr 9.2-13; Lc 9.28-36)

¹ Ob'xitax chi', axo Jesús ix ic'anb'at viñaj Pedro, viñaj Jacobo yed' viñ yuc'tac viñ scuchan Juan. Sch'ocojil eb' ix b'at yed'oc d'a jun nivan tzalan.

² Ata' ix q'uexmaj yilji Jesús d'a yichañ eb'. Veei ix aj sat icha yoc c'u, axo spichul, te sac ix aj icha saquilq'uinal. ³ Axo d'a jun rato chi', ix ul sch'ox sb'a viñaj Moisés yed' viñaj Elías. Ix lolon eb' yed' Jesús. ⁴ Yuj chi' ix yalan viñaj Pedro d'a Jesús chi':

—Mamin, te vach' cajec' d'a tic. Tato a gana, sco b'oxeoc lechpat, jun ico', jun yic viñaj Moisés yed' jun yic viñaj Elías, xchi viñ.

⁵ Van to yalan viñaj Pedro chi', ix c'och jun asun. Ix em moyan d'a yib'añ eb'. Toxoñej veei yilji. Ix lajvi chi', ix ab'chaj jun lolonel d'a scal asun chi', ix yalani:

—Aton jun tic Vuninal, te xajanab'il vuuj. Tzin tzalaj val yed'oc. Aq'uecoch e chiquin d'a tas syala', xchi.

⁶ Ayic ix yab'an jun chi' eb' sc'ayb'um, ix em lachaljoc eb'. Ix te xivb'at eb'. ⁷ Yuj chi' ix c'och Jesús d'a stz'ey eb'. Ix maslaj eb' yuuj.

—Q'ueañec vaan. Mañ ex xivoc, xchi d'a eb'.

⁸ Axo ix yilan eb', mañxalaj mach ayeq'ui. Axoñej Jesús ayeq'ui. ⁹ Ayic van yemxita eb' d'a jun tzalan chi', ix yalan Jesús d'a eb':

—Ayta b'aj tzeyalelta jun ix eyil chi'. A in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic, ato yic ol in pitzvocxi d'a scal eb' chammac, ato ta' ol eyaleli, xchi d'a eb'.

¹⁰ Ix lajvi chi', ix sc'anb'an eb' sc'ayb'um chi' d'ay:

—A eb' c'ayb'um d'a ley Moisés, syal eb': A viñaj Elías, yovalil ol b'ab'laj javoc, xchi eb'. ¿Tas am yuj syal eb' icha chi'? xchi eb' d'a Jesús.

¹¹ Ix yalanxi d'a eb':

—Yel ton syal eb', yovalil ol javoc viñaj Elías chi', yic sna sb'a eb' anima. ¹² Palta sval d'ayex ulnacxoec' viñ. Palta max nachajel yuj eb' tato a viñ. Yuj chi', yutejnac viñ eb' icha val sgana. Icha pax chi' ol aj vab'an syail yuj eb' a in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic, xchi Jesús d'a eb' sc'ayb'um chi'.

¹³ Icha chi' ix aj snachajel yuj eb' to aton viñaj Juan, viñ ac'annac bautizar, ix yal Jesús.

*B'oxinac sc'ool jun unin ayoch jun enemigo d'ay
(Mr 9.14-29; Lc 9.37-43)*

¹⁴ Axo ix c'ochxi eb' b'aj ay jun ñilañ anima. Ix c'och jun viñ d'a Jesús, ix em cuman viñ d'a yichañ, ix yalan viñ d'ay:

¹⁵ —Mamin, ¿ma max oc' a c'ool d'a jun vuninal? Scot numnaj d'a sjolom. Te ya yaj yuuj. Tzijtum elxo sb'at d'a yol c'ac' yed' d'a yol a a' yuuj. ¹⁶ Ix vic'cot d'a eb' a c'ayb'um tic, palta maj b'olaj sc'ool yuj eb', xchi viñ d'a Jesús.

¹⁷ Yuj chi' ix yalan Jesús chi':

—A ex tic, max eyac'och Dios d'a e c'ool, te pit ex. Inai, ayxo tiempo ay in ec' eyed'oc. ¿B'aq'uiñto val ol nachajel eyuuj? Svab' val syail eyuuj. Ixiquec b'at iq'ueccot viñ unin chi', xchi.

¹⁸ Axo ix c'och viñ unin chi' d'a Jesús, ix stuman jun enemigo ayoch chi' d'a viñ. Yuj chi' ix el jun enemigo chi' d'a viñ. D'a jun rato chi', ix b'oxican sc'ool viñ yuuj.

¹⁹ Axo yic ix can Jesús sch'ocoj yed' eb' sc'ayb'um, ix sc'anb'an eb' d'ay:

—¿Tas am yuj maj el jun enemigo chi' cuuj? xchi eb' d'ay.

20-21 —Maj el-laj yujto max eyac' val och Dios d'a e c'ool. Val yel sval d'ayex, tato tzeyac'och Dios chi' d'a e c'ool, vach'chom jab'nej, icha junoc pitañ sat añ mostaza, ol yal eyalan icha tic d'a jun vitz tic: Elañ d'a ed'tal tic, ixic d'a junocxo lugar, xe chi. Tato icha chi', ol el eyuuj. Masanil tas ol yal eyuuj tato yel tzeyac'och Dios d'a e c'ool, xchi d'a eb'.

Ayocto ix yalancan Jesús yuj schamel

(Mr 9.30-32; Lc 9.43-45)

22 Ayic molanxoec' Jesús yed' eb' sc'ayb'um d'a yol yic Galilea, ix yalan d'a eb':

—A in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic, ol in ac'jococh d'a yol sc'ab' eb' anima. 23 Ol in smilancham eb'. Axo d'a schab'jial, ol in pitzvocxoc, xchi d'a eb'.

Ayic ix yab'an juntzañ chi' eb', ix te cus eb'.

A jun tumin stecjiel yuj stemplo Dios

24 Ayic ix c'och eb' d'a Capernaum, a eb' tecumel tumin yuj stemplo Dios xid' alan d'a viñaj Pedro:

—A viñ e C'ayb'umal tic, ¿tzam yac' q'uen tumin viñ stecjiel yic stemplo Dios? xchi eb' viñ.

25 —Syac' q'uen viñ, xchi viñ d'a eb'.

Axo yic ix c'ochxi viñaj Pedro d'a yol pat, a Jesús ix b'ab'laj alan d'a viñ:

—Simón, ¿tas tza na'a? A juntzañ tumin stecjiel yuj eb' rey, ¿mach am tz'ac'ani? ¿Am eb' yuninal eb' tz'ac'ani, mato a eb' anima? xchi d'a viñ.

26 —A eb' anima, xchi viñ.

Yuj chi', ix yalanxi Jesús d'a viñ:

—Tato icha chi', a eb' uninab'il, mañ yovaliloc syac' eb'. 27 Palta malaj co gana somchaj sc'ool eb'. Yuj chi', ixic d'a sti' a' ñajab'. B'at aq'uem q'uen

anzuelo d'a yol a'. A jun noc' b'ab'el chay syamchaj uuj, tzic'q'ueta noc'. Axo d'a yol sti' noc' ol ilchaj jun tumin uuj. C'ocb'il ol yab' jun tumin stecjiel chi' d'ayoñ. Yuj chi' tzic'cot jun tumin chi', b'at ac'an d'a eb' tecumel tumin chi' cuuj co chavañil, xchi d'a viñ.

18

*¿Mach am junoc más nivan yelc'ochi?
(Mr 9.33-37; Lc 9.46-48)*

¹ A d'a jun tiempoal chi', ix c'och eb' sc'ayb'um Jesús d'ay. Ix sc'anb'an eb':

—¿Mach am junoc más nivan yelc'och d'a yol sc'ab' Dios aj satchaañ? xchi eb' d'ay.

² Axo Jesús ix avtancot jun unin, ix yac'anoch d'a scal eb'. ³ Ix yalan d'a eb':

—Val yel sval d'ayex, tato max e q'uex e pensar, tato mañ lajanoc tz'aj e pensar icha eb' unin, max yal eyoch d'a yol sc'ab' Dios aj satchaañ. ⁴ Yuj chi', a eb' te emnaquil syutej sb'a icha jun unin tic, añej eb' te nivan yelc'och ta'. ⁵ A mach schaan junoc anima lajan icha jun unin tic, yujto vic jun anima chi', a in tzin scha'a.

⁶ Palta tato ay mach tz'ac'an somchaj spensar junoc anima tzin ac'anoch d'a sc'ool, aton junoc icha spensar eb' unin tic, chuc yic jun chi'. Octom b'ab'el spixjioch junoc nivan q'uen d'a sjaj, syumjicamb'at d'a yol a' mar yic sjic'vichamoc, yacb'an manto yac' somchaj spensar jun anima chi'. Tato icha chi', más vach' yico'. ⁷ Ob'iltac eb' anima yuj juntzañ tas tz'ac'an somchajel spensar. Masanil tiempo ay juntzañ chi', palta a val eb' tz'ac'an somchajel spensar eb' yetanimail, te chuc yic eb'.

⁸ Tato a junoc e c'ab', ma junoc eyoc tzex ic'anb'at d'a chucal, más vach' tze tzepeli, tzeyu-maneli, yujto vach'chom mañ ex tz'acanoc, tato ol e cha e q'uinal d'a junelñej, te vach' eyico'. Palta vach'chom tz'acan e c'ab' yed' eyoc, tato ol ex b'atcan d'a scal jun c'ac' malaj b'aq'uiñ stupi, te chuc eyico'. ⁹ Tato a junoc yol e sat tzex ic'anb'at d'a chucal, más vach' tzeyiq'uelta, tzeyu-maneli. Yujto vach'chom junñej yol e sat, tato ol e cha e q'uinal d'a junelñej, te vach' eyico'. Palta vach'chom tz'acan yol e sat, tato ol ex b'atcan d'a scal c'ac' d'a infierno, te chuc eyico'.

A yab'ixal junoc noc' calnel satnac
(Lc 15.3-7)

¹⁰⁻¹¹ Mañ e patiquejel eb' unin tic. Sval d'ayex to a eb' ángel stañvan junjun eb', masanil tiempo ayec' eb' yed' co Mam Dios d'a satchaañ.

¹² Q'uinaloc ay junoc mach ay junoc ciento scalnel. Tato satb'at junoc, syactancan noc' 99 b'aj ayec' chi', sb'at sayan noc' satcan chi'. ¹³ Tato tz'ilchaj noc' yuuj, ste tzalaj yuj noc'. Axo noc' 99 ayec' chi', ichato max tzalaj yuj noc'. ¹⁴ Icha pax chi' co Mam ay d'a satchaañ. Malaj sgana ay junoc d'a scal eb' unin tic sateli.

Yovalil scac' nivanc'olal d'a junocxo anima
(Lc 17.3)

¹⁵ Tato ay junoc uc'tac tz'och smul d'ayach, b'at al d'ay sch'ocoj to ix och smul d'ayach. Tato scha yab' d'ayach, tzac' ganar a montan jun uc'tac chi'.

¹⁶ Palta tato max scha yab' d'ayach, tzic'b'at jun chavañocxo mach, b'at yalan eb' d'ay. Ayocab' chavañ oxvañoc testigo, yic vach' ay yip masanil

tas tz'alji, icha syal d'a Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcani.
¹⁷ Palta tato ańeja' max scha yab'i, tzał d'a iglesia.
 Tato ańeja' max scha yab' pax d'a eb', canocab' ichńej ta'. Icha junoc comon anima d'a ch'oc chońab'il, ma junoc tecumel tumin, ichocab' ta' tz'ajcan d'a ichań.

¹⁸ Val yel sval d'ayex, a tas ol eyala' to ay yovalil d'a yolyib'ańq'uinal tic, a jun chi' ay pax yovalil d'a satchań. Ańejtona', a tas ol eyala' to malaj yovalil d'a yolyib'ańq'uinal tic, a jun chi' malaj pax yovalil d'a satchań.

¹⁹ Svalan pax d'ayex, tato ay chavańoc ex lajanńej e naan tas ol e c'ana', axo co Mam Dios ayec' d'a satchań ol ac'an d'ayex, ²⁰ yujto a b'aj ay chavań oxvańoc anima smolb'ej sb'a, yic syalan sb'a eb' d'ayin, ayinec' yed' eb', xchi Jesús.

²¹ Axo vińaj Pedro ix c'och d'a stz'ey, ix yalan viń d'ay:

—Mamin, tato ay junoc vuc'tac tzijtum el tz'och smul d'ayin, ¿jayel svac' nivanc'olal d'ay? ¿Yovalil am svac' nivanc'olal uqueloc? xchi viń.

²² —Sval d'ayach, mań uquelocńej tzac' nivanc'olal. Vach'chom 500 el^{18.22} tz'och smul d'ayach, yovalil ańeja' tzac'ńej nivanc'olal, xchi Jesús.

A yab'ixal jun viń max ac'an nivanc'olal

²³ Ol val d'ayex chajtil ol aj eb' ayxo och d'a yol sc'ab' Dios aj satchań. Lajan icha junoc

18.22 **18:22** Ix yal Jesús: “70 el d'a uc'tac” xchi, (quen max elc'och d'a 500). Ato a spensar eb' israel, a jun número 7 chi', te tz'acan d'a yol sat eb', yuj chi' 70 el d'a uc'tac, syalelc'ochi to max oń tzac'van co b'isani jayel tz'och smul junoc mach d'ayorń, yovalil scac' nivanc'olal d'ay.

viñ rey sb'o yaj scuenta yed' eb' tz'ac'an servil.
²⁴ Ayic ix och ijan sb'oan yaj juntzañ scuenta viñ chi', ix ic'jicot jun viñ tz'ac'an servil, mañoxo b'ischajb'enoc^{18.24} jantac sb'oc viñ d'a viñ rey chi'. ²⁵ Palta a jun viñ chi', malaj stumin viñ. Yuj chi' ix yal viñ rey chi' to yovalil schoñjiel viñ^{18.25} yed' ix yetb'eyum, eb' yuninal yed' jantacñej tas ay d'a viñ, talaj stupchajel sb'oc viñ chi'. ²⁶ Axo viñ tz'ac'an servil chi', ix em cuman viñ d'a yichañ viñ rey chi'. Ix tevioch viñ d'a viñ: Mamin, ac' in nivanc'olal. Jab'jab'il ol in tup in b'oc chi' smasanil d'ayach, xchi viñ. ²⁷ Yuj chi', ix yil sc'ol viñ rey chi' d'a viñ. Ix ac'jican lajvoc sb'oc viñ smasanil. Ix el viñ d'a libre. ²⁸ Axo yic ix el viñ d'a libre chi', ix ilchajel jun viñ yetmunlajvumal viñ yuuj, ay jab' sb'oc viñ d'a viñ.^{18.28} Yuj chi' ix och b'inb'in viñ d'a sjaj viñ, ix yalan viñ: Ac'cot a b'oc chi' d'ayin val ticnaic, xchi viñ. ²⁹ Palta ix em cumnaj jun viñ ay sb'oc chi' d'a yichañ viñ. Ix tevi viñ d'a viñ: Ac' in nivanc'olal. Jab'jab'il ol in tup in b'oc chi' d'ayach smasanil, xchi viñ. ³⁰ Palta maj yal sc'ool viñ ix yac' nivanc'olal viñ. Yuj chi', ix ic'jib'at viñ d'a preso yuj viñ, masanto ix stup sb'oc viñ chi' d'a viñ. ³¹ Axo ix yilan juntzañoxo eb' viñ yetmunlajvumal viñ chi' tas ix sc'ulej viñ, ix te och eb' viñ ilc'olal yilani. Yuj chi' ix b'at yal eb' viñ d'a viñ rey chi', tas ix sc'ulej viñ. ³² Axo viñ rey chi', ix checan avtajcot viñ. Ix yalan viñ: Ach in checab', puch vinac ach. Inai, ix vac' lajvoc a b'oc chi' smasanil, yujto ix al a

18.24 **18:24** Lajuñe' mil talento ix aj yalan Jesús. **18.25** **18:25**

A d'a pecataxo, schoñji anima d'a checab'oc. **18.28** **18:28** Cien denario ix aj yalan Jesús.

b'a d'ayin. ³³ Octom val ix il a c'ol d'a viñ etb'eyum chi', icha ix oc' in c'ool d'ayach, xchi viñ. ³⁴ Yuj chi', ix te cot yoval viñ rey chi'. Ix ac'jioch viñ d'a preso yuj viñ. Ix yalan viñ to tz'ac'jioch yaelal d'a yib'añ viñ masanto stup sb'oc viñ chi'. ³⁵ Yuj chi', a ex tic, tato max eyac' nivanc'olal d'a eb' eyuc'tac eyanab' d'a smasanil e c'ool, icha chi' ol ex yutocxi co Mam Dios ay d'a satchaañ, xchi Jesús d'a eb'.

19

Yalnac Jesús yuj eb' spuc sb'a (Mr 10.1-12; Lc 16.18)

¹ Ix lajvi yalan juntzañ chi' Jesús, ix elxi d'a Galilea b'aj ayec' chi'. Ix c'och d'a yol yic Judea d'a sc'axepalec' a' nivan Jordán. ² Tzijtum eb' anima ix och tzac'an yuuj. Ix ac'ji b'oxoc sc'ool eb' penaay ta' yuuj.

³ Ay juntzañ eb' fariseo ix c'och d'ay. Sgana eb' yac'an proval. Yuj chi' ix sc'anb'an eb':

—¿Ay am sleyal spuc sb'a junoc viñ vinac yed' ix yetb'eyum yalñej tas yuuj? xchi eb'.

⁴ Yuj chi', ix yalan d'a eb':

—¿Tom manta b'aj tzeyil d'a Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcani, atax yic sb'oannac yolyib'añq'uinal tic Dios, b'ob'il viñ vinac yed' ix ix? ⁵ Yalnaccani: Yuj chi', a viñ vinac, yovalil syactejejan smam snun viñ, yic junxoñej tz'ajcan viñ yed' ix yetb'eyum. Axo eb' schavañil, ichato junxoñej nivanil tz'aj eb', xchi Dios. ⁶ Yel mañxo chavañoc eb', junxoñej yaj eb'. Yuj chi', a eb' junxoñej yajcan yuj Dios, max yal-laj yac'anoch sb'a anima yic spucan sb'a eb', xchi Jesús d'a eb'.

⁷ Ix yalanxi eb' d'ay:

—¿Palta tas yuj yalnaccan viñaj Moisés to a viñ vinac syal yac'an yumal yic pucojb'ail viñ d'a ix yetb'eyum, slajvi chi' schecan pax ix viñ? xchi eb' d'ay.

⁸ —Yuj e pital, yuj chi' yalnaccan viñaj Moisés to syal e pucan e b'a yed' ix eyetb'eyum chi'. Palta atax sb'oannac yolyib'añq'uinal tic Dios, mañ ichocta' yajcan yuuj. ⁹ Yuj chi', sval d'ayex, a mach spuc sb'a yed' ix yetb'eyum, syic'an junocxo ix, tz'em viñ ajmulal. Añej tato tz'em ix d'a mul yed' junocxo vinac, syal spucan sb'a viñ yed' ix, xchi d'a eb'.

¹⁰ Axo eb' sc'ayb'um ix alan d'ay:

—Tato icha chi', más am vach' max cac'och ix quetb'eyum, xchi eb'.

¹¹ Yuj chi' ix yalan d'a eb':

—Palta mañ masaniloc anima stechaj yuj jun tzeyal chi'. Añej eb' tz'och Dios yed'oc, añej eb' stechaj yuuj. ¹² Ay juntzañ eb', atax d'a yaljub'al aytaxon palta yaj eb'. Yuj chi' max yal yoch yetb'eyum eb'. Ay pax eb' toto sjuvi yuj eb' yetan-imail. Yuj chi' max yal yoch yetb'eyum eb'. Ay pax eb' max yac'ochtaxon yetb'eyum, yujto axoñej Yajalil eb' ay d'a satchaañ sgana syac' servil. A eb' tz'ac'an techaj jun tic, techajocab' yuj eb', xchi Jesús d'a eb'.

*A eb' unin ix ic'jib'at d'a Jesús
(Mr 10.13-16; Lc 18.15-17)*

¹³ Ix lajvi chi', ay juntzañ eb' unin ix yic'b'at eb' anima d'a Jesús, yic syaq'uec' sc'ab' d'a sjolom

eb', slesalvi yuj eb'. Palta axo eb' sc'ayb'um ix cachanoch vaan eb'.

¹⁴ Palta ix yalan d'a eb' sc'ayb'um chi':

—Chaeccot eb' unin d'ayin. Mañ e cach eb' sja d'ayin. Yujto añej eb' lajan spensar icha eb' unin tic, añej eb' ol yal yoch d'a yol sc'ab' Dios aj satchaañ, xchi d'a eb'.

¹⁵ Ichato chi', ix yac'anec' sc'ab' d'a sjolom eb'. Ix lajvi chi', ix el d'a jun lugar chi'.

*A jun viñ quelem b'eyum ix lolon yed' Jesús
(Mr 10.17-31; Lc 18.18-30)*

¹⁶ A junel, ay jun viñ quelem ix c'och d'a Jesús. Ix yalan viñ d'ay:

—Ach in vach' C'ayb'umal, tzin c'anb'ej d'ayach, ¿tas vach' tzin c'ulej yic vach' ol in cha in q'uinal d'a junelñej? xchi viñ d'ay.

¹⁷ —¿Tas yuj tzin al vach'il? Junñej mach vach', aton Dios, malaj junocxo. Tato a gana tza cha a q'uinal, c'anab'ajej juntzañ checnab'il tic, xchi Jesús d'a viñ.

¹⁸ —¿Tastac juntzañ checnab'il tzin c'anab'ajej chi'? xchi viñ d'ay.

—Mañ e milcham eyetanimail. Mañ ex em ajmulal. Mañ ex elc'anoc. Mañ e naq'ue lolonel d'a spatic eb' eyetanimail. ¹⁹ Ayocab' yelc'och e mam e nun d'a e sat. Ichaocab' eya'ilan e b'a, ichaocab' chi' e xajanan eb' ay d'a spatic schiquin e pat.

²⁰ —Atax in cotoch uninal, tzin c'anab'ajej juntzañ checnab'il tic smasanil. Yuj chi' ¿tasto val in paltail? xchi viñ.

²¹ —Tato a gana mañxa jab'oc a paltail, ixic, b'at choñcanel smasanil tastac ay d'ayach. Tzac'an

stojol d'a eb' meb'a', yuj chi' ol a cha a b'eyumal d'a satchaari. Ichato chi' b'ian, tzach jaxi, axo och chi' in c'ayb'umoc, xchi Jesús d'a viñi.

²² Ayic ix yab'an juntzañ chi' viñi, cusc'olalxo ix pax viñi, yujto mañ jantacoc tas ay d'a viñi.

²³ Ix lajvi chi', ix yalanxi Jesús d'a eb' sc'ayb'um:

—Val yel sval d'ayex, a eb' b'eyum, tato ol och eb' d'a yol sc'ab' Dios aj satchaari, te pural ol och eb'.

²⁴ Svalan d'ayex: Q'uinaloc ay junoc noc' camello, ¿tom ol yal yec' noc' d'a yixal junoc q'uen acxa? Icha chi' yaj eb' b'eyum. Yelxo val pural ol och eb' d'a yol sc'ab' Dios, xchi d'a eb'.

²⁵ Ayic ix yab'an jun chi' eb' sc'ayb'um, ix te sat sc'ool eb'. Ix laj yalan eb':

—Tato icha chi', ¿mach eb' ol colchaj jun? xchi eb'.

²⁶ Yuj chi', ix och q'uelan Jesús d'a eb', ix yalani:

—A jun tic malaj junoc anima syal yuuj. Palta añej Dios syal yuuj. Yujto masanil tas syalñej yuuj, xchi d'a eb'.

²⁷ Axo viñaj Pedro ix alan d'ay:

—Mamin, a oñ tic, ix cactejan masanil tas ay d'ayoñ, oñ och a c'ayb'umoc. Yuj chi', ¿tas am spac ol co cha'a? xchi viñi.

²⁸ —Val yel sval d'ayex, ato yic ol ac'b'ocxi masanil tastac, ato ta' ol e cha spac eyico'. A in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic, ol in em c'ojan d'a in c'ojnub', b'aj ol checlajel in poder. A exxo ix ex och in c'ayb'umoc tic, ol ex em c'ojan e lajchavañil d'a junjun e c'ojnub'. Ol e ch'olb'itan yaj eb' quetisraelal slajchavil macaari. ²⁹ A mach syactejan spat vuuj, mato yuc'tac, yanab', mato smam snun, ma yuninal, mato sluum syactejan

vuuj, a jun chi', te nivan spac ol scha'a. Añejtona' ol schaan sq'uinal d'a junelñej. ³⁰ Ay eb' anima nivan yelc'och d'a co cal ticnaic. Palta a eb' chi', tzijtum eb' malaj jab'oc ol aj yelc'och d'a jun tiempool chi'. Añejtona', ay eb' malaj jab'oc yelc'och d'a co cal ticnaic, palta a d'a scal eb' chi', ay eb' nivan ol aj yelc'och d'a jun tiempoal chi', xchi Jesús d'a eb'.

20

A jun ab'ix yic eb' munlajvum

¹ Ix yalan Jesús d'a eb' sc'ayb'um icha tic:

—Ol val d'ayex tas tz'aj yoch eb' anima d'a yol sc'ab' Dios aj satchaañ. A junel, ay jun viñ patrón ayto sacb'i ix q'ue vaan. Ix b'at viñ say eb' smajan yic smolanel sat te' uva eb'. ² Ayic ix ilchaj eb', ix yac' strato viñ yed' eb'. Ix yalan viñ d'a eb' to jun denario ol stup sc'u junjun eb' viñ. Ichato chi' b'ian, ix checjib'at eb' d'a smunlajel viñ chi'. ³ Axo d'a q'uec'ualilxo, ix b'at viñ d'a mercado. Ix yilan viñ to ay juntzañxo eb' viñ toñej ayeq'ui. ⁴ Yuj chi' ix yalan viñ d'a eb' viñ: Tato e gana tze say munlaj e b'a, ixiquec munlajel d'ayin. Tz'acan ol vac' e tojol, yalñej jantac ol ex munlajoc, xchi viñ. Yuj chi' ix b'at eb' viñ d'a viñ munlajel chi'. ⁵ Axo d'a chimxoc'ual, ix b'atxi viñ. Añeja' lajan ix yutej viñ yac'anxi strato yed' juntzañxo eb' viñ, icha ix yutej viñ d'a q'uec'ualil. Añeja' icha chi' ix yutej viñ d'a tz'eymajc'ualxo. ⁶ Axo d'a yemxoc'ualil, ix b'atxi viñ d'a mercado chi'. Axo ix yilan viñ, ay juntzañxo eb' viñ toñej ayeq'ui, ix yalanpax viñ d'a eb' viñ: ¿Tas yuj toñej ayex ec' d'a tic tz'ec' c'u? xchi viñ. ⁷ Malaj mach tzoñ manani, xchi eb'

viñ d'a viñ. Tato icha chi', ixiquec, munlajañec jab'oc d'ayin. Ol vac' e tojol icha syal jantac ol ex munlajoc, xchi viñ. ⁸ Axo d'a q'uic'b'alxo, ix yalan viñ d'a jun viñ scaporal: Avtejcot eb' viñ in majan chi', tza tupan eb' viñ. A eb' viñ tzac'anto ix och d'a in munlajel chi', a eb' viñ tza b'ab'laj tupej. Axo eb' viñ b'ab'el ix ochi, tzac'anto tza tup eb' viñ, xchi viñ. ⁹ Yuj chi', a eb' viñ yemxoc'ualil ix ochi, a eb' viñ ix b'ab'lajc'och scha stojol. Junjun denario ix scha eb' viñ stojoloc. ¹⁰ Axo eb' viñ ix b'ab'laj och d'a smunlajel chi', a snaan eb' viñ to más nivan stojol eb' viñ ol scha'a. Palta añejtona' junjunñej denario ix scha eb' viñ. ¹¹ Ayic ix schaan stojol eb' viñ chi', ix cot yoval eb' viñ d'a viñ patrón chi'. ¹² Ix yalan eb' viñ: Ach co patrón, a eb' viñ ix och d'a slajvub'xo munlajel, junxoñej hora ix yac' eb' viñ qued'oc, palta lajan co tojol ix ac' yed' eb' viñ. Palta a oñ tic plural ix ec' c'u cuuj, mañ jantacoc c'ac' ix cab'i, xchi eb' viñ. ¹³ Axo viñ patrón chi' ix alan d'a jun viñ d'a scal eb' viñ: Ach vamigo, mañ chucoc svutej in b'a d'ayex. Inai, jun denario ix cutej co trato. ¹⁴ Yuj chi', cha a tojol. Ixic. Axo juntzañxo eb' viñ tzac'anto ix och d'a in munlajel, a in d'a in gana, tz'acan svac' stojol eb' viñ. ¹⁵ Yujto a in, vic in tumin. Max yal scot oval d'ayin, yujto vach' svutej in b'a d'a junjun anima, xchi viñ. Icha chi' syal jun ab'ix tic. ¹⁶ Yuj chi', a eb' malaj yelc'och ticnaic, más nivan ol aj yelc'och eb'. Axo eb' nivan yelc'och ticnaic, mañxalaj ol aj yelc'och eb' ta', xchi Jesús d'a eb'.

*Ayocto ix yalancan Jesús yuj schamel
(Mr 10.32-34; Lc 18.31-34)*

¹⁷ Axo Jesús van sb'atxi d'a yol b'e yed' eb' ajun yed'oc, van sb'at eb' d'a Jerusalén. Ayic van sb'ey eb', ix yavtanelta eb' sc'ayb'um slajchavañil d'a scal eb' anima chi'. Ix yalan d'a eb':

¹⁸ Inai, ticnaic van co b'at d'a Jerusalén. A in tic, vach'chom Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail, palta ol in ac'jococh d'a yol sc'ab' eb' viñ sacerdote yed' d'a yol sc'ab' eb' viñ c'ayb'um d'a ley Moisés. Ol yac'och chamel eb' viñ d'a vib'añ. ¹⁹ Ol in ac'jococh d'a yol sc'ab' eb' mañ israeloc. Ol in sb'uch eb'. Ol in smac'an eb'. Ol in culusajq'ueoc. Axo d'a schab'jial, ol in pitzvocxoc, xchi d'a eb'.

A tas sc'annac ix snun viñaj Jacobo yed' viñaj Juan

(Mr 10.35-45)

²⁰ A ix yetb'eyum viñaj Zebedeo, ix c'och ix d'a Jesús yed' chavañ eb' yune', aton viñaj Jacobo yed' viñaj Juan. Ix em cuman ix d'a yichañ, yujto sgana ix sc'an jab'oc tas d'ay. ²¹ Yuj chi' ix yalan d'a ix:

—¿Tas a gana tza c'an d'ayin? xchi.

—Ayic ol ach och Yajalil, comonoc tza cha em c'ojan eb' viñ vune' tic d'a a tz'ey, jun viñ d'a a vach', axo junxo viñ d'a a q'uexañ, xchi ix d'ay.

²² Ix yalan Jesús d'a eb' viñ schavañil:

—Max nachajel-laj eyuj tas tze c'an d'ayin. ¿Tom ol techaj yaelal eyuuj icha ol in utaj a in tic? xchi d'a eb' viñ.

—Ol techajoc, xchi eb' viñ d'ay.

²³ —Val yel ol ex ac'joc proval icha ol in utajoc. Icha ol vab' syail a in tic, icha chi' ol aj eyab'anpax syail. Palta a in tic, malaj valan vic ex vac'an em c'ojan d'a in vach' ma d'a in q'uexañ. Yujto a co

Mam Dios b'ojinaccani mach eb' ol em c'ojan ta'. Yuj chi' ol ac'joc d'a eb', xchi Jesús d'a eb' viñ.

²⁴ Axo lajuřivarıxo eb' sc'ayb'um, ayic ix yab'an juntzañ chi' eb', ix cot yoval eb' d'a eb' chavañ chi'.

²⁵ Yuj chi' ix avtajcot eb' slajchavañil yuj Jesús. Ix yalan d'a eb':

—Eyojtacxo, a eb' ayoch yajalil d'a junjun ni-vac choñab', a eb' tz'ac'an mandar. Axo eb' ni-vac vinac, yajal ton yaj eb' d'a yib'añ eb' anima.

²⁶ Palta a ex tic, mañ ichocta' ol aj d'a e cal. Tato ay mach sgana nivan tz'aj yelc'och d'a e cal, yovalil tz'och ex yac' servil. ²⁷ A mach sgana sat tz'aj d'a e cal, yovalil tz'och e checab'oc. ²⁸ Ichin pax ta' a in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic, mañ yujoc in yac'an servil eb' anima in javi, palta yuj ul vac'an servil eb', in ja vac'cham in b'a yuj eb', yic vach' tzijtum mach ol colchaj vuuj, xchi d'a eb'.

*Jacvinac sat chavañ vinac yuj Jesús
(Mr 10.46-52; Lc 18.35-43)*

²⁹ Ayic van yelxi eb' d'a Jericó, tzijtum anima ix och tzac'an yuj Jesús. ³⁰ Axo d'a ti' b'e, c'ojanem chavañ vinac max uji yilani. Axo ix yab'an eb' to van yec' Jesús, te chaañ ix avaj eb':

—Mamin, ach Yiñtilalcan viñaj David, ¿tom max oc' a c'ool d'ayoñ? xchi eb' d'ay.

³¹ Palta axo eb' anima ix cachan eb' yic tz'em numan eb'. Palta masñej ix avaj chaañ eb':

—Mamin, ach Yiñtilal can viñaj David, ¿tom max oc' a c'ool d'ayoñ? xchi eb'.

³² Yuj chi', ix och vaan Jesús, ix yavtancot eb':

—¿Tas e gana tzex vutej? xchi.

³³ —Mamin, co gana tza jac co sat, xchi eb'.

³⁴ Ix oc' sc'ool Jesús d'a eb'. Ix maslaj sat eb' chi' yuuj. D'a jun rato chi' ix jacvi sat eb', ix och tzac'an eb' yuuj.

21

C'ochnac Jesús d'a Jerusalén (Mr 11.1-11; Lc 19.28-40; Jn 12.12-19)

¹ Axo yic van sc'och Jesús yed' eb' sc'ayb'um d'a slac'anil Jerusalén, ix c'och eb' d'a choñab' Betfagé, d'a yich lum tzalan scuch Olivo. Axo Jesús ix checanb'at chavañ eb' sc'ayb'um. ² Ix yalan d'a eb':

—Ixiquec d'a jun aldea d'a quichañb'at tic. Ata' ol ilchaj jun noc' nun b'uru eyuuj, etznoch noc'. Aypaxec' jun noc' quelem yune' noc' yed'oc. Tze tijelta noc' schavañil, tzeyic'ancot noc' d'a tic. ³ Tato ay mach tas tz'alan d'ayex, tzeyalan d'a eb': Ay ol och noc' yuj Cajalil. Ol ul cac'xican noc' d'a jun rato, xe chi, xchi Jesús d'a eb'.

⁴ Icha chi' ix aj yelc'och tas tz'ib'yajcan yuj jun schecab' Dios d'a peca', ayic ix yalan icha tic:

⁵ Tzeyal d'a eb' aj choñab' Sion icha tic:

Ina sja e Rey al d'ayex. Emnaquil sja yed' jun noc' b'uru. Ayq'ue d'a yib'añ jun noc' quelem b'uru, yune' jun noc' nun b'uru, xe chi, xchi d'a Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcani.

⁶ Ix b'at eb' sc'ayb'um chi'. Ix sc'anab'ajej eb' icha ix yal Jesús. ⁷ Ix yic'ancot jun noc' nun b'uru chi' eb' yed' jun noc' quelem b'uru chi' d'a Jesús. Axo eb' sc'ayb'um chi' ix ac'ang'ue spichul stz'amoc noc'. Ix lajvi chi' ix q'ue Jesús d'a yib'añ noc' quelem b'uru chi'. ⁸ Ayic van sb'ey noc',

tzijtum eb' anima ix laj slich'em spichul^{21.8} d'a yol b'e b'aj van sb'eyb'at chi'. Aypax eb' ix laj xicanelta te c'ab'tac te' ay xiil. Ix laj yac'anem eb' d'a yol b'e. ⁹ Axo eb' b'ab'el yed' eb' tzac'an, ix laj yalanq'ue eb':

—Yuj val Dios d'a jun Yiñtilalcan viñaj David. Calec vach' lolonel d'a viñ checb'ilcot yuj Dios Cajal. Caq'uec yuj diosal d'a Dios aj satchaari, xchi eb'.

¹⁰ Ayic ix c'och Jesús d'a yol choñab' Jerusalén, masanil anima ix laj somchaj chaari. Ix laj yalan eb':

—¿Mach jun sja tic? xchi eb'.

¹¹ Axo eb' ñilanec' yed' Jesús ix alani:

—Aton Jesús, aj Nazaret yic Galilea. Aton jun tic schecab' Dios, xchi eb'.

Ix pechjielta eb' anima yuj Jesús d'a yamaq'uul stemplo Dios

(Mr 11.15-19; Lc 19.45-48; Jn 2.13-22)

¹² Ix lajvi chi', ix och Jesús d'a yol yamaq'uul stemplo Dios. Ix spechanelta eb' choñvajum yed' eb' manvajum. Ix laj slocan pac'laj smexa eb' q'uexum tumin yed' xila eb' choñum paramuch.^{21.12} ¹³ Ix yalan d'a eb':

—Icha tic yalnaccan Dios d'a Slolonel Tz'ib'ab'ilcani: A in pat ol aljoc yuuj to yicñej

21.8 **21:8** Syaqu'em spichul anima yed' xiltac te te' d'a voltac b'e, yuj sch'oxanel eb' to stzalaj eb' ayic sjavi junoc rey, ma junocxo mach nivan yel'ochi. **21.12** **21:12** Schoñvi noc' eb' anima d'a yamaq'uul templo yuj yac'ji noc' silab'il. Yuj chi' schoñchaj noc' ta'. Aypax eb' q'uexum tumin ta', yic sq'uexji stumin eb' anima scot d'a juntzañxo ch'oc choñab'il, yic syal smanan silab' eb'. Tzijtum mach syixtej eb' d'a spatic juntzañ chi'.

lesal yaji, xchi. Palta a ex tic, icha junoc ñaq'ueen b'aj sc'ub'ejel sb'a eb' elc'um, icha chi' tzeyutej, xchi d'a eb'.

¹⁴ Ayic ayec' d'a yamaq'uul stemplo Dios chi', ay juntzañ eb' max uji yilan ix c'och d'ay yed' juntzañ eb' max yal sb'eyi. Ix b'oxican eb' yuuj. ¹⁵ Palta axo eb' viñ sat sacerdote yed' eb' viñ c'ayb'um d'a ley Moisés, ix yil juntzañ milagro eb' viñ ix sb'o chi'. Ix yab'anpax eb' viñ to ay juntzañ eb' unin tz'alan d'a yamaq'uul stemplo Dios chi': Yuj val Dios d'a jun Yiñtilalcan viñaj David, xchi eb'. Yuj chi' ix te cot yoval eb' viñ. ¹⁶ Ix yalan eb' viñ d'a Jesús:

—¿Tom max ab' tas syal eb' unin tic? xchi eb' viñ d'ay.

—Svab' yalan eb'. ¿Tom malaj b'aj tzeyil d'a Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcani, b'aj tz'alji icha tic d'a co Mam Dios?

A eb' unin yed' eb' van to schuni, a eb' tzac'lab'ej yic syal vach' lolonel eb' d'ayach.

Icha chi' syala', xchi Jesús d'a eb' viñ.

¹⁷ Ix lajvi chi', ix b'atxi Jesús chi', ix can eb' yuuj. Ix elxi d'a Jerusalén chi', ix c'och d'a Betania. Axo ta' ix ec' jun ac'val.

Tacjinaquel jun te' higo yuj Jesús

(Mr 11.12-14,20-26)

¹⁸ Axo d'a q'uiñib'alil, van spax Jesús d'a Jerusalén ix och svejel. ¹⁹ Axo ix yilani, ay jun te' higo d'a ti' b'e. Ix c'och d'a te', palta malaj junoc sat te' ix ilchaj yuuj. Toñej c'ayum xil te'. Yuj chi' ix yalan d'a te':

—Mañxa b'aq'uiñ ol ach satanoc, xchi d'a te'.

D'a jun rato chi', ix tacjiel te'. ²⁰ Ayic ix yilan jun chi' eb' sc'ayb'um, ix sat sc'ool eb'.

—¿Tastaxlaj yuj junñej rato ix tacjiel jun te' tic? xchi eb'.

²¹ Val yel sval d'ayex, tato tzeyac'och Dios d'a e c'ool, tato malaj e chab'c'olal, yalñej junoc tas ol yal eyuuj. Mañocñej tas icha ix vutej jun te' tic ol yal eyuuj. Vach'chom ol eyal d'a jun tzalan tic: Elañ d'a ed'tal tic. Yumb'at a b'a d'a yol a' ñajab', tato xe chi, ol yalñej eyuuj icha chi'. ²² Yalñej tas tze c'ana' ayic tzex lesalvi, ol ac'joc d'ayex tato tzeyac'och d'a e c'ool, xchi d'a eb'.

A yopisio Jesús

(Mr 11.27-33; Lc 20.1-8)

²³ Ix ochxi Jesús d'a yol yamaq'uul stemplo Dios. Ix sc'ayb'an eb' anima ta'. Axo eb' viñ sat sacerdote yed' eb' viñ ichamtac vinac d'a scal eb' israel chi', ix c'och eb' viñ, ix sc'anb'an eb' viñ d'ay:

—¿Tas elc'ochi, yuj chi' a comon b'oej juntzañ chi' evi? ¿Mach val ac'jinac opisio chi'? xchi eb' viñ.

²⁴ Yuj chi' ix yalan Jesús chi' d'a eb' viñ:

—Añejtona', ol in c'anb'ejpax junoc tas d'ayex. Tato ol eyal d'ayin, ol valpax d'ayex mach ac'jinac vopisio in b'oan juntzañ chi'. ²⁵ ¿Mach ac'jinac yopisio viñaj Juan, yic yac'annac bautizar eb' anima viñ? ¿Am Dios ix ac'ani, mato anima? Alec d'ayin, xchi d'a eb' viñ.

Yuj chi', ix slajtian sb'a eb' viñ yuj juntzañ ix yal chi'. Ix laj yalanq'ue eb' viñ:

—¿Tas ol cutoc calan d'ay? Tato scala' to a Dios ac'jinac yopisio viñ, axom ol yalan d'ayoñ: ¿Tas yuj maj eyac'och viñ d'a e c'ool jun? xchama. ²⁶ Palta tato scala' to yicñej anima yopisio viñ, ay smay yuj

eb' anima, yujto a viñaj Juan chi', schecab' Dios yaj viñ snaan eb' smasanil, xchi eb' viñ.

²⁷ Yuj chi' ix yalan eb' viñ d'a Jesús:

—Mañ cojtacoclañ, xchi eb' viñ d'ay.

—Tato icha chi', mañ ol val pax d'ayex mach ac'jinac vopisio in b'oan juntzañ chi', xchi Jesús d'a eb' viñ.

A yab'ixal chavañ uninab'il

²⁸ Ix yalan Jesús d'a eb' viñ:

—¿Tas tze na yuj jun ab'ix ol val tic? Ay jun viñ, ay chavañ yuninal viñ. Ix yalan viñ d'a viñ b'ab'el unin: Ach vuninal, ixic d'a co munlajel, xchi viñ.

²⁹ Maay, mañ ol in b'atlaj, xchi viñ d'a viñ smam chi'. Palta d'a jun rato chi', ix snaan sb'a viñ, ix b'at viñ d'a smunlajel viñ smam chi'. ³⁰ Ix yalanpax viñ d'a viñ schab'il icha ix yutej viñ yalan d'a viñ b'ab'el. Yuj chi' ix tac'vi viñ schab'il chi': Inye Mamin, ol in b'atoc, xchi viñ. Palta maj b'atlaj viñ.

³¹ A ticnaic, tzin c'anb'ej d'ayex, ¿mach junoc eb' uninab'il chi' ix c'anab'ajan icha sgana smam chi'? xchi Jesús d'a eb' viñ.

—Aton viñ b'ab'el unin chi', xchi eb' viñ.

Yuj chi' ix yalanxi Jesús d'a eb':

—Val yel sval d'ayex, tato ayex ol ex och d'a yol sc'ab' Dios, a val eb' tecumel tumin yed' eb' ix ajmul ix ol b'ab'laj och d'ayex. ³² Yujto a viñaj Juan chi' ix ul alancan d'ayex chajtil tzeyutej e tojorb'itan e b'a, palta maj eyac'ochlaj d'a e c'ool. Axo eb' tecumel tumin yed' eb' ix ajmul ix, ay eb' ix ac'anoch viñ d'a sc'ool. Vach'chom eyilnac tas yutejnac snaan sb'a eb', palta a exxo tic maj e nalaj

e b'a yed' eb', maj eyac'och tas ix yal viñaj Juan chi' d'a e c'ool.

A yab'ixal eb' munlajvum chuc

(Mr 12.1-12; Lc 20.9-19)

³³ Aq'uecoch e chiquin d'a junxo ab'ix ol val d'ayex. Ay jun viñ ix avan juntzañ te' uva^{21.33} d'a sat sluum. Ix smacan viñ yed' q'uen tz'alq'ueen. Ix sb'oan jun yed'tal b'aj stec'jiel yal sat te' uva chi' viñ. Ix sb'oanq'ue jun b'aj tz'aj eb' stañvan te' uva chi' viñ, chaañ ix aji.

Ix lajvi chi', ix yac'anb'at sluum viñ chi' majanil yed' te' uva chi' d'a juntzañ eb' munlajvum. Ix b'atcan viñ d'a junxo choñab' najat. ³⁴ Axo yic ix ja stiempoal smolchajel sat te', ix checancot juntzañ eb' schecab' viñ d'a eb' viñ munlajvum chi'. Ix b'at sc'an an smajananub'al luum eb'. ³⁵ Ayic ix c'och eb', ix yamchajcot eb' yuj eb' viñ. Ay jun ix smac' eb' viñ. Ay junxo smilcham eb' viñ. Axo junxo ix sjulq'uenejcham eb' viñ. ³⁶ Axo viñ aj luum chi' ix checanb'at juntzañxo eb' schecab'. Ec'alto sb'isul eb' ix b'atxi chi' d'a eb' ix b'at d'a sb'ab'elal. Palta lajan ix aj eb' icha eb' ix b'ab'laj xid'ec' chi'.

³⁷ Ichato chi' ix schecanb'at jun yuninal viñ. Tato icha chi' ol xiv eb' viñ d'a jun vuninal tic, xchi viñ. ³⁸ Palta axo ix yilan eb' viñ to van sc'och jun yuninal viñ chi', ix laj yalan eb' viñ: Ina sjavi viñ uninab'il tic. A ticnaic tato ol cham viñ smam viñ, axo viñ ol ochcan ajluumal. Co mileccham viñ, yic vach' a d'ayoñ ol can luum, xchi eb' viñ.

21.33 **21:33** Ay b'aj a choñab' Israel sch'oxcot te' uva. Il Isaías 5.1-7.

³⁹ Yuj chi', ayic ix c'och viñ, ix yamchajcot viñ yuj eb' viñ. Ix sjachanb'at viñ eb' viñ d'a stitac avb'en chi'. Ata' ix smilcham viñ eb' viñ.

⁴⁰ Yuj chi', tzin c'anb'ej d'ayex, ayic ol c'och viñ aj luum chi', ¿tas ol yutoc eb' viñ munlajvum chi' viñ tze na'a? xchi Jesús d'a eb' viñ fariseo chi'.

⁴¹ —Mañ ol ac'joc nivanc'olal eb' viñ yuj viñ. Ol smilcham eb' viñ chuc spensar chi' viñ. Ol yac'anxican sluum viñ chi' majanil d'a juntzañocxo eb' viñ. A eb' viñ chi' ol ac'an smajananub'al d'a viñ ayic ol c'och stiempoal, xchi eb' viñ.

⁴² Yuj chi' ix yalanxi Jesús d'a eb' viñ:

—¿Tom malaj b'aj tzeyil d'a Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcani b'aj syala'?

A jun q'uen q'ueen malaj yelc'och d'a yichañ eb' b'oum pat,

aton q'uen ix ochcan sjolomoc schiquin te' pat chi'. Icha tic ix aj yuj Dios Cajal. Yuj chi' ayic squilani, ste sat co c'ool yuuj, xchi d'a Slolonel Dios chi'.

⁴³ Yuj chi' sval d'ayex, ol yal Dios to mañxalaj eyalan eyic eyoch d'a yol sc'ab'. Axo ol yalan d'a juntzañoxo eb' anima, to ay yalan yic eb' yoch e q'uexuloc. Yujto a eb' chi', lajan eb' icha eb' tz'ac'an smajananub'al te' avb'en uva d'a viñ aj luum chi'. ⁴⁴ Tato ay junoc mach tz'em tañnaj d'a yib'añ jun q'ueen tic, choc' tz'aji. Tato a q'ueen tz'em tañnaj d'a yib'añ junocxo, icha pococ tz'aji, xchi Jesús d'a eb' viñ.

⁴⁵ Axo eb' viñ sat sacerdote yed' eb' viñ fariseo, ayic ix yab'an juntzañ ab'ix chi' eb' viñ, ix snaanel eb' viñ to a yuj eb' viñ ix yal juntzañ chi' Jesús.

46 Yuj chi' sgana eb' viñ ix syama'. Palta ix xiv eb' viñ d'a eb' anima, yujto a Jesús schecab' ton Dios yaj d'a eb' anima chi'.

22

A yab'ixal jun nupnajel

¹ Ix yalan junxo ab'ix tic Jesús d'a eb' viñ, xchi icha tic:

² –Ol val d'ayex chajtil ol aj yoch eb' anima d'a yol sc'ab' Dios aj satchaañ. Ay jun viñ rey ix yac'och sq'uiñ jun yuninal yic snupnaji. ³ Ayic van syamchajoch jun q'uiñ chi', ix checanb'at eb' schecab' viñ, yic tz'ic'jicot eb' avtab'il yuj viñ. Palta maj yal-laj sc'ool eb' ix cot d'a jun q'uiñ chi'. ⁴ Yuj chi', ix yalanxi viñ d'a juntzañxo eb' schecab': Ixiquec, b'at alec d'a eb' avtab'il chi' vuuj to vach'xo yaj tas ol sva eb' vuj d'a tic. To ix vac' miljoc juntzañ noc' vacax yed' juntzañxo noc' noc' b'aq'uech yac'ji servil. Listaxo yaj smasanil ticnaic. Yuj chi', ixiquec, alec d'a eb' to elarichamel scot eb' d'a jun nupnajel tic, xchi viñ rey chi' d'a eb'. ⁵ Yuj chi', ix b'at eb' schecab' viñ chi' yala'. Palta axo eb' avtab'il chi', maj stac'cotlaj sb'a eb'. Ay jun ix b'atcan yil sluum. Ay junxo, ix b'at d'a snegocio. ⁶ Axo juntzañxo eb' ix yamancan eb' schecab' viñ chi'. Ix yac'an chucal eb' d'a eb'. Añeja' ix miljicham eb' yuj eb'. ⁷ Axo viñ rey chi', ix cot yoval viñ. Yuj chi', ix schecb'at juntzañ eb' soldado viñ, yic b'at miljoccham eb' ix mac'ancham eb' schecab' viñ chi'. Axo schoñab' eb', ix ñusjicantz'aoc. ⁸ Ix lajvi chi', ix yalan viñ d'a juntzañxo eb' schecab': Vach'xo yaj smasanil tas yic jun nupnajel tic, palta a eb' avtab'il chi',

mañ ton smojoc to a eb' tz'avtaji. ⁹ Yuj chi' ixiquec d'a calle. Jantacñej eb' tz'ilchaj eyuuj, tzeyic'cot eb' d'a jun q'uiñ tic, xchi viñ d'a eb'. ¹⁰ Yuj chi', ix b'at juntzañixo eb' schecab' viñ chi' d'a calle. Jantacñej eb' ix ilchaj yuj eb', eb' chuc yed' eb' vach', ix molb'aj eb'. Yuj chi', ix te b'ud'ji jun pat b'aj ix och jun q'uiñ chi' yuj eb' anima.

¹¹ Ix lajvi chi', ix och'och viñ rey chi' yil eb' ix c'och chi'. Ix yilan viñ, ay jun viñ mañoclaj c'apac pichul yic nupnajel ayoch yuuj.^{22.11} ¹² Yuj chi', ix yalan viñ rey chi' d'a viñ: Ach vetanimail, ¿tas yuj tzach comon ja d'a jun nupnajel tic? Ina mañoclaj c'apac pichul yic nupnajel ayoch uuj, xchi viñ. Maj tac'vocaj viñ. ¹³ Yuj chi' ix yalan viñ rey chi' d'a juntzañ eb' schecab' ayec' yed' ta': Tzeq'uec pitan jun viñ tic. Tzeyic'anb'at viñ. Tze yumancanb'at viñ b'aj ay q'uc'alq'uinal. Ata' ol oc' viñ. Ol siq'uc'oc viñ yoq'ui, ol juch'uch'oc ye viñ yuj yab'an syail, xchi viñ. ¹⁴ Icha chi' syal jun ab'ix tic, yujto tziytum eb' avtab'il yuj Dios, palta jayvañnej eb' sic'b'ileli, xchi Jesús d'a eb' viñ.

*A jun tumin sc'anjiel yuj eb' viñ yajal
(Mr 12.13-17; Lc 20.20-26)*

¹⁵ Ix lajvi chi', ix yic'anel sb'a eb' viñ fariseo chi'. Ix slajtian sb'a eb' viñ d'a spatic Jesús, tas ol yutoc eb' viñ yac'anoch d'a yib'añ yuj slolonel, yujto sgana eb' viñ yac'anoch d'a yib'añ. ¹⁶ Yuj chi', ix schech'at jayvañ eb' sc'ayb'um eb' viñ d'a Jesús

22.11 **22:11** A d'a jun tiempoal chi' tz'ac'ji spichul eb' avtab'il chi' d'a junoc q'uiñ yuj viñ ay yic q'uiñ chi'.

chi' yed' jayvañ eb' spartido viñaj Herodes.22.16
Ix b'at yalan eb' d'ay:

—Ach co C'ayb'umal, cojtac to te yel tzala'. Cojtac paxi, a jun c'ayb'ub'al sgana Dios, tza c'ayb'ej d'a yel. Junlajan tzutej a pensar d'a spatic eb' anima, yujto max ach och q'uelan d'a eb'. ¹⁷ ¿Tas tz'aj tza na'? A juntzañ tumin sc'anjiel d'ayoñ yuj viñ yajal d'a Roma, ¿ay am sleyal scac'a', ma to maay? xchi eb' d'ay.

¹⁸ Palta yojtacxo Jesús to chuc snaan eb' d'a spatic. Yuj chi', ix yalan d'a eb':

—A ex tic, chab' sat ex. ¿Tas yuj tzin eyac' proval?

¹⁹ Ch'oxec vil junoc tumin tz'ac'ji d'a viñ yajal chi', xchi d'a eb' viñ.

Yuj chi', ix ch'oxji jun tumin chi' yila'. ²⁰ Ix sc'anb'anxi d'a eb' viñ:

—¿Mach ayoch yechel d'a jun tumin tic? ¿Mach ay yic jun b'i tz'ib'ab'iloc tic? xchi d'a eb'.

²¹ —Aton yechel viñ yajal d'a Roma yed' sb'i viñ, xchi eb'.

—Yuj chi', a tas yictaxon viñ yajal chi', aq'uec d'a viñ. Palta a tas yictaxon Dios, aq'uec d'ay, xchi d'a eb' viñ.

²² Ayic ix yab'an juntzañ chi' eb', toñej ix sat sc'ol eb'. Yuj chi' ix el eb' d'a stz'ey Jesús chi', ix b'at eb' b'ian.

*A eb' tz'alani to mañ ol pitzvocxi eb' chamnac
(Mr 12.18-27; Lc 20.27-40)*

²³ A d'a jun c'u chi', ay juntzañ eb' viñ saduceo ix c'och d'a Jesús. A eb' viñ chi' tz'alani to mañ ol

22.16 **22:16** A eb' spartido viñaj Herodes, sgana eb' to añej viñaj Herodes chi' yed' yuninal tz'och yajaliloc eb'.

pitzvocxi eb' chamnac. Yuj chi', ix yalan eb' viñ d'ay:

²⁴ —Ach co C'ayb'umal, a viñaj Moisés tz'ib'annaccani: Q'uinaloc ay junoc viñ schami, scan ix yetb'eyum viñ, palta malaj junoc yuninal viñ. Tato icha chi', axo junoc yuc'tac viñ tz'ic'anxican ix, yic vach' tato tz'aj yuninal junxo viñ chi', ichato yuninal viñ ix cham chi' yaji. Icha chi' yaj yalancan viñaj Moisés chi'. ²⁵ A junel, ay ucvaañ eb' viñ yuc'tac sb'a ec'nac d'a co cal. A viñ b'ab'el vinac ic'jinac jun ix ix, palta cham viñ. Malaj yuninal viñ alji yed' ix. Axo viñ yuc'tac viñ ic'anpaxcan ix. ²⁶ Palta champax junxo viñ chi', malaj pax yuninal viñ ajcan yed' ix. Icha chi' ajpax viñ yoxil. Ec' eb' viñ yucvañil d'a ix. ²⁷ Chamel eb' viñ yucvañil, ichato chi' b'ian, scham ix. ²⁸ Axo yic ol pitzvocxi eb' chamnac, ¿mach junoc eb' viñ ol ic'an ix? yujto yic'nac ix eb' viñ yucvañil, xchi eb' viñ.

²⁹ Yuj chi', ix yalan Jesús d'a eb' viñ:

—Toñej tzex somchaji, yujto mañ eyojtacoc tas syal d'a Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcani. Mañ eyojtacocpaxi jantac spoder Dios. ³⁰ Yujto ayic ol pitzvocxi eb' chamnac, mañxalaj ic'lajb'ail. Yujto lajan ol aj eb' yed' eb' yángel Dios ay d'a satchaañ. ³¹ Palta toxon chequel yaji to ol pitzvocxi eb' chamnac. ¿Tom manta b'aj tzeyil d'a Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcani, tas yalnaccan Dios, ayic yalannaccani? ³² A in ton tic, sDiosal in viñaj Abraham, sDiosal in viñaj Isaac, sDiosal in pax viñaj Jacob, xchi. Yuj chi' vach'chom chamnac eb' viñ, palta cojtac to mañ satnacoc el eb' viñ d'a junelñej, yujto yalnac Dios to sDiosal eb' viñ yaji.

³³ Ayic ix yab'an eb' anima juntzañ ix yal chi', ix te sat sc'ol eb'.

A jun checnab'il nivan yelc'ochi

(Mr 12.28-34)

³⁴ Axo yic ix yab'an eb' viñ fariseo to ix em numnaj eb' viñ saduceo chi' yuj Jesús, yuj chi' ix smolb'ej sb'a eb' viñ d'a stz'ey. ³⁵ Ay jun viñ d'a scal eb' c'ayb'um d'a ley Moisés. Sgana viñ syac' proval Jesús. Yuj chi', ix stz'ac sc'anb'ej viñ d'ay:

³⁶ —Ach in C'ayb'umal, ¿b'aja junoc checnab'il d'a ley Moisés nivan yelc'och d'a yichañ smasanil? xchi viñ d'ay.

³⁷ Ix yalan Jesús d'a viñ:

—Tze xajanej Dios Cajal d'a smasanil e c'ool, d'a smasanil e pixan yed' d'a smasanil e pensar. ³⁸ Aton jun checnab'il tic, nivan yelc'och d'a yichañ smasanil. ³⁹ Axo junxo checnab'il tic, quen mañ lajanoc yelc'och yed'oc, xchi icha tic: Ichaocab' eya'ilan e b'a, ichaocab' chi' e xajanan eb' ay d'a spatic schiquin e pat. ⁴⁰ Tato sco c'anab'ajej chab' checnab'il tic, syalelc'ochi, van co c'anab'ajan sley Dios smasanil yed' jantacñej tas tz'ib'yajcan yuj eb' schecab', xchi Jesús d'a viñ.

A Cristo, aton Yuninal Dios

(Mr 12.35-37; Lc 20.41-44)

⁴¹ Aytoec' eb' viñ fariseo chi', ix sc'anb'an Jesús d'a eb' viñ:

⁴² —¿Tas xe chi yuj Cristo? ¿Mach ay yiñtilal tze na'a? xchi d'a eb' viñ.

—A Cristo chi', yiñtilalcan viñaj rey David, xchi eb' viñ d'ay.

⁴³ Ix tac'vi Jesús:

—Palta yuj Yespíritu Dios yalnac viñaj David chi' to a Cristo, Yajal yaj d'a viñ, xchi icha tic:

⁴⁴ A Dios Cajal alannac d'a Vajalil icha tic: Emañ c'ojan d'a in vach' c'ab' tic,^{22.44} masanto ol vac'canoch eb' ayoch ajc'olal d'ayach d'a yalañ oc, xchi Dios d'a Vajalil, xchi viñ.

⁴⁵ Icha chi' yutejnac viñaj David yalancani to a Cristo Yajal yaj d'ay. Yuj chi', ¿tom yirñtilalñej viñaj David chi' yaji? xchi Jesús d'a eb' viñ.

⁴⁶ Palta malaj junoc mach ix pacan d'ay. Yuj chi', atax d'a jun c'u chi', malaj junoc mach stec'b'ej sb'a sc'anb'an junocxo tas d'ay.

23

A smul eb' viñ fariseo yed' eb' viñ c'ayb'um d'a ley Moisés

(Mr 12.38-40; Lc 11.37-54; 20.45-47)

¹ Ix lajvi chi', ix yalan Jesús d'a eb' anima yed' d'a eb' sc'ayb'um:

² —A eb' c'ayb'um d'a ley Moisés yed' eb' fariseo, ay yopisio eb' yalan tas yaj ley chi'. ³ Yuj chi', yalñej tas syal eb' chi', tze c'anab'ajej. Palta mañ e c'ulej icha sc'ulej eb' chi'. Yujto a tas syal eb', max sc'anab'ajejlaj eb'. ⁴ A juntzañ schecnab'il eb', lajan icha junoc icatz te al. Syac'q'ue b'ulan eb' d'a yib'añ anima, palta max yac'och yiximal sc'ab' eb' sd'uñanb'at jab'oc d'a yib'añ eb'. ⁵ Yujñej to sgana eb' to vach' eb' d'a yichañ anima, nivanoc sc'ulej eb' juntzañ vach'il chi' yil eb'. Ay juntzañ tz'uum b'aj tz'ib'ab'ilocho jab'oc slolonel Dios, syac'och eb'

^{22.44} **22:44** A mach tz'em c'ojan d'a svach' junoc yajal, sch'oxo to nivan yelc'och d'a yol sat jun chi'.

d'a sc'ab' yed' d'a snařal sat. Nivac syutejoch eb', yic vach' eb' d'a yichař eb' anima snaani. Jucan pax syutejoch spichul eb', yelxo val te jucan yajoch schional yuj eb'. ⁶ Ayic tz'och juntzař nivac vael, aņej b'aj te vach', aņej ta' tz'em c'ojan eb'. Yed' pax d'a yoltac spatil sculto eb', aņej val d'a juntzař xila eb' nivac vinac tz'em c'ojan eb'. ⁷ Axo yic slaj ec' eb' d'a calle, stzalaj val eb' ayic slaj yac'anem sb'a eb' anima d'a eb'. Ste q'uechař eb' ayic tz'alji eb' yuj eb' anima sc'ayb'umaloc.

⁸ Palta a exxo tic, mař e cha aljoc e b'a c'ayb'umal, yujto junņej e c'ayb'umal. A exxo tic, eyuc'tac e b'a, eyanab' e b'a e masanil. ⁹ Malaj junoc mach d'a yolyib'aņq'uinal tic tze comon alej e mamoc. Yujto junņej e Mam, aton Dios ay d'a satchař. ¹⁰ Mař e cha aljoc e b'a cuchb'umal, yujto junņej e Cuchb'umal, a in ton Cristo in tic. ¹¹ A mach syac'och sb'a checab'oc d'a e cal, aton jun chi' te nivan yelc'ochi. ¹² A mach syic'chař sb'a, ol ic'jocxiemi. Palta axo eb' syiq'uem sb'a, aton eb' ol ic'jocchař.

¹³⁻¹⁴ A exxo tic ex c'ayb'um d'a ley Moisés yed' ex fariseo, te chuc eyico'. Chab' sat ex. Tze macoch vaan eb' anima, yic max och eb' d'a yol sc'ab' Dios aj satchař. Max ex och a ex tic. Max e chapaxoch eb' sgana yochi.

¹⁵ A ex c'ayb'um ex d'a ley Moisés yed' ex fariseo, te chuc eyico'. Chab' sat ex. Tzex ec' d'a sat luum tic yed' d'a sat a' mar, yic ay mach tze montejojch eyed'oc. Axo eb' tz'och eyed' chi', toņej svach' juviel spensar eb' eyuuj. Yuj chi', eyuuj ec'b'al yaelal ol ac'jococh d'a yib'aņ eb' d'a eyichař.

¹⁶ A ex tic, lajan ex icha junoc mach max uji yilani, ch'oxum b'e syutej sb'a d'a junocxo. Te chuc eyico', yujto tzeyal icha tic: Tato ay mach slocan sb'i stemplo Dios, malaj tz'ochi, xe chi. Palta tato ay mach slocan sb'i q'uen oro ayoch d'a stemplo Dios chi', yovalil sc'anab'ajej, xe chi. ¹⁷ Yuj chi', te quistal ex, musansatil eyaji. ¿B'aja junoc más nivan yelc'och tze na'a? ¿Tom a q'uen oro chi' sch'ocoj, mato a stemplo Dios chi'? A q'uen oro chi', yujto ayoch q'uen d'a stemplo Dios, yujñej chi' yic Dios yaj q'ueen. ¹⁸ Tzeyalan paxi: Tato ay mach slocan sb'i jun altar b'aj sñusjitz'a juntzañ silab' d'a Dios, malaj tz'ochi, xe chi. Palta axo mach slocan sb'i jun silab' ay d'a altar chi', yovalil sc'anab'ajej, xe chi. ¹⁹ Yuj chi' te quistal ex. Musansatil eyaji. ¿B'aja junoc más nivan yelc'och tze na'a? ¿Tom a jun silab' chi', mato a jun altar chi'? A jun silab' chi', yujto ayec' d'a yib'añ jun altar chi', yujñej chi' yic Dios yaji. ²⁰ Yuj chi', tato ay mach slocan sb'i altar, mañocñej jun altar chi' sloc sb'i. Slocpax sb'i jantacñej tas ayq'ue d'a yib'añ. ²¹ Añejtona', tato ay mach slocan sb'i stemplo Dios, mañocñej templo chi' sloc sb'i. Slocpax sb'i Dios yed'oc, yujto cajan Dios chi' ta'. ²² Tato ay pax mach slocan sb'i satchaañ, syalelc'ochi, van slocan sb'i sdespacho Dios. Slocpax sb'i Dios yed'oc, yujto ata' ayec' Dios chi'.

²³ A ex c'ayb'um ex d'a ley Moisés yed' ex fariseo, te chuc eyico'. Chab' sat ex. Tzeyac' sdiezmoal juntzañ añ alavena, juntzañ añ anix yed' juntzañ añ comino. Palta ay juntzañ schecnab'il Dios nivan yelc'ochi, max e c'anab'ajejlaj. A checnab'il chi' tz'alani to yovalil tojol scutej co b'a, tz'oc' pax

co c'ool d'a eb' quetanimail, scac'anpaxelc'och tas scala'. Palta inai malaj tz'och juntzañ tic d'ayex. Octom tze c'anab'ajej juntzañ tic, tze c'anab'ajan pax juntzañxo chi'. ²⁴ A ex pax tic, lajan ex icha junoc mach max uji yilani, ch'oxum b'e syutej sb'a d'a junocxo. Añej noc' us tzeyic'canel d'a scal tas tzeyuq'uej. Slajvi chi', axo noc' camello tze turb'ati.

²⁵ A ex c'ayb'um ex d'a ley Moisés yed' ex fariseo, te chuc eyico'. Chab' sat ex. A ex tic lajan ex icha junoc mach añej spatic svaso yed' yuc'ab' sb'iqueli, axo yool mictac. Ichex ton ta' a ex tic, te vach'ñej tzeyutej e b'a d'a yichañ anima, palta axo d'a elc'altac jun, toñej tzex och b'eyumal yuj eyixtan anima, yuj eyac'an sgana e pec'al. ²⁶ A ex fariseo ex tic, ichato max uji eyilan jab'oc. B'ab'laj b'oejec e pensar, ichato chi', vach' ol ex aj d'a yichañ anima.

²⁷ A ex c'ayb'um ex d'a ley Moisés yed' ex fariseo, te chuc eyico'. Chab' sat ex. Lajan ex icha b'aj smucchaj eb' chamnac, sac yilji. A d'a spatic te vach' yilji, palta axo d'a yool, b'ud'an yuj sb'aquil juntzañ chamnac chi' yed' juntzañxo tas tzoñ ix-tanel d'a sat ley. ²⁸ Ichex ta', yujto a d'a yichañ eb' anima, nivanoc vach' tzeyutej e b'a, palta axo e pensar, chab' sat yaji, te chuc.

²⁹ A ex c'ayb'um ex d'a ley Moisés yed' ex fariseo, chuc eyico'. Chab' sat ex. A ex tic, tzato e b'oq'ue b'aj mucan eb' schecab' Dios. Añeja' pax juntzañ eb' tojol spensar mucan ta', tzato e b'oq'ue smon-umentual. ³⁰ Tzeyalani: Q'uinaloc ay oñ ec' d'a stiempoal eb' co mam quicham d'a peca' chi', mañ cac'nac am och co b'a yed' eb' ayic smilannaccham

eb' schecab' Dios chi' eb', nivanoc xe chi. ³¹ Palta a tzeyalan icha chi', tze ch'oxeli to yirtil ex eb' miljinac eb' schecab' Dios chi'. ³² A exxo, tze vach' aq'uejoch stz'acub' tas sc'ulejnac eb' e mam eyicham chi'.

³³ A ex tic, te jelan ex d'a chucal icha noc' chan. Ariejtona', icha pax chi' eb' e mam eyicham chi'. ¿Tom ol yal e colanel e b'a d'a jun yaelal d'a infierno? ³⁴ Ab'ec. Ol in checb'at juntzañ eb' schecab' Dios d'ayex, eb' ay sjelanil d'a yic Dios yed' eb' c'ayb'um. Ay eb' ol e culusejq'uei, ol e milancham eb'. Ay eb' ol e mac' d'a yoltac spatil culto. Ol laj e pech b'eyec' eb' d'a junjun choñab'. ³⁵ Yuj chi', a d'a eyib'añ ol ja schamel masanil eb' tojol spensar ix miljicham d'a yolyib'añq'uinal tic, yictax ix cham viñaj Abel, jun viñ tojol spensar, masanto yic ix miljicham viñaj Zacarías yuninal viñaj Berequías. A viñaj Zacarías chi', ix miljicham viñ yuj eb' e mam eyicham chi' d'a snañal stemplo Dios yed' altar.^{23.35} ³⁶ Val yel sval d'ayex, a schamel junjun eb' chi', ol ochcan e muloc a ex ayex ec' ticnaic.

*Cusnac Jesús yuj eb' aj Jerusalén
(Lc 13.34-35)*

³⁷ A ex val tic ex aj Jerusalén, chuc eyico', tz'oc' val in c'ool eyuuj. Slaj e milñejcham eb' schecab' Dios. Axo juntzañxo eb' schecjicot d'ayex yuj Dios,

23.35 **23:35** A viñ b'ab'el vinac mac'b'ilcham yuj yetanimail, aton viñaj Abel, icha chi' yalan d'a Génesis 4.1-8. Axo viñaj Zacarías, milb'ilcham yuj eb' yetisraelal, icha chi' yalan d'a ch'añ slibroal yab'ixal eb' israel chi'. 2 Crónicas 24.21.

torñej slaj e julcham eb' d'a q'uen yax q'ueen. Tzij-tum elxo in gana tzex vavtejcot d'ayin, icha junoc noc' caxlañ syavtejcot yune', smoyanq'ue yune' noc' chi', palta toxon max yal e c'ool. ³⁸ Ab'ec. A jun e templo tic,^{23.38} ol can tz'inan. ³⁹ Sval d'ayex to mañxo ol in eyil-laj, masanto ol eyal icha tic: Calec vach' lolonel d'a jun checb'ilcot yuj Dios Cajal, xe chama, xchi Jesús d'a eb'.

24

Yalnac Jesús to ol em lañnaj stemplo Dios

(Mr 13.1-2; Lc 21.5-6)

¹ Ix elta Jesús d'a yamaq'uul stemplo Dios. Ayic van sb'ati, ix c'och eb' sc'ayb'um d'ay. Ix sch'oxan junjun macañil yic stemplo Dios chi' eb' d'ay. ² Ix yalan d'a eb':

—¿Tzam eyil juntzañ nivac pat tic smasanil? Val yel sval d'ayex, a juntzañ q'uen q'ueen latz'b'ilq'ue tic, mañxa junoc q'uen ol can d'a yib'añ q'uen yetq'ueenal. Ol juchajem smasanil, xchi d'a eb'.

A juntzañ yechel yic lajvub' c'ual

(Mr 13.3-23; Lc 21.7-24; 17.22-24)

³ Ix lajvi chi', ix b'at d'a tzalan Olivo. Ix em c'ojan ta'. Axo eb' sc'ayb'um, ix c'och eb' sch'ocoj d'ay, ix yalan eb':

—Sco nib'ej tzal d'ayoñ, ¿b'aq'uiñ ol ja jun ix al chi'? ¿Tas junoc yechel ol ac'an checlajoc to toxo ol ach javoc, to toxo pax ol lajvoquec' jun tiempoal tic? xchi eb' d'ay.

⁴ Yuj chi' ix yalanxi Jesús chi' d'a eb':

23.38 **23:38** Ix yalan Jesús: “A jun e pat ol can tz'inan,” syalelc'ochi a jun templo, ma syalelc'ochi a choñab' Jerusalén.

—Te lista tzeyutej e b'a, yic malaj junoc mach ol ex ac'an musansatil. ⁵ Yujto tzijtum eb' ol esanel in b'i, ol laj yalan eb': A in ton tic Cristo in, xcham eb'. Tzijtum mach ol smusej sat eb'. ⁶ Ol eyab' yoch juntzañ nivac oval. Ol eyab'anpax specal juntzañxo ijan ol ochoc. Palta mañ ex xivoc, yujto yovalil icha chi' ol ujoc elc'ochi. Palta manto ol lajvoc el-laj yolyib'añq'uinal tic ta'. ⁷ Yujto ay juntzañ nivac choñab' ol yac' oval yed' juntzañxo nivac choñab'. Ol yac'an oval eb' yajal yed' eb' yetyajalil. Ol ja pax vejel d'a yib'añ eb'. Ol laj ec' quixcab'. ⁸ A juntzañ chi', b'ab'el yaelal. Ayto juntzañxo ol javoc.

⁹ A ex tic, ol laj ex ac'jococh d'a yol sc'ab' eb' yajal, yic ol ex och d'a syaelal yuj eb'. Ol laj ex smilcham eb'. Masanil eb' anima ol laj och ajc'olal d'ayex vuuj. ¹⁰ A d'a jun tiempoal chi', tzijtum mach ol meltzajxican d'a spatic. Ol laj och eb' ajc'olal d'a eb' yetb'eyum taxon chi'. Ol laj yac'lajoch sb'a eb' d'a yol sc'ab' chamel. ¹¹ Tzijtum mach ol yaloch sb'a schecab'oc Dios. Tzijtum eb' anima ol smusej sat eb'. ¹² Ol te q'ue vaan chucal. Yuj chi' tzijtum eb' mañxo ol xajanan Dios. ¹³ Palta a eb' tec'an syutej sb'a yab'an syail masanto d'a slajvub', aton eb' chi' ol colchajoc. ¹⁴ Axo jun vach' ab'ix tz'alani chajtil tz'aj yoch eb' anima d'a yol sc'ab' Dios, yovalil ol laj aljoquel d'a smasanil yolyib'añq'uinal tic, yic ol laj yab' eb' d'a junjun choñab'. Ichato chi', ol ja slajvub' chi'.

¹⁵ A viñaj Daniel, viñ schecab' Dios d'a peca', a viñ aljinaccan yuj jun viñ tz'ac'an chucal, tz'ac'an juvoc juntzañ tasi. A mach tz'avtan jun ab'ix chi',

nachajocab' el yuuj. Ayic ol eyilan jun chi' d'a yol stemplo Dios, ¹⁶ a eb' ayec' d'a Judea, b'atocab' eb' elelal d'a tzalquixtac. ¹⁷ A eb' ayq'ue d'a spañanil yib'añ spat, mañxoocab' emixta eb' yic tz'och eb' yiq'uelta junoc tas d'a yol spat, yic sb'at eb' elelal. ¹⁸ Yed' eb' ayb'at d'a smunlajel, mañxoocab' ol ul yic' spichul eb' b'aj ix cani. ¹⁹ A d'a jun tiempoal chi', te chuc yic eb' ix yab'ix yed' eb' ix vanto schuni yune' ayic ol b'at eb' elelal. ²⁰ C'anec d'a Dios, yic mañoc d'a ñab'il q'uinal ol ex b'at elelal, mato d'a sc'ual ic'oj ip. ²¹ Yujto te nivan yaelal ol javoc d'a jun tiempoal chi'. Manta b'aj tzuji icha chi' yictax ix sb'oan yolyib'añq'uinal tic Dios. Añej val jun chi', mañxa b'aq'uiñ ol ujoc pax junelxo. ²² Tato max sc'ochlitej stiempoal jun yaelal chi' Dios, malaj am junoc mach ol colchajcanel d'a yol sc'ab' chamel, palta yuj eb' sic'b'ilxoelel yuuj, ol sc'ochlitej.

²³ Tato ay eb' ol alan icha tic d'ayex: Ina yajec' Cristo d'a tic, mato, ina yajec' d'a chi', ta xchi eb', mañ e cha eyab'i. ²⁴ Yujto ay eb' ol laj yaloch sb'a Cristoal. Ay pax eb' ol yaloch sb'a schecab'oc Dios. Ol laj sch'ox juntzañ yechel eb' yed' juntzañ milagro, ol laj musaj sat eb' anima yuj eb'. A eb' sic'b'ilxoelel yuj Dios, ijan val ol yac' ganar eb' sjuanel spensar eb'. ²⁵ Ayoceto svalancan juntzañ tic d'ayex. ²⁶ Yuj chi', tato ay eb' ol alan icha tic d'ayex: Ab'ec. Ayec' Cristo d'a tz'inan luum, tato xchi eb', mañ ex b'at eyila'. Tato ay pax eb' ol alanoc: Ina yajec' d'a yol jun pat chi', tato xchi eb', mañ e cha eyab'i. ²⁷ Yujto ayic ol in javoc a in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail

tic, masanil mach ol ilanoc, icha tz'aj yec' cop-naj leb'lon b'aj sjavi c'u, scheclaj b'aj tz'em c'u, masanil mach tz'ilani. ²⁸ Tato smolb'ej sb'a noc' ostoc, syalelc'ochi to ay junoc noc' chamnac noc', icha chi' ol ajoc ayic ol in javoc chi'.

A tas ol aj sja Jesús d'a schaelal

(Mr 13.24-37; Lc 21.25-33; 17.26-30,34-36)

²⁹ Ayic ol ec'chaj juntzañ yaelal chi', a c'u ol q'uic'b'oqueloc, mañxo ol yac'laj yoc q'uen uj. Axo q'uen c'anal, ol cot q'uen d'a satchaañ. Axo juntzañ yipal satchaañ chi' ol tzicub'tañajoc.

³⁰ Ichato chi' b'ian, axo scheclaj jun yechel d'a satchaañ to a in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic van vemuli. Axo eb' anima d'a junjun choñab' d'a yolyib'añq'uinal tic, ol laj siq'uic'oc eb' yoq'ui, yujto ol yil eb' vemul d'a scal asun. Mañ jantacoc in poder, te nivan in tziqiquial. ³¹ A inxo, ol in checcot eb' vängel, te chaañ ol spu strompeta eb' yic smolchajcot eb' sic'b'ilel vuuj. Ol laj ic'jocot eb' b'aj slajvic'och yolyib'añq'uinal tic masanto b'aj ay yich chaañ.

³² Ab'ec jun ab'ix ol val yuj te' higo. Ayic svolanxi te' sc'ab', eyojtacxo to toxo ol ja riab'ilq'uinal.

³³ Añejtona', ayic ol eyilan sja masanil juntzañ ix val tic, ol nachajel eyuuj to toxo ol in javoc, ichato ayinxo ec' d'a sti' puerta. ³⁴ Val yel sval d'ayex, mañ ol satel juntzañ anima tic, masanto ol ec'chaj juntzañ ix val tic smasanil. ³⁵ A satchaañ yed' yolyib'añq'uinal tic, ol sateloc, palta a in lolonel, malaj b'aq'uiñ ol lajvoqueloc.

³⁶ Palta malaj mach ojtannac b'aja c'u, jantac yorail ol in javoc. A eb' ángel ay d'a satchaañ,

mañ yojtacocljaj eb'. A inxo tic, Yuninal in Dios, palta mañ vojtaoc paxljaj. Añej Dios Mamab'il ojtannac.

³⁷ Icha d'a stiempoal viñaj Noé, icha chi' ol aj jun tiempoal ayic ol in ja a in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic. ³⁸ Yujto ayic manto ja jun oval a' mucvajum, ¿toc ay tas sna eb' anima? Torñej sva eb', syuc'an a' eb', syic'lan sb'a eb'. Icha chi' van sc'ulan eb', ayic sjavinac sc'ual yoch viñaj Noé d'a yol te' arca chi'. ³⁹ Maj nachajel-laj jab'oc yuj eb' masanto sjavinac jun oval a' mucvajum chi'. Ata' chamnac eb' smasanil. Icha ajnac eb' d'a jun tiempoal chi', icha chi' ol aj eb' anima ayic ol in javoc. ⁴⁰ Q'uinaloc ay chavañoc vinac ayb'at munlajel ayic ol in ja chi', ay jun ol ic'jocb'atoc, axo junxo ol canoc. ⁴¹ Añejtona' tato ay chavañoc eb' ix ix van scheni: Jun ix ol ic'jocb'atoc, axo junxo ix ol canoc.

⁴² Yuj chi', te lista tzeyutej e b'a, yujto mañ eyojtaoc jantac yorail ol in javoc, a in e Yajal vaji. ⁴³ Añejtona' tato ay junoc viñ aj pat ticnaic, tato yojtac viñ janic' ol ja junoc elc'um d'ac'valil, lista syutej sb'a viñ yic max yal yoch jun elc'um chi'. ⁴⁴ Yuj chi', añejtona' ex, te lista tzeyutej e b'a, yujto ayic mañ in maclab'iloc eyuuj, ata' ol in javoc.

A eb' checab'yed' spatrón

(Lc 12.41-48)

⁴⁵ Q'uinaloc ay junoc viñ patrón yed' junoc schecab'. A viñ sc'anab'ajani, viñ ay spensar, aton viñ ol yac'och yopisio viñ yilan spat yed' masanil tas ay d'ay. ¿Palta mach jun sc'anab'ajan chi' tze na'a? ⁴⁶ Aton viñ van smunlaj icha sgana viñ

patrón chi' ayic ol jaxoc. Te vach' yic viñ chi'. ⁴⁷ Val yel sval d'ayex, ol ac'joch yopisio viñ d'a yib'añ masanil tas ay d'a viñ spatrón chi'. ⁴⁸ Palta tato a viñ checab' chi' chuc spensar, a snaan viñ to mañ ol ja viñ spatrón chi' d'a elañchamel, ⁴⁹ tz'och ijan viñ smac'an eb' yetchecab'vumal chi'. Toñej tz'ec' viñ vael yed' eb' uc'um añ. Tz'uc'vi añ viñ yed' eb'. ⁵⁰ Axo d'a jun c'ual mañ maclab'iloc yuj viñ checab' chi', ata' ol jax viñ spatrón chi'. Mañ yojtacoc yorail viñ. ⁵¹ Ol ac'jocb'at jun viñ checab' chi' d'a syaelal. Ol ac'jocb'at viñ yed' eb' yetchab'satil. Ata' ol oc' eb'. Ol siq'uic'oc eb' yoc' yab'an syail, xchi Jesús d'a eb' sc'ayb'um.

25

A yab'ixal lajuñvañ eb' ix cob'estac

¹ Ol val d'ayex, chajtil ol aj eb' anima, ayic ol vach' och Dios aj satchaañ Yajalil. Lajan icha lajuñvañ eb' ix cob'estac. Ix yic'b'at scandil eb' ix d'ac'valil. Ix b'at eb' ix d'a jun nupnajel. Ix b'at eb' ix scha viñ van snupnaj chi'.^{25.1} ² Ovañ eb' ix quistal, ovañ pax eb' ix ay spensar. ³ A eb' ix quistal chi', malaj yaceite eb' ix ix yic'b'at yed'oc yic scandil. Añej jab' aycanem d'a yol scandil eb' ix chi'. ⁴ Axo eb' ix ay spensar chi', ch'oc ix yic'b'at nañalxo yaceite eb' ix. ⁵ Axo viñ van snupnaj chi', ix ec' hora sjavi viñ. Yuj chi', ix laj cot svayañ eb' ix. Ix laj vayb'at eb' ix. ⁶ Axo d'a chimilac'val, ay jun mach ix avaj d'a eb' ix: Van sja viñ van snupnaji,

25.1 **25:1** Ato a' sb'eyb'al eb', sb'at viñ ol nupnaj chi' b'aj ay spat ix ix b'at yic'ancoti, yic sb'at ix d'a spat viñ. Stañvaj sja eb' yuj eb' yamigo, yic vach' molan sb'at eb' d'a jun q'uirñ chi'.

b'at chaec viñ, xchi d'a eb' ix. ⁷ Yuj chi', ix laj q'ue vaan eb' ix. Ix yac'anoch sc'ac'al scandil eb' ix chi'. ⁸ Axo eb' ix quistal chi' ix alan d'a eb' ix ay spensar chi': Aq'uec jab'oc eyaceite tic co c'ana'. Axo val stup quic tic, xchi eb' ix. ⁹ Max cac'laj. Talaj ol lajvoc pax quic tic. Ixiquec, ix manec eyic b'aj schoñchaji, xchi eb' ix. ¹⁰ Yuj chi' ix b'at eb' ix sman yico'. Aytob'at eb' ix, ix ja viñ van snupnaj chi'. A eb' ix lista yaj yed' scandil chi', ix ochcan eb' ix yed' viñ b'aj tz'och q'uiñ nupnajel chi'. Ix macchajcan te' puerta b'aj ix ochcan eb' chi'. ¹¹ Axo ix jax eb' ix quistal chi', ix to avajoch eb' ix: Mamin, Mamin, jacoñ ochi, xchi eb' ix. ¹² Axo ix yalan viñ d'a eb' ix: Val yel sval d'ayex, mañ ex vojtaocclaj, xchi viñ d'a eb' ix.

¹³ Yuj chi', sval d'ayex, te lista tzeyutej e b'a, yujto mañ eyojtacoc b'aja sc'ual, yorail ol in javoc, xchi Jesús d'a eb'.

A yab'ixal oxvañ eb' checab'

(Lc 19.11-27)

¹⁴ Ol val d'ayex, chajtil ol aj eb' anima, ayic ol vach' och Dios aj satchaañ Yajalil. Lajan icha jun viñ ix b'at d'a junxo choñab' te najat. Ayic manto b'at viñ, ix yavtancot eb' schecab' viñ. Ix yac'ancan juntzañ stumin viñ d'a yol sc'ab' eb'.

¹⁵ Ay jun b'aj ix yac' oye' talento viñ. ^{25.15} Axo d'a junxo, chab' talento ix yac' viñ. Ay pax junxo b'aj ix yac' jun talento viñ, ato syal sjelanil junjun eb'. Ix lajvi chi', ix b'at viñ. ¹⁶ Axo viñ checab' ix chaan oye' talento chi', ix yac' snegocio viñ yed' q'ueen. Ix yac'an ganar oyexo talento viñ. ¹⁷ Icha

25.15 **25:15** Ay 75 libra q'uen plata d'a junjun talento.

pax chi' viñ ix chaan chab' talento chi', ix yac' ganar chab'xo talento viñ. ¹⁸ Palta axo viñ junñej talento ix chaan chi', ix sjoy b'aj ix smuquem q'uen tumin chi' viñ.

¹⁹ Pecataxo chi' ix jax viñ spatrón eb' chi'. Ix sb'oan scuenta viñ yed' junjun eb'. ²⁰ A viñ chajinac oye' talento chi', a viñ ix b'ab'laj c'och d'a viñ. Ix yac'an oyexo talento ix yac' ganar viñ chi'. Ix yalan viñ d'a viñ spatrón chi': Mamin, ac'naccan oye' talento q'uen a tumin tic d'ayin, palta ticnaic, ina pax oyexo talento yune' q'ueen ix vac' ganar tic, xchi viñ. ²¹ Yuj chi' ix yalan viñ spatrón viñ chi': Vach' jun. Te vach' ix utej a munlaj d'ayin. Ix a c'anab'ajej icha in gana. Yujto ix a c'anab'ajej yed' jab' tic, yuj chi' tzijtumto tas ol vac' d'ayach. Yuj chi' tzalajañ ved'oc, xchi viñ d'a viñ schecab' chi'.

²² Ix lajvi chi', ix c'och viñ b'aj cannac chab' talento chi'. Ix yalan viñ d'a viñ spatrón chi': Mamin, ac'naccan chab' talento q'uen a tumin tic d'ayin, palta ticnaic, ina chab'xo talento yune' q'uen ix vac' ganar tic, xchi viñ. ²³ Yuj chi' ix yalanxi viñ spatrón viñ chi': Vach' jun. Vach' ix utej a munlaj d'ayin. Ix a c'anab'ajej icha in gana. Yujto ix a c'anab'ajej yed' jab' tic, yuj chi' tzijtumto tas ol vac' d'ayach. Yuj chi', tzalajañ ved'oc, xchi viñ d'a junxo schecab' chi'. ²⁴ Palta axo ix c'och viñ junñej talento cannac chi' d'ay, ix yalan viñ: Ach in patrón, vojta to ov ach. Torñej tzach jach'vi, palta malaj tas tzavej. Torñej tza cha tas syac' ganar junocxo anima. ²⁵ Yuj chi', in xiv d'ayach, in mucnaquem q'uen a tumin chi' d'a yol luum. Ina q'uen tic, xchi viñ. ²⁶ Axo ix yalan viñ spatrón viñ chi': A ach tic, nivanoc checab' ach, palta malaj a

vach'il. Te jaragana ach. Tato ojtac to toñej tzin jach'vi, palta malaj tas svavej, toñej tzin cha viquej tas syac' ganar junocxo anima. ²⁷ Tato icha chi', çtas yuj maj ac'b'at q'uen in tumin tic majanil, yic vach' tzin chapax q'uen yed' yune' in javi? xchi viñ d'a viñ schecab' chi'. ²⁸ Ix lajvi chi', ix yalan viñ d'a juntzañ eb' ayec' ta: Iq'uequec' q'uen talento tic d'a viñ. Aq'uec q'uen d'a viñ ay lajuñe' talento yico'. ²⁹ Yujto a mach ay yico', ol vach' ac'joc d'ay yic ol yac' sobre yic chi'. Axo eb' malaj val yico', ol vach' ic'joquec' jab' yic eb' chi'. ³⁰ Axo viñ checab' malaj tz'och tic, b'at yumeccanb'at viñ d'a scal q'uic'alq'uinal. Ata' ol oc' viñ. Ol siq'uic'oc viñ yoc' yuj yab'an syail, xchi viñ, xchi Jesús d'a eb'.

Ayic ol ch'olb'itaj tas yaj eb' anima

³¹ A in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic, ol in ja yed' eb' vángel smasanil, ol in och Yajalil. Ol in em c'ojan d'a in c'ojnub'. Ato ta' ol checlajelta to te nivan velc'ochi. ³² Ol laj och molan junjun choñab' d'a vichañ. Ol in pojan snañal eb' icha junoc viñ tañvum calnel spojanel noc' scalnel d'a scal noc' chiva. ³³ A eb' icha noc' calnel chi', ol can eb' d'a in vach'. Axo eb' icha noc' chiva, ol can eb' d'a in q'uexañ. ³⁴ A in Rey in tic, ol val d'a eb' ay d'a in vach' chi': A ex tic, yac'nac svach'c'olal in Mam d'ayex. Ochañec ved'oc b'aj svac' Yajalil. Yujto atax ix sb'oan yolyib'añq'uinal tic Dios ix sb'oancan jun tic eyicoc. ³⁵ Yujto ayic yochnac in vejel, in eyac'nac vaoc. Ayic stacjinac in ti', eyac'nac a' vuq'uej. Ayic in b'eyec' icha yec' junoc b'eyum anima, eyac'nac in posado. ³⁶ Ayic malaj in pichul, eyac'nac vico'. Ayic penaay in, xid'nac

ex in eyila'. Axo yic ay in och preso, xid'nac ex in e c'umej, xin cham d'a eb'. ³⁷ Axo eb' tojol sb'eyb'al chi' ol alan d'ayin: Mamin, ¿b'ac'ni ix quil yoch a vejel yed' stacji a ti'? ¿Toc ay tas ix cac' d'ayach? ³⁸ ¿B'ac'ni ix quil a b'eyec' icha junoc b'eyum anima chi', yic tza c'an a posado chi'? Axo yic malaj a pichul, ¿toc ay tas cac'nac d'ayach? ³⁹ Ayic penaay ach yed' d'a yic ay ach och d'a preso chi', ¿toc ay b'aj xid'nac oñ ach quila'? xcham eb' d'ayin. ⁴⁰ Icha to chi' b'ian, ol valan d'a eb': Val yel sval d'ayex, ayic ix eyac'an juntzañ tic d'a eb' vuc'tac, eb' vanab', vach'chom d'a eb' malaj yelc'ochi, syalelc'ochi, a d'ayin ix eyac'a', xin cham d'a eb'.

⁴¹ Ichato chi', ol valan d'a eb' ay d'a in q'uexañ: Elañec a ex tic d'a in tz'ey, yujto aycot yoval sc'ool Dios d'a eyib'añ. Ixiquec d'a jun c'ac' malaj b'aq'uiñ stupi, d'a jun lugar sb'onac Dios yicoc viñ diablo yed' eb' yáñgel. ⁴² Yujto ayic ix och in vejel, maj in eyac' vaoc. Ayic ix tacji in ti', malaj jab'oc tas ix eyac' vuq'uej. ⁴³ Ayic ix in b'eyec' icha junoc b'eyum anima, maj eyac' in posado. Ayic malaj in pichul, malaj jab'oc in pichul ix eyac'a'. Añejtona', ayic penaay in yed' ayic ay in och d'a preso, maj xid' in eyil jab'oc, xin cham d'a eb'. ⁴⁴ Yuj chi', icha tic ol yal eb' d'ayin: Mamin, ¿b'ac'ni ix ach quila' ayic ix och a vejel, ayic ix tacji a ti' chi', ayic ix ach b'eyeq'ui, ayic malaj a pichul chi', ayic penaay ach, ayic preso aji? ¿Tom ay b'aj maj oñ colvaj d'ayach? xcham eb' d'ayin. ⁴⁵ Palta ol valan d'a eb': Val yel sval d'ayex, ayic maj ex colvaj d'a juntzañ eb' tic, vach'chom malaj tz'och eb', syalelc'ochi, a d'ayin maj ex colvajoc, xin cham d'a eb'. ⁴⁶ A eb'

chi', ol b'at eb' d'a syaelal d'a junelñej. Palta axo eb' tojol sb'eyb'al, ol scha sq'uinal eb' d'a junelñej, xchi Jesús d'a eb'.

26

A tas ajnac syamchaj Jesús

(Mr 14.1-2; Lc 22.1-2; Jn 11.45-53)

¹ Ayic ix lajvi yalan juntzañ chi' Jesús, ix yalanxi d'a eb' sc'ayb'um:

² —Eyojtac, chab'ejocxo tz'och q'uiñ yic sco naancoti tas aj yelnaccot eb' co mam quicham d'a Egipto. A in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic, ata' ol in ac'jococh d'a yol sc'ab' eb' ol in culusan-chamoc, xchi d'a eb'.

³ Axo eb' viñ sat sacerdote, eb' viñ c'ayb'um d'a ley Moisés yed' eb' viñ ichamtac vinac, ix smolb'ej sb'a eb' viñ d'a spat viñaj Caifás, viñ sat sacerdote.

⁴ Ata' ix laj yal eb' viñ tas ol yutoc eb' viñ yac'anoch es d'a yib'añ Jesús, yic syamchaj yuj eb' viñ, smilancham eb' viñ. ⁵ Palta ix yalan eb' viñ:

—Max yal-laj co yaman viñ d'a yol q'uiñ tic, yujto ay smay ol q'ue somnaj eb' anima scot yoval d'ayori yuj viñ, xchi eb' viñ.

Q'uenac jun suc'uq'ui sjab' d'a sjolom Jesús

(Mr 14.3-9; Jn 12.1-8)

⁶ Ix c'och Jesús d'a Betania. Ix ochc'och d'a yol spat viñaj Simón. A d'a yic yalañtaxo, penaay viñ yuj jun yab'il scuchan lepra. ⁷ Ayic c'ojanem Jesús sva'i, ix c'och jun ix ix d'ay. Yed'nac jun

limeta ix sb'onac yed' jun q'uen scuch alabastro.^{26.7} B'ud'ud'i q'ueen d'a jun suc'uq'ui sjab' te caro stojol. Ix stob'anq'ue jun chi' ix d'a sjolom Jesús. ⁸ Axo ix yilan jun chi' eb' sc'ayb'um Jesús chi', ix cot yoval eb' d'a ix. Ix laj yalanq'ue eb':

—¿Tas yuj nab'añej tz'ixtax jun tic? ⁹ A jun suc'uq'ui sjab' tic, te caro stojol. Octom ix choñchaji, axo stojol chi' tz'ac'ji d'a eb' meb'a', xchi eb'.

¹⁰ Axo ix yab'an juntzañ chi' Jesús, ix yalan d'a eb':

—¿Tas yuj tze tzuntzej ix? A jun sc'ulej ix tic d'ayin, vach' toni. ¹¹ A eb' meb'a' tzeyal chi', ayñejec' eb' eyed'oc. Palta a inxo tic, mañ masaniloc tiempo ay in ec' eyed'oc. ¹² Ayocto ix yac'anoch jun suc'uq'ui sjab' tic ix d'a in nivanil tic, yic vach' listaxo vaj yed' in muquil. ¹³ Val yel sval d'ayex, yalñej b'ajtil ol aljoquel vach' ab'ix yic colnab'il d'a yolyib'añq'uinal tic, ol aljoc pax yab'ixal tas ix sc'ulej ix tic, yic ol najocot ix, xchi d'a eb' viñ.

*Chorñb'il Jesús yuj viñaj Judas
(Mr 14.10-11; Lc 22.3-6)*

¹⁴ Ay jun viñ d'a scal eb' viñ slajchavañil, aton viñaj Judas aj Queriot, ix b'at lolon viñ yed' eb' viñ sat sacerdote. ¹⁵ Ix yalan viñ d'a eb' viñ icha tic:

—Tato svac'och Jesús d'a yol e c'ab', ¿jantac tzin e tupu'? xchi viñ.

26.7 **26:7** A q'uen alabastro, aton jun q'uen vach' yilji, c'un paxi, sc'anchaj q'ueen ayic sb'ochaj yed'tal añ flor yed' juntzañ limeta vach' yilji.

Yuj chi', 30 plata tumin^{26.15} ix ac'ji d'a viñ yuj eb' viñ. ¹⁶ Yuj chi' ix sayan modo viñ tas ol yutoc yac'anoch Jesús d'a yol sc'ab' eb'.

A Santa Cena

(*Mr 14.12-25; Lc 22.7-23; Jn 13.21-30; 1Co 11.23-26*)

¹⁷ A d'a jun sb'ab'el c'ual q'uiñ svaji ixim pan malaj yich ayb'at d'a scal, ix c'och eb' sc'ayb'um Jesús d'ay, ix sc'anb'an eb':

—¿B'ajtil a gana sco b'o b'aj ol oñ vaoc yic sco naancoti tas aj yelnaccot eb' co mam quicham d'a Egipto? xchi eb' d'ay.

¹⁸ —Ixiquec d'a choñab'. Ay jun viñ b'aj ol ex c'och d'a spat. Icha tic ol eyal d'a viñ: Xchicot co C'ayb'umal to quenxoñej tiempo ayeq'ui. Yuj chi' syala' to d'a a pat tic ol va qued' a oñ sc'ayb'um oñ tic, yic sco nacot yed'oc tas aj yelnaccot eb' co mam quicham d'a Egipto, xchi. Icha chi' tzeyutej eyalan d'a viñ, xchi Jesús d'a eb'.

¹⁹ Yuj chi', ix b'at eb' sc'ayb'um chi' sb'o icha ix yal chi'. Ix sb'oan eb' tas ol schi eb' d'a q'uiñ chi'.

²⁰ Axo d'a q'uic'b'alil, ix c'och Jesús chi' vael yed' eb' sc'ayb'um chi'. ²¹ Ayic van sva yed' eb', ix yalani:

—Val yel sval d'ayex, ay jun d'a co cal tic ol in ac'anoch d'a yol sc'ab' chamel, xchi d'a eb'.

²² Ix laj och eb' ilc'olal yab'an jun chi'. Yuj chi', junjun eb' ix och ijan sc'anb'an yab' d'ay:

—Mamin, ¿tom a in? xchi junjun eb' d'ay.

²³ Yuj chi' ix yalan d'a eb':

26.15 **26:15** Treinta tumin plata, aton stojol viñ checab' yic smanchaji.

—A jun van sva ved' d'a jun uc'ab' ayec' d'a co nañal tic, a ol in ac'anoch d'a yol sc'ab' chamel. ²⁴ A in tic, Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic, palta yovalil ol in chamoc, icha yaj stz'ib'chajcan d'a Slolonel Dios. Palta te chuc yic jun ol in ac'anoch d'a yol sc'ab' chamel chi'. Octom maj uneajlaj. Tato icha chi', más vach' yico', xchi d'a eb'.

²⁵ Axo viñaj Judas, viñ ol ac'anoch d'a yol sc'ab' chamel chi', ix alan d'ay:

—Ach in C'ayb'umal, ¿tom a in? xchi viñ.

—A ach toni, xchi d'a viñ.

²⁶ Ayic van sva yed' eb' sc'ayb'um chi', ix yic'ancharñ ixim pan. Ix yac'an yuj diosal yuj ixim. Ix lajviñej chi', ix xepanb'at ixim, ix yac'an d'a eb' sc'ayb'um.

—Vaañec. Aton in nivanil tic, xchi d'a eb'.

²⁷ Ix lajvi chi', ix syaman jun vaso ayem yal sat uva d'a yool. Ix yac'an yuj diosal d'a Dios yuuj. Ix yac'anpax d'a eb'.

—Mol uq'uejec jun tic e masanil. ²⁸ Yujto aton jun tic in chiq'uul. Yuj in chiq'uul tic ol elc'och jun strato Dios eyed'oc.^{26.28} Ol elcan in chiq'uul tic, yic vach' tzijtum mach ol ac'joc lajvoc smul yuuj. ²⁹ Palta svalcan d'ayex ticnaic to mañxa b'aj ol vuc' yal sat te' uva, masanto d'a jun c'u ol vuc'xi eyed'oc, ayic ol vach' och co Mam Dios Yajalil, xchi d'a eb'.

26.28 26:28 A jun trato tic, aton jun ac' trato yalnaccan viñaj Jeremías d'a peca', aton tz'ilchaj d'a Jeremías 31.31-33. Ayic sch'oxanel eb' to yel ol elc'och jun trato, toxonton tz'el schiq'uul junoc noc' noc' yuj eb'. Éxodo 24.8.

Yalnaccan Jesús to ol yiq'uel viñaj Pedro d'a yib'añ

(Mr 14.26-31; Lc 22.31-34; Jn 13.36-38)

³⁰ Ix lajvi sb'itan jun b'it^{26.30} eb' d'a Dios, ix elta eb'. Ix b'at eb' d'a tzalan Olivo. ³¹ Ata' ix yal Jesús d'a eb':

—Masanil ex tic ol ex somchajcanel vuuj d'a jun ac'val tic. Yujto tz'ib'yajcan d'a Slolonel Dios: Ol in milcham viñ tarñvum calnel. Axo noc' calnel chi', ol saclemcanb'at noc', xchi. ³² Palta axo yic ol in pitzvocxi, ol in b'ab'laj c'och eyuuj d'a Galilea, xchi d'a eb'.

³³ Axo viñaj Pedro ix alan d'ay:

—Vach'chom ol somchajcanel spensar eb' d'ayach, palta a in tic, malaj b'aq'uiñ ol in somchajeloc, xchi viñ.

³⁴ —Val yel sval d'ayach, a d'a jun ac'val tic, ayic manto oc' noc' caxlañ, oxel ol iq'uel d'a ib'añ ol alani to mañ in ojtacoc, xchi Jesús d'a viñ.

³⁵ —Vach'chom ol in miljoccham ed'oc, palta mañ ol vala' to mañ ach vojtaoc, xchi viñaj Pedro chi' d'ay.

Añejtona' icha chi' ix laj yal eb' sc'ayb'um chi' smasanil.

Lesalvinac Jesús d'a Getsemaní

(Mr 14.32-42; Lc 22.39-46)

³⁶ Ix lajvi chi', ix c'och Jesús yed' eb' sc'ayb'um d'a Getsemaní. Ata' ix yal d'a eb':

—Canañec d'a tic. Ol b'at in lesalvoc d'a chi', xchi d'a eb'.

26.30 **26:30** A jun b'it sb'itaj yic q'uiñ yic snajicoti tas aj yelnaccot eb' israel d'a Egipto, tecan a Salmo 115 masanto d'a 118.

³⁷ Ix lajvi chi', ix yic'anb'at viñaj Pedro yed' chavañ eb' yuninal viñaj Zebedeo yed'oc. Ix och ijan Jesús scusi, ix och ilc'olal. ³⁸ Yuj chi' ix yalan d'a eb':

—Tzin te cusi, ijan val tzin cham yuj cuselal. Canañec d'a tic. Pitzanocab' ex ved'oc, xchi Jesús d'a eb'.

³⁹ Ix lajvi chi', ix snitzanb'at sb'a, ix em cuman ix emc'och snañal sat d'a sat luum. Ix lesalvi icha tic:

—Mamin, tato syala', iq'uec' jun yaelal tic d'a vib'añ. Palta mocab' ichoc in gana a in tic, palta ichocab' val a gana, xchi.

⁴⁰ Ix lajvi chi', ix c'och d'a eb' viñ oxvañ chi', palta ix yilani, vaynac eb' viñ. Yuj chi' ix yalan d'a viñaj Pedro:

—¿Tom max yal pitzan ex junoc hora ved'oc?

⁴¹ Aq'uec el e vyañ. Lesalvañec, yic mañ ol ex telvoc ayic tzex montajb'at d'a chucal. A co pensar, tec'an toni, palta axo co nivanil, malaj yip, xchi d'a eb'.

⁴² Ix lajvi chi', ix b'atxi lesal, ix yalan icha tic:

—Mamin, tato max yal yec' jun yaelal tic d'a vib'añ, elocab'c'och tas nab'il uuj, xchi.

⁴³ Axo ix c'ochxi junelxo, ix yilani añeja' vaynac eb' sc'ayb'um chi', yujto max techaj vyañ yuj eb'. ⁴⁴ Yuj chi' ix canxi eb' yuuj. Ix b'at lesalvixi d'a yoxelal. Ix yalanxi icha ix yutej yalan d'a sb'ab'elal. ⁴⁵ Axo ix c'ochxi d'a eb' sc'ayb'um chi', ix yalan d'a eb':

—¿Tom añeja' vaynac ex? ¿Tom toñej tzeyic' eyip? A ticnaic, a in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic, ix c'och yorail vac'jioch d'a yol sc'ab' eb' viñ

chuc. ⁴⁶ Q'ueañec vaan, coyec, yujto lac'anxo ayec' viñ ol in ac'anoch d'a yol sc'ab' eb' ajc'ool, xchi d'a eb' viñ.

Yamchajnac Jesús

(Mr 14.43-50; Lc 22.47-53; Jn 18.2-11)

⁴⁷ Vanto yalani, ix javi viñaj Judas. A viñ chi' nivanoc ayoch stz'acub'oc eb' uxluhvañ schecab' Jesús chi'. Tzajtum anima ix c'och yed' viñ. Yed'nac yespada eb' yed' te te'. A eb' viñ sat sacerdote yed' eb' viñ ichamtac vinac ay yopisio d'a scal eb' israel chi' ix checancot eb'. ⁴⁸ A viñaj Judas chi', viñ ol ac'anoch Jesús d'a yol sc'ab' eb', toxo ix slajtiej sb'a viñ yed' eb'. Ix yalan viñ icha tic:

—A viñ ol in tz'ub'elta sti', aton viñ chi' tzeyama', xchi viñ d'a eb'.

⁴⁹ Yuj chi', elañchamel ix c'och viñ d'a Jesús. Ix yalan viñ d'ay:

—Buenas noches, ach in C'ayb'umal, xchi viñ d'ay.

Ix lajvi chi', ix stz'ub'anelta sti' viñ.

⁵⁰ —Ach vamigo, c'ulej tas tzul a c'uloc chi' d'a tic, xchi d'a viñ.

Ix lajvi chi', ix c'och umnaj eb' viñ d'ay. Ix syaman eb' viñ. Ix stzec'an eb' viñ.

⁵¹ Palta ay jun viñ sc'ayb'um Jesús chi' ix ic'anq'ueta q'uen yespada. Ix stzepanel schiquin jun viñ schecab' viñ sat sacerdote. ⁵² Yuj chi' ix yalan Jesús d'a viñ sc'ayb'um chi':

—Ac'xiem q'uen espada chi' d'a yol yatut, yujto a eb' tz'ac'an oval yed' q'uen espada, ol champax eb' yuj q'ueen. ⁵³ ¿Tom mañ ojtacoc, tato in gana tzin

c'ancot d'a Dios, aton in Mam, ec'to d'a 72 mil^{26.53} eb' ángel ol yac'cot in scol d'a elarichamel? ⁵⁴ Palta tato ol in c'ancoti, mañ ol elc'ochlaj tas tz'ib'yajcan d'a Slolonel Dios, yujto tz'ib'yajcani to yovalil icha tic ol in ajoc, xchi Jesús.

⁵⁵ Ix lajvi chi', ix yalanpax d'a eb' viñ ix c'och chi':
—¿Tom yajal in d'a scal eb' tz'ac'an oval yed' eb' yajal tzeyila', yuj chi' eyed' eyespada yed' e te', tzex ja in eyama'? Junjun c'u tzex in c'ayb'an d'a yol yamaq'uil stemplo Dios, palta maj in eyam ta'.

⁵⁶ Palta icha ton tic ol aj yelc'och tas tz'ib'yajcan yuj eb' schecab' Dios d'a Slolonel, xchi d'a eb' viñ.

Ix actajcan yuj eb' sc'ayb'um chi' sch'ocoj. Ix b'at eb' elelal smasanil.

C'ochnac Jesús d'a yichañ eb' viñ sat yajal

(Mr 14.53-65; Lc 22.54-55,63-71; Jn 18.12-14,19-24)

⁵⁷ A eb' viñ ix yaman Jesús, ix yic'b'at eb' viñ d'a viñaj Caifás, aton viñ sat sacerdote. Ata' ix smolb'ej sb'a eb' c'ayb'um d'a ley Moisés yed' eb' viñ ichamtac vinac ay yopisio. ⁵⁸ Axo viñaj Pedro, najat tzac'anto sb'at viñ yuuj. Ix ochc'och viñ d'a yamaq'uil spat viñ sat yaj d'a eb' viñ chi'. Ix em c'ojan viñ yed' eb' viñ polencía, yic syilan viñ tas ol ajoc.

⁵⁹ Axo eb' viñ sat sacerdote, eb' viñ ichamtac vinac yed' masanil eb' viñ sat yajal, ix say juntzañ vinac eb' viñ, yic syac'och es eb' d'a yib'añ Jesús chi' yic tz'och chamel d'a yib'añ. ⁶⁰ Mañ janta-coc eb' ix c'ochi. Ix yac'anoch juntzañ es eb' d'a yib'añ. Palta malaj junoc eb' ix elc'och tas ix yala'.

26.53 **26:53** “Lajchave' legión ángel” ix yutej yalan Jesús, junjun legión, vaque' mil sb'isul.

C'ojanc'olal to ix q'ue van chavañxo vinac chi', ix yac'an val och es eb' d'a yib'añ. ⁶¹ Ix yalan eb':

—Ix cab' yalani: A in tic, syal in satanel stemplo Dios, axo d'a schab'jial tzin b'oanxiq'uei, xchi, xchi eb'.

⁶² Axo viñ sat sacerdote, ix q'ue vaan, ix yalan viñ d'a Jesús:

—¿Tom max ach tac'vi jab'oc? ¿Tom max ab' juntzañ syac'och eb' viñ tic d'a ib'añ? xchi viñ d'ay.

⁶³ Axo Jesús tz'inñej xchi. Yuj chi' ix yalanxi viñ d'ay:

—Al d'ayoñ, tato Cristo ach, tato Yuninal ach Dios. Yovalil tzal d'a sat Dios pitzan, tato yel tzala', xchi viñ d'ay.

⁶⁴ —A in ton tic, icha tzal chi'. Svalanpax d'ayex, a in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic, ol in eyila', c'ojan in em d'a svach' c'ab' Dios, aton Jun nivan spoder. Ol eyilpax vemul d'a scal asun d'a satchaañ, xchi Jesús d'a viñ.

⁶⁵ Ayic ix yab'an juntzañ chi' viñ sat sacerdote chi', ix sñic'chitan spichul viñ scot yoval. Ix yalan viñ d'a eb' yetyajalil chi':

—A jun viñ tic sb'uchvaj viñ d'a Dios. ¿Tasto tz'och testigo sco saya? Toxo ix cab' sb'uchvaj viñ.

⁶⁶ ¿Tas xe chi yuj viñ ticnaic? xchi viñ.

—Ix och smul viñ. Smoj scham viñ, xchi eb' viñ.

⁶⁷ Ix lajvi chi', ix tzub'aj sat Jesús chi' yuj eb'. Ix d'ob'jib'at sti', ay pax eb' ix tz'itanb'at sat. ⁶⁸ Ix yalan eb' d'ay:

—A ach nivanoc tzach alnax Cristoal tic, ala' mach tzach mac'ani, xchi eb' d'ay.

*Yic'naquel viñaj Pedro d'a yib'añ
(Mr 14.66-72; Lc 22.56-62; Jn 18.15-18,25-27)*

⁶⁹ Axo viñaj Pedro, c'ojanec' viñ d'a yamaq'uil jun pat chi'. Ix c'och jun ix criada d'a viñ.

—A ach tic, etb'eyum a b'a yed' Jesús aj Nazaret tic, xchi ix d'a viñ.

⁷⁰ Palta ix yiq'uel viñ d'a yib'añ d'a yichañ eb' smasanil:

—A jun tzal tic, mañ vojtaocclaj, xchi viñ d'a ix.

⁷¹ Axo yic ix elta viñaj Pedro chi' d'a sti' spuertail amac', ix ilji viñ yuj junxo ix.

—Aton jun viñ tic, yetb'eyum sb'a yed' Jesús aj Nazaret tic, xchi ix.

⁷² Palta ix yic'anxiel viñ d'a yib'añ. Ix slocan sb'i Dios viñ:

—Mañ vojtaocclaj jun viñ tic, xchi viñ d'a eb'.

⁷³ Junanto rato chi', ix c'och eb' aytaxon ec' ta' d'a viñaj Pedro chi', ix yalan eb' d'a viñ:

—Val yel, etb'eyum a b'a yed' eb' sc'ayb'um Jesús tic, yujto lajan a lolon yed' eb' scab'i, xchi eb'.

⁷⁴ Yuj chi', ix sc'anancot yoval sc'ool Dios viñ d'a yib'añ. Ix slocan sb'i Dios viñ:

—A jun viñ tic, mañ vojtaocclaj viñ, xchi viñ d'a eb'.

Van to yalan jun chi' viñ, ix oc' noc' caxlañ. ⁷⁵ Yuj chi', ix snaancot viñ tas ix yal Jesús, ayic ix yalan icha tic: Ayic mantzac oc' noc' caxlañ, oxel ol iq'uel d'a ib'añ to mañ in ojtacoc, xchi d'a viñ. Yuj chi' ix sb'esanelta sb'a viñaj Pedro chi', ix te oc' viñ sic'lab'il.

27

Ic'b'ilb'at Jesús d'a yichañ viñaj Pilato (Mr 15.1; Lc 23.1-2; Jn 18.28-32)

¹ Axo ix q'uiñib'i, ix smolb'an sb'a eb' sat sacerdote smasanil yed' eb' ichamtac vinac ay yopisio d'a scal eb' israel. Ix laj yalan eb' tas ol yutoc eb' yac'anoch chamel d'a yib'añ Jesús. ² Yuj chi', ix stzec' eb', ix yic'amb'at eb', xid' yac'anoch eb' d'a yol sc'ab' viñaj Poncio Pilato, aton viñ gobernador.

Schamel viñaj Judas

³ A viñaj Judas, viñ ix ac'anoch Jesús d'a yol sc'ab' eb' viñ, ayic ix yab'an viñ to ix och chamel d'a yib'añ Jesús chi', ix snaan sb'a sc'ool viñ. Ix b'atxi viñ b'aj ay eb' viñ sat sacerdote yed' eb' viñ ichamtac vinac, yujto ix snib'ej viñ ix yac'xi meltzaj 30 plata tumin ix scha d'a eb' viñ. ⁴ Yuj chi', ix yalan viñ d'a eb' viñ:

—Ix och val in mul, yujto ix vac'och Jesús chi' d'a yol sc'ab' chamel, palta malaj jab'oc smul, xchi viñ.

Palta ix yalan eb' viñ:

—A oñ tic, malaj coch d'a a mul chi'. A chumxo d'a chi', xchi eb' viñ.

⁵ A ix yab'an jun chi' viñ, ix syumancan och juntzañ tumin chi' viñ d'a yol yamaq'uil stemplo Dios. Ix lajvi chi', ix b'at viñ sd'uñb'ejcham sb'a.

⁶ Axo eb' viñ sat sacerdote ix sic'anq'ue q'uen tumin chi', ix yalan eb' viñ:

—Max yal-laj cac'anoch juntzañ tumin tic d'a scal q'uen ofrenda, yujto ix manjicham jun viñ yuj q'ueen, xchi eb' viñ.

⁷ Yuj chi', ix laj yal-lan yab' eb' viñ. Ix yalan eb' viñ tas ol och q'ueen. Ix lajvi chi', ix smanan

jun sluum jun viř tz'acum eb' viř, yic ata' smucji eb' ch'oc chořab'il slaj chami. ⁸ Yuj chi', Slumal Chic' ix sb'iejcan jun lugar chi'. Icha chi' ix sb'iejřejcani. ⁹ Icha chi' ix aj yelc'och tas yalnaccan viřaj Jeremías schecab' Dios d'a peca', ayic yalannaccani: Ix yic' 30 plata tumin eb', aton stojol jantac snanac eb' aj Israel. ¹⁰ A d'a jun tumin chi' ix manjiel sluum jun viř tz'acum. Icha chi' yalnaccan Dios Cajal d'ayin, xchi.

C'ochnac Jesús d'a yichař viřaj Pilato

(Mr 15.2-5; Lc 23.3-5; Jn 18.33-38)

¹¹ Ayic ix c'och Jesús d'a yichař viřaj Pilato, viř gobernador, ix sc'anb'an viř d'ay:

—¿Tom a ach tic, Sreyal ach eb' israel? xchi viř d'ay.

—Yel ton tzala', xchi.

¹² Axo eb' viř sat sacerdote yed' eb' viř ichamtac vinac, ix yac'b'at eb' viř d'a yib'añ, palta maj tac'voclej. ¹³ Yuj chi' ix yalanxi viřaj Pilato chi' d'ay:

—¿Tom max ab' juntzař tas syac'och eb' viř d'a ib'añ tic? xchi viř d'ay.

¹⁴ Palta mař val jab'oc ix tac'vi. Yuj chi' ix te sat sc'ool viř yuuj.

Ochnac chamel d'a yib'añ Jesús

(Mr 15.6-20; Lc 23.13-25; Jn 18.38–19.16)

¹⁵ A d'a junjun ab'il d'a sc'ual q'uiř, tz'ac'jielta junjun eb' preso yuj viř gobernador, ato syala', mach sc'anelta eb' anima. ¹⁶ A d'a preso chi' ayoch jun viř scuchan Barrabás. Ojtacab'il viř yuj eb' anima smasanil. ¹⁷ Ayic molanec' eb' chi', ix sc'anb'an viřaj Pilato chi' d'a eb':

—¿Mach junoc e gana svaq'uel d'a libre, am viñaj Barrabás, mato a Jesús, syal eb' Cristoal? xchi viñ d'a eb'.

¹⁸ Icha chi' ix yal viñ, yujto yojtactaxon viñ to yuj schichonc'olal eb' viñ sacerdote ix ac'jioch Jesús chi' d'a yol sc'ab' viñ.

¹⁹ C'ojanem viñaj Pilato chi' d'a sdespacho, ix c'och schecab' ix yetb'eyum viñ d'ay. Ix yalanb'at ix: Mañ a locb'ej a b'a d'a viñ tojol spensar chi', yujto ix in vayichej viñ q'uiq'ui. Tzin xivb'at yuj jun in vayich chi', xchi ix.

²⁰ Palta axo eb' viñ sat sacerdote yed' eb' viñ ichamtac vinac ix ac'an sc'ool eb' anima, yic a viñaj Barrabás sc'anelta eb'. Axo Jesús sc'an cham eb'. ²¹ Ix sc'anb'anxi viñ gobernador chi' d'a eb':

—¿Mach junoc eb' chavañ tic e gana svaq'uelta d'a libre? xchi viñ.

—A viñaj Barrabás co gana tzaq'uelta, xchi eb'.

²² —Palta ¿tas ol vutoc Jesús, tz'aljipax Cristoal tic? xchi viñ.

—Culusejq'uei, xchi eb' smasanil.

²³ —Palta ¿tas val junoc chucal ix sc'ulej viñ tzeyila'? xchi viñ.

Palta ix q'ue umnaj eb' yalani:

—Culusejq'uei, xchi eb'.

²⁴ Axo ix yilan viñaj Pilato chi' to max yac' ganar viñ scolan Jesús, toñej ix vach' q'ue somnaj eb' anima yalan yuuj. Yuj chi', ix schec viñ ic'jicot jab' yaal. Ix sb'icanel sc'ab' viñ d'a yichañ eb' anima chi' smasanil. Icha chi' ix yutej viñ sch'oxan d'a eb' to mañ locanoc viñ yed' eb'. Ix yalanxi viñ d'a eb':

—A in tic malaj voch d'a schamel viñ tojol spensar tic. E chumxo d'a chi', xchi viñ d'a eb'.

25 Yuj chi', ix laj yalan eb' smasanil d'a viñ:

—Ochocab'can schamel viñ chi' co muloc yed' d'a yib'añ eb' cuninal, xchi eb'.

26 Ayic ix yab'an jun chi' viñ, ix ac'jielta viñaj Barrabás chi' d'a libre. Axo Jesús ix schec mac'joc viñ. Ix ac'jioch d'a yol sc'ab' eb' sculusanq'uei.

27 Axo eb' viñ soldado yic viñ yajal chi', ix yic'anb'at Jesús eb' d'a spat viñ. Ata' ix yavtejcot eb' soldado eb' masanil. 28 Ix squichan el spichul Jesús eb' viñ. Ix yac'anoch junxo pichul chacchac eb' viñ d'ay. 29 Ix sjalan setan jun te' q'uiix eb' viñ. Ix yac'anq'ue eb' viñ d'a sjolom scoronaoc, yic lajan tz'aj yilji icha junoc rey snaan eb' viñ. Ix yac'och jun te' aj eb' viñ sc'ocochoc d'a svach' c'ab'. Ix lajvi chi', ix laj stz'acan em cuman sb'a eb' viñ d'a yichañ. Ix laj b'uchvaj eb' viñ d'ay. Ix laj stz'acan yal eb' viñ d'ay:

—Tzalajañ ach sreyal eb' israel, xchi eb' viñ.

30 Ix tzub'aj yuj eb' viñ. Ix toc'jiec' te' aj chi' d'ay. Ix ste pajanoch te' eb' viñ d'a sjolom. 31 Ayic ix lajvi sb'uchvaj eb' viñ d'ay, ix squichanxiel jun pichul chacchac chi' eb' viñ d'ay. Ix yac'anxioch spichultaxon chi' eb' viñ. Ichato chi' ix yic'anb'at eb' viñ b'aj ol culusajq'ueoc.

Ix culusajq'ue Jesús

(Mr 15.21-32; Lc 23.26-43; Jn 19.17-27)

32 Ayic van sb'at eb' viñ yed' Jesús, ix ilchajel jun viñ aj Cirene scuchan Simón yuj eb' viñ. Ix ac'ji pural viñ yuj eb' viñ yic scuchanb'at te' sculusal Jesús chi'.

33 Icha chi' ix aj sc'och eb' d'a jun lugar scuch Gólgota. A Gólgota chi', syalelc'ochi, B'aj Ay Sb'aquil

Jolom. ³⁴ Ata' ix yac' yal uva eb' viñ yuq'uej, calan yaj yed' añ ixaj.^{27.34} Palta ayic ix yab'lani, maj schalaj yuq'uej d'a eb' viñ.

³⁵ Ichato chi' ix culusajq'ue Jesús chi'. Axo eb' viñ soldado chi', ix yac' suerte eb' viñ, yic spojec' spichul Jesús eb' viñ d'a spatic. ³⁶ Ix lajvi chi', ix em c'ojan eb' stařivan yila'. ³⁷ Axo d'a sjolom sculusal chi' ix och jun letra. A tz'alani tas yuj ix ac'jioch chamel d'a yib'añ. Aton Jesús tic, Sreyal eb' israel, xchi jun letra chi'.

³⁸ Añejtona' ay chavañ eb' elc'um ix culusajq'ue yed'oc, jun d'a svach', jun d'a sq'uexañ. Junjun sculusal junjun eb'. ³⁹ Axo eb' ix laj ec' ta', sb'uchvajq'ue eb' d'ay. ⁴⁰ Ix yalan eb':

—A ach ton tic, ix ala' to tza satel stemplo Dios, axo d'a schab'jial tza b'oanxiq'ue sq'uexul. Col a b'a ticnaic. Tato yel Yuninal ach Dios, emařcot d'a te' culus chi', xchi eb' d'ay.

⁴¹ Icha pax chi' eb' viñ sat sacerdote, eb' viñ c'ayb'um d'a ley Moisés, eb' viñ fariseo yed' eb' viñ ichamtac vinac, ix laj b'uchvaj eb' viñ d'ay. Ix laj yalanq'ue eb' viñ:

⁴² —Nivanoc ix colchaj juntzañxo eb' yuj viñ, palta ina max ujilaj scolan sb'a viñ ticnaic. A jun viñ tic nivanoc co Reyal a oñ israel oñ tic. A ticnaic, yic'ocab'emta sb'a viñ d'a te' culus tic quila'. Ichato chi', ol cac'anoch d'a co c'ool. ⁴³ Nivanoc ix yac'och Dios viñ yipoc sc'ool. Yuj chi' colvajocab' Dios chi' yed' viñ quil ticnaic tato yel xajan viñ yuj Dios. Inato ix yal viñ to Yuninal Dios, xchi eb' viñ.

27.34 **27:34** Tz'ac'chaj jun yal uva calan yaj yed' jun c'a chi' d'a eb' culusab'il, yic vach' max yab' val syail eb'.

44 Axo eb' elc'um culusab'ilq'ue yed' chi', ix b'uchvaj pax eb' d'ay.

A schamel Jesús

(Mr 15.33-41; Lc 23.44-49; Jn 19.28-30)

45 Axo d'a chimc'ualil, ix q'uic'b'i d'a masanil yolyib'añq'uinal tic, masanto d'a a las tres. 46 Ix lajvi chi', ix avajq'ue Jesús chi':

—Elí, Elí, ¿lama sabactani? xchi. Syalelc'ochi: Ach in Diosal, ach in Diosal, ¿tas yuj tzin actejcan in ch'ocoj? xchi.

47 Ay jayvañ eb' ayec' ta', ayic ix yab'an eb' jun ix yal chi', ix yalan eb':

—A d'a viñaj Elías, viñ schecab' Dios, ata' tz'avaji, xchi eb'.

48 D'a jun rato chi', ix b'at lemnaj jun viñ. Ix yic'ancot jun tz'ub'lab' viñ, ix slab'anem viñ d'a scal vinagre. Ix yac'anoch viñ d'a sjolom jun te' aj, ix yac'an viñ stz'ub'u'. 49 Palta ay juntzañxo eb' ix alan d'a viñ:

—Yilxo viñ, quil b'ela tato ol ja viñaj Elías chi' ul scol viñ, xchi eb'.

50 Axo Jesús, te chaañ ix avajq'ue junelxo. Ichato chi' ix chami. 51 Val d'a jun rato chi', axo jun c'apac cortina ayoch smaculoc snañal stemplo Dios, chab'ñej ix aj snañal c'apac sñic'chaji. Ix ñic'chajcot d'a sjolom masanto d'a yoctac. Ix ec' pax jun nivan quixcab'. Ix laj jat juntzañ nivac q'ueen. 52 Axo juntzañxo q'uen joyb'ilel yool b'aj ayoch eb' chamnac, ay q'uen ix laj jacvi. Axo juntzañ eb' yicxo Dios chamnacxo, tzijtum eb' ix pitzvixi yed' snivanil. 53 Ato yic ix pitzvixi Jesús, ato ta' ix elta eb' d'a juntzañ q'uen b'aj aycanoch

chi'. Ix c'och eb' d'a yol choñab' Jerusalén chi', aton jun choñab' yicñej Dios yaji. Tzijtum eb' anima ix laj ilan eb'.

⁵⁴ Axo eb' viñ soldado stañvumal Jesús yed' viñ scapitanil eb', ix yab'an eb' viñ yec' jun quixcab' chi'. Ix yilanpax eb' viñ juntzañxo tas ix uji. Yuj chi', ix te xiv eb' viñ. Ix laj yalan eb' viñ:

—A jun viñ ix cham tic, val yel Yuninal ton Dios, xchi eb' viñ.

⁵⁵ Ay pax juntzañ eb' ix ix najattac aycoti, van yilan eb' ix. A eb' ix chi', ec'nac eb' ix yed' Jesús chi' ayic ayec' d'a Galilea. Axo scoti, scot eb' ix yed'oc yic tz'ac'ji servil yuj eb' ix. ⁵⁶ A d'a scal eb' ix, ayec' ix María aj Magdala, ix María snun viñaj Jacobo yed' viñaj José yed' pax ix snun eb' yuninal viñaj Zebedeo.

*Ac'jinacoch snivanil Jesús d'a yol jun q'ueen
(Mr 15.42-47; Lc 23.50-56; Jn 19.38-42)*

⁵⁷ Ay jun viñ b'eyum scuchan José aj choñab' Arimatea. Sc'ayb'umpax Jesús yaj viñ. ⁵⁸ Axo d'a yemc'ualil ix c'och viñ d'a viñaj Pilato. Ix sc'ananemta snivanil Jesús chi' viñ. Yuj chi' ix yalan viñaj Pilato chi' to tz'ac'ji snivanil Jesús chi' d'a viñ. ⁵⁹ Ix b'at yic'anemta viñ. Ix spichanoch viñ d'a jun c'apac sábana te sac. ⁶⁰ Ay jun q'ueen joyb'ilxoel yool,^{27.60} yictaxon viñaj José chi', mantalaj junoc chamnac tz'ac'jioch d'a yool. Ata' ix yac'canoch snivanil Jesús chi' viñ. Ix sb'alanoch jun nivan q'ueen viñ smaculoc sti', ix pax viñ. ⁶¹ Axo ix María aj Magdala yed' junxo ix María,

27.60 **27:60** A eb' israel, syac'och schamnac eb' d'a yol juntzañ ñaq'ueen, smacchan sti' eb' yed' jun nivan q'ueen.

ix c'och eb' ix ta', ix em c'ojan eb' ix d'a slac'anil q'ueen.

Stařvejnac eb' soldado b'aj mucchajnac Jesús

⁶² A d'a jun c'ual chi', sc'ual yac'an lista sb'a eb' israel, yujto q'uic'anocxo sc'ual ic'oj ip. Axo d'a junxo c'u ix c'och eb' viř sat sacerdote yed' eb' viř fariseo d'a viřaj Pilato. ⁶³ Ix yalan eb' viř:

—Ach cajal, sco nacot jun viř esalvum chi', a ix yalani: Schab'jial in chami, ol in pitzvocxi, nivanoc xchi viř. ⁶⁴ Yuj chi', ma max ac' pavor d'ayoř. Tza checb'at stařvumal jun b'aj xid' ac'jicanoch snivanil viř chi', masanto tz'el schab'jial chi'. Tato maay, tecan ol b'at eb' sc'ayb'um viř yelq'uejelta snivanil chi'. Ol lajvoc chi', axo ol yalanel eb' d'a scal eb' anima: Ix pitzvixi Jesús d'a scal eb' chamnac, xcham eb'. Tato icha chi', axo jun slajvub'alxo es más nivan ol aj d'a yichař jun b'ab'el es ix yal chi', xchi eb' viř d'a viřaj Pilato chi'.

⁶⁵ Yuj chi' ix yalan viřaj Pilato chi':

—A ex tic ay e soldado. Olxo eyila' tas ol eyutoc e tařvani, xchi viř.

⁶⁶ Yuj chi', ix yic'anb'at eb' soldado eb' viř chi'. Ix stařvan q'uen eb' viř. Ix yac'och jun sello eb' viř d'a smacul q'ueen. Axo eb' soldado chi', ix can eb' d'a sti' q'ueen stařvej.

28

Ix pitzvixi Jesús

(Mr 16.1-8; Lc 24.1-12; Jn 20.1-10)

¹ Axo ix ec'b'at sc'ual ic'oj ip, ix q'uiřib'i d'a domingo, b'ab'el c'u yic semana. Ix b'at ix María

aj Magdala yed' junxo ix María b'aj ix ac'jicanoch snivanil Jesús. ² Axo yic van sc'och eb' ix ta', ix ec' jun nivan quixcab', yujto a jun yángel Dios Cajal ix emta d'a satchaani. Ix c'och d'a jun q'uen chi'. Ix yic'anelta q'uen smacul chi'. Ix em c'ojan d'a yib'ani q'ueen. ³ Icha yec' copnaj c'ac' yilji, te sac spichul icha q'uen sacb'at. ⁴ Axo eb' soldado, van stani van q'uen q'ueen chi', ayic ix yilan eb', ix te ib'xiq'ue eb' yuj xivelal. Ix laj telvi eb', icha chamnac ix aj eb'. ⁵ Axo jun ángel chi' ix alan d'a eb' ix:

—Mañ ex xivoc. Vojtac to a Jesús tzec' e saya', aton jun ix culusajq'uei. ⁶ Mañxo ayococh d'a tic. Toxo ix pitzvixi icha yaj yalancan d'ayex. Cotañec, ilecnabi, ilec yed'tal b'aj ix ul yac'och eb' viñ. ⁷ Ixiquec, b'at alec elañchamel d'a eb' sc'ayb'um to ix pitzvixi d'a scal eb' chamnac. Ol b'ab'lajc'och eyuuj d'a Galilea. Ata' ol eyila'. Aton juntzani tic tzul val d'ayex, xchi jun ángel chi' d'a eb' ix.

⁸ D'a jun rato chi', ix yactancan q'uen b'aj mucan chi' eb' ix. Ix xiv eb' ix, palta ix te tzalajpax eb' ix. Yuj chi', ix b'at lemnaj eb' ix yal d'a eb' sc'ayb'um Jesús chi'. ⁹ Axo yic vanto sb'ey eb' ix, ix sch'oxan sb'a Jesús d'a eb' ix. Ix c'anb'aj sc'ool eb' ix yuuj. Yuj chi', ix c'och eb' ix d'a stz'ey. Ix yac'anem sb'a eb' ix d'ay. Ix syaman yoc Jesús chi' eb' ix. ¹⁰ Ix yalan d'a eb' ix:

—Mañ ex xivoc. Ixiquec, b'at alec d'a eb' in c'ayb'um to sb'at eb' d'a Galilea, yujto ata' ol in yil eb', xchi d'a eb' ix.

A tas yalnac eb' soldado

¹¹ Ayic van sb'at eb' chi', a jayvañ eb' soldado ix tañvan q'uen chi', ix b'at eb' d'a choñab'. Ix c'och eb' d'a eb' viñ sat sacerdote. Ix laj yal eb' tas ix uji.

¹² Ix lajvi yab'an juntzañ chi' eb' viñ, ix b'at yal-lan yab' eb' viñ yed' eb' viñ ichamtac vinac ay yopisio. Ix laj yalan eb' viñ to nivan tumin ol yac' eb' viñ d'a eb' soldado chi'. ¹³ Yuj chi', ix yalan eb' viñ d'a eb' soldado chi':

—Yovalil tzeyala': Ayic vaynac oñ d'ac'valil, a eb' sc'ayb'um xid' ic'anelta snivanil Jesús chi', xe chi.

¹⁴ Tato syab' specal jun tic viñ gobernador, malaj pena. Ol oñ b'at co b'o yaj yed' viñ, xchi eb' viñ.

¹⁵ Yuj chi', ix scha juntzañ tumin chi' eb' viñ soldado chi'. Ix ec' yalan eb' viñ icha ix yal eb' viñ chi'. Yuj chi' añeja' tz'ab'chaj jun es chi' d'a scal eb' israel.

Schecnab'at eb' sc'ayb'um Jesús

(Mr 16.14-18; Lc 24.36-49; Jn 20.19-23)

¹⁶ Axo eb' uxluchvañ sc'ayb'um Jesús chi', ix b'at eb' d'a Galilea. Ata' ix c'och eb' d'a jun tzal-lan yalnaccan Jesús. ¹⁷ Ata' ix yil Jesús eb'. Ix laj em cumjab' eb' d'ay. Palta ay jayvañ eb' ay schab'c'olal. ¹⁸ Axo Jesús, ix c'och d'a stz'ey eb'. Ix yalan d'a eb':

—In ac'jioch Yajalil d'a yib'añ masanil tas ay d'a satchaañ yed' d'a yolyib'añq'uinal tic. ¹⁹ Yuj chi', ixiquec, c'ayb'ejec eb' anima d'a junjun choñab', yic ol laj och eb' in c'ayb'umoc. Slaj eyac' bautizar eb' d'a sb'i Dios Mamab'il yed' Dios Uninab'il, a in ton tic yed' Dios Espíritu Santo. ²⁰ Tze c'ayb'ej eb', yic vach' a jantacñej tas valnaccan d'ayex ol laj sc'anab'ajej eb'. Ab'ec, ay in ec' eyed' d'a masanil

tiempo, masanto ol lajvoquec' yolyib'añq'uinal
tic, xchi Jesús d'a eb'.

A Ch'an Biblia D'a Chuj San Mateo
The Holy Bible in the Chuj San Mateo language of
Guatemala

La Santa Biblia en Chuj de San Mateo Ixtatán

copyright © 2007 Sociedad Bíblica de Guatemala

Language: Chuj de San Mateo Ixtatán (Chuj)

Dialect: Ixtatán

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2016-06-08

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 31 Aug 2023

43e98fca-30dd-583b-b172-dc26d705ee90